

De Oude IJsselzone, IJzersterk

Rick Arendsen
22 juni 2012

Colofon

De Oude IJsselzone, IJzersterk!

In opdracht van:

Hogeschool van Hall Larenstein
Larensteinselaan 26a
6881 GB Velp

Auteur

Rick Arendsen
Landschapsarchitectuur

Begeleiders

Ivar Branderhorst
Adrian Noortman
Renzo Veenstra
Cees Zoon

22 juni 2012, te Arnhem

Alle geplaatse kaarten zijn
noordgericht, tenzij anders
vermeld.

Voorwoord

Voor u ligt mijn ontwerprapport, het eindresultaat van het laatste half jaar afstuderen op Larenstein. Dit is het laatste deel van een tweedelige rapportage. Het bevat de masterplanfase en de vervolgstappen hierna in de vorm van een detailuitwerking. De onderzoeksfase is apart gerapporteerd. Dit onderzoek heb ik samen verricht met Geert van der Sanden, het rapport is terug te vinden onder de titel: 'De herkenbaarheid van uitloopgebieden.'

Dit jaar was het thema voor de afstudeeropdrachten Grensregio's. De Oude IJsselzone is het projectgebied waar ik voor heb gekozen. Dit stukje Nederland was nog onbekend voor mij. Tijdens het afstuderen bleek de Oude IJsselzone al snel een gebied met problemen en ontwikkelingen op een breed scala van thema's. Gelukkig boodt dit ook veel kansen voor het gebied. Al met al maakte dit van de Oude IJsselzone een complexe opgave, maar vooral een uitdagende opgave.

Hierbij wil ik van de gelegenheid gebruik maken om de begeleiders vanuit school te bedanken voor hun begeleiding en sturing tijdens de inspirerende en ook intensieve vrijdagen in het atelier.

Veel leesplezier toegewenst,

Rick Arendsen

Samenvatting

“Hoe kan de Oude IJssel in de toekomst leefbaar blijven voor de inwoners?”

Dit was de centrale vraag van het masterplan. Deze hoofdvraag was opgesteld naar aanleiding van de ontwikkelingen die spelen in het gebied. De belangrijkste zijn: de bevolkingskrimp, een wateropgave, een identiteitscrisis en de veranderingen binnen de agrarische sector. Deze ontwikkelingen brengen allemaal problemen met zich mee, maar ook kansen.

Deze ontwikkelingen en andere hebben allemaal een plaats gekregen in het masterplan. Om de kansen van alle ontwikkelingen te benutten is een zonering toegepast in het masterplan. Er zijn drie zones met een eigen karakter en focus te onderscheiden:

- Grootschalig werklandschap
- Woon- en werklandschap
- Rivierenlandschap

De laatste zone is de belangrijkste zone om de leefbaarheid te garanderen. Het rivierenlandschap is de zone rondom de Oude IJssel. In deze zone liggen de grote dorpen van het gebied. Hierdoor is leefbaarheid ook het meest kwetsbaar. Rond de dorpen wordt daarom uitloopgebieden gecreëerd waarin de landschappelijke karakteristieken hoog in het vaandel staan. Hiernaast zullen de dorpen door herstructurering, wat mogelijk is door de bevolkingskrimp, een groener karakter krijgen en meer binding met het omliggende landschap.

De rest van het stroomgebied is een aandachtsgebied. Hier kunnen ontwikkelingen in de landbouw plaats vinden, maar de landschappelijke kenmerken moeten wel worden gerespecteerd. Door het gehele stroomgebied vindt waterberging plaats en is een recreatieve hoofdroute aanwezig. Aan deze hoofdroute zijn verschillende recreatieve hotspots gekoppeld.

Het tweede gebied is het woon- en werklandschap. In dit gebied is een duidelijke tweedeling ontstaan. Enerzijds is er het kleinschalig landschap, hierin staan de meeste boerderijen met een woonfunctie. In deze zone zullen veel landschappelijke karakteristieken aanwezig zijn. In het overige gebied is de kleinschaligheid al verdwenen, hier kan de landbouw doorgroeien.

De laatste zone is het grootschalig werklandschap. Hier mag de landbouw onbeperkt doorgroeien. Uitzondering hierop is de directe omgeving van de dorpen, die behoudt een menselijke maat. De grootschalige ontwikkelingen worden aan een hoofdstructuur, in de vorm van lanen, opgehangen.

Het structuurplan is gepositioneerd rondom het dorp Gendringen. Dit vanwege het feit dat alle hoofdlijnen vanuit het masterplan hier aan komen. Een dorp wat meer verbinding met het omliggende landschap moet krijgen, waterberging, ecologische verbindingszone en recreatieve ontwikkelingen zijn de hoofdthema's die in het structuurplan terug komen.

De specifieke ontwerpogave voor dit gebied is: Op welke manier kunnen de ontwikkelingen in de lokale wereld van het dorp Gendringen worden verbonden met de ontwikkelingen van de regionale structuren, zodat deze elkaar benutten en versterken?

Het structuurplan is op te delen in twee grote pijlers. Enerzijds op grote schaal de ecologische verbindingszone, bestaand uit een droge en natte verbinding. De droge verbinding gaat via de rivierduinen richting Duitsland. De aanwezige bossen worden uitgebreid en versterkt. Rondom de bossen zullen verschillende droge graslanden en ruigtes komen. Anderzijds is er de natte verbinding. Deze bestaat uit de Oude IJssel en de beken in het gebied. De beken krijgen een natuurlijker karakter met rietkragen en plas-dras oevers.

Deze natte verbinding wordt versterkt door de waterbergingslocaties. Het beeld van de waterberging zijn verschillende graslanden, met verschillende hoogtes. Bij de eerste vraag naar waterberging, zal een deel van de weilanden onderlopen, bij calamiteiten wordt het hele gebied gebruikt.

De andere pijler is het dorp, deze komt weer in het landschap te liggen. Dit door rondom het dorp een uitloopgebied te ontwikkelen en het industrieterrein van Gendringen om te vormen. Hierdoor komt het dorp weer letterlijk los te liggen. Naast dat het dorp los in het landschap komt te liggen, zal het landschap ook het dorp in komen. Structuren die nu aan de rand van het dorp stoppen worden doorgetrokken het dorp in.

De recreatieve routing is een overkoepelend aspect. In de ecologische verbindingszone bevinden zich twee recreatieve hotspots en een recreatieve hoofdroute. In het buitengebied lopen verschillende recreatieve routes en rondom het dorp liggen landschappelijk paden. Hierdoor is een uitgebreid, vertakt routesysteem aanwezig.

De groene as die wordt ontwikkeld door het herstructureren van het industrieterrein vormt een sleutelrol in het samenbrengen van beide werelden. Dit is de aanleiding om dit gebied verder te detailleren.

In de bestaande situatie bestaat de verbinding uit allemaal losse werelden die geen uitwisseling met elkaar hebben. In de nieuwe situatie is een klein deel van het industrieterrein hervormd en is een parkzone ontstaan waar natuur, sport en landschap samen komen.

Door een hoek weg te halen van de industrie en twee wegen om te buigen, ontstaat er een grote parkzone waar geen autoverkeer is. Het interne netwerk is alleen voor voetgangers en fietsers, aan de randen mogen auto's komen. Hierdoor worden functies in het gebied van binnenuit voor fietsers en voetgangers ontsloten en van buitenaf voor autoverkeer.

De nieuwe verbinding is hoofdzakelijk drieledig. Ten eerste het waterelement, wat bij Engbergen op grote schaal gebeurt, gebeurt in de verbinding op kleine schaal. Het waterelement kent verschillende karakters en zal functioneren als waterberging voor de omliggende woonwijken en industrie.

Ten tweede is de routing belangrijk, er loopt één belangrijke hoofdroute door het gebied, welke op verschillende plekken aftakt. Ten slotte geven de bomenlanen de ordening en routes aan in het gebied. Waar de autowegen en de interne routing samenkomen, ontstaan interessante plekken. Dit zijn de entrees van het park en zullen duidelijk naar voren komen.

Binnen het park zijn 3 zones te onderscheiden. De parkzone, deze heeft een cultureel karakter. Aan de randen zijn bomenrijen aanwezig, het waterelement is groot met flauwe oevers. Dit deel heeft behoorlijke breedtematen.

De tweede zone is de sportzone, hier is een meer natuurlijk karakter aanwezig. Er zijn enkele grote sportvoorzieningen aanwezig, deze hebben een half open karakter. Op deze manier zijn ze ruimtelijk betrokken bij het park, maar niet per onderdeel van. Midden in de sportzone komt een nieuw sportcentrum, dit is een landmark voor het park. Naast de grootschalige sportvoorzieningen zijn ook elementen als natuurlijk sporten, speeltoestellen, schaatsen aanwezig in het gebied.

Ten slotte is er de landbouwzone, dit vormt een overgang van de parkzones naar het achterliggende boereengebied. Het heeft een smal profiel en vinden weinig ingrepen plaats.

Al met al vormt het park niet langer meer de achterkant van de dorpen, maar het groene centrum. Het park is de start en middelpunt van vele activiteiten.

Inhoudsopgave

Voorwoord Samenvatting

H1. Inleiding 8-11

1.1 Positionering	8
1.2 Karakter	9
1.3 Beleid	9
1.4 Ontwikkelingen	10
1.5 Ontwerpopgave	11

H2. Analyse 12-15

2.1 Waterstructuur	12
2.2 Infrastructuur	12
2.3 Groenstructuur	12
2.4 Landschapsstructuurkaart	13
2.5 Bebouwingstypering	14
2.6 Bereik	14
2.7 Natuur	15
2.8 Cultuurhistorie en recreatie	15

H3. Visie en concept 16-17

3.1 Visie	16
3.2 Concept	17

H4. Masterplan 18-31

4.1 Masterplan	18-19
4.2 Toelichting masterplan	20
4.3 Rivierenlandschap	21-25
- Open dalen, beboste duinen	
- Uitloopzone	
- Reliëf in een open landschap	
4.4 Woonwerklandschap	26
4.5 Grootschalig werklandschap	27
4.6 Herziening masterplan	28-31

H5. Structuurplan 32-57

5.1 Keuze deelgebied	32
5.2 Ontwerpopgave	33
5.3 Analyse	34-37
5.4 Conclusies	38-39
5.4.1 Waarden van gebied	
5.4.2 Zwaktes van gebied	
5.5 Visie en concept	40-41
5.6 Structuurplan	42-57
Ecologische verbindingszone	44-45
Droge verbinding	46-47
Natte verbinding	48-49
Waterberging	50-51
Routing	52-53
Recreatie	54-55
Het dorp	56-57

H6. Detail 58-78

6.1 Detailuitwerking	58-59
6.2 Plankaart	60-61
6.3 Lagen plankaart	62-63
6.4 Het park	64-69
6.4.1 Parkzone	64-65
6.4.2 Sportzone	66-67
6.4.3 Landbouwzone	68-69
6.5 Entrees	70-73
6.6 Sporten, natuurlijk!	74-77
6.7 Natuur sporten	78

H1. Inleiding

Fig. 1.1.1: Ligging plangebied bij de Nederland-Duitse grens.

1.1 Positionering

Het projectgebied is gepositioneerd rondom de Oude IJssel. De bovenstromen van de Oude IJssel vinden hun oorsprong ver in het Duitse grondgebied, net over de grens in Nederland komen de verschillende stromen bij elkaar en vormen ze de Oude IJssel. Bij Doesburg watert de Oude IJssel af op de IJssel.

Het projectgebied ligt rondom de Oude IJssel tussen Doetinchem en het Duitse Bocholt. In de grotere context van het projectgebied ligt in het westen de stad Emmerich am Rhein en in het oosten Winterswijk. Deze vier steden hebben een zorgfunctie voor de dorpen en gehuchten in de gehele regio.

Het projectgebied wordt aan twee kanten omsloten door snelwegen, wat voor een goede verbinding met de rest van Nederland en Duitsland zorgt. Daarnaast lopen er twee losse spoorverbindingen door het projectgebied. Één in Nederland en één in Duitsland, deze zijn niet met elkaar verbonden.

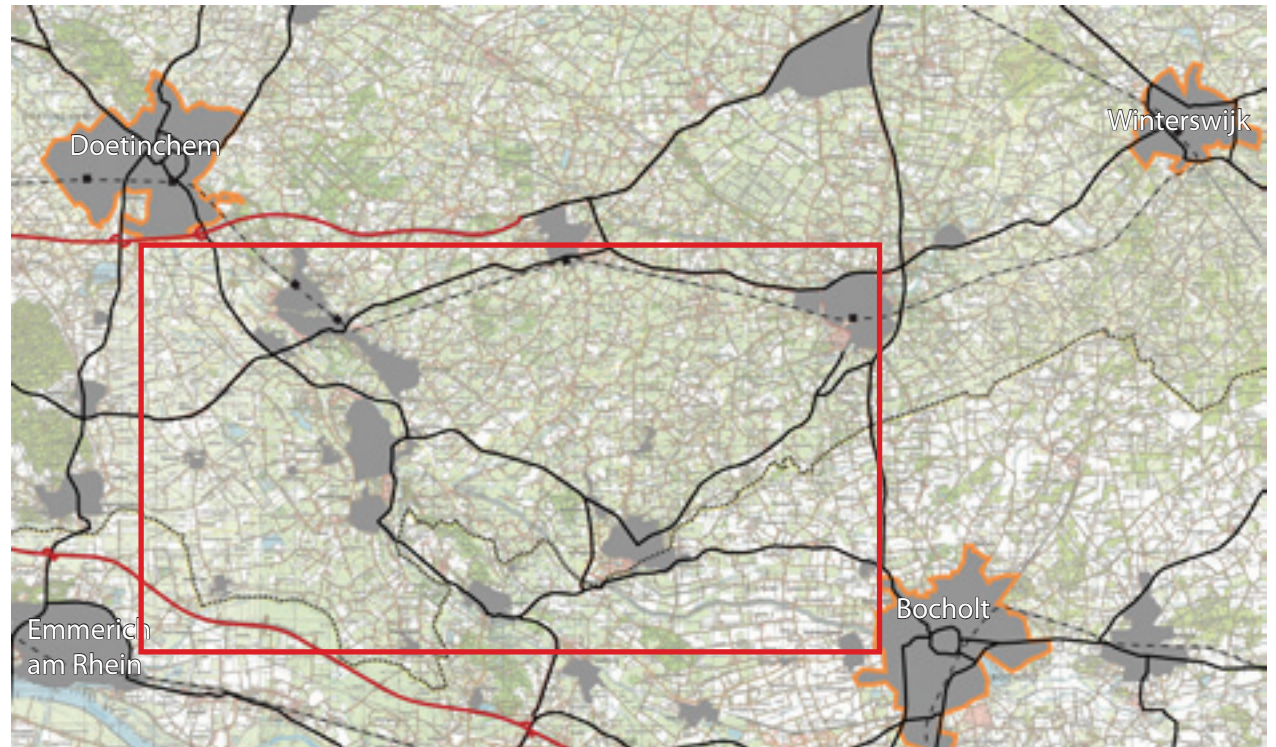

Fig. 1.1.2: Plangebied in haar context.

1.2 Karakter

Het karakter van de Oude IJsselzone kent grote variatie. De Oude IJssel is kenmerkend voor het gebied. In Duitsland bestaat de Oude IJssel uit verschillende stromen. De Bocholter Aa en de IJssel vormen de twee belangrijkste bovenstromen. Net over de grens in de Achterhoek, Nederland, vormen de verschillende stromen samen de Oude IJssel.

De hoofdstructuren van het hele gebied worden gekenmerkt door de Oude IJssel. Deze loopt als hoofdwas door het gebied, waarop structuren uit het omliggende landschap aansluiten.

Vroeger was de Oude IJssel een levensader en van groot economisch belang voor het gebied. Zo was de Oude IJssel ooit de bakermat van de ijzerindustrie. Deze is tegenwoordig nog maar in kleine mate aanwezig. Deze industriële revolutie heeft geleid tot een redelijk verstedelijkt gebied langs de Oude IJssel. Hierdoor gebeurt veel in de zone direct rondom de Oude IJssel. Maar het plangebied is meer dan alleen de Oude IJssel. Het gebied ten westen van de Oude IJssel bestaat uit een grootschalig, open landschap, nog verder naar het westen wordt dit landschap begrensd door de bossen van Montferland. Het gebied ten oosten van de Oude IJssel is te karakteriseren als een kleinschalig, meer besloten landschap.

1.3 Beleid

In het Nederlandse deel van het projectgebied liggen drie gemeenten en in Duitsland ook nog eens twee. De gemeenten stellen allemaal eigen beleid op, wat resulteert in een grote hoeveelheid verschillende visies en beleidsdocumenten. De hoofdlijnen zijn hieronder beschreven en weergegeven op de kaart. (Fig. 1.3.1)

Waterbergingslocaties ontwikkelen is een belangrijk aspect. Doordat de bovenstromen van de Oude IJssel hier samen komen en het klimaat verandert, is de vraag naar piekberging groot. Ondanks de vele beken in het gebied zijn in het beleid alle zoekzones rondom de Oude IJssel gelokaliseerd.

Wat betreft de natuur wordt gestreefd naar een sterke ecologische verbinding die grofweg van de Oude IJssel richting Varsseveld loopt. Het is een onderdeel van de EHS. Landschappelijk streven de gemeenten om de karakteristieken van de verschillende landschapstypes te behouden en te versterken.

Tegenover deze landschappelijke ontwikkelingen staan de ontwikkelingen in de landbouw. Om rendabel te blijven, groeit de agrarische sector door. De verschillende gemeenten willen de grootschalige landbouw concentreren in het grootschalig open landschap. Om de overige economische ontwikkelingen in het gebied te stimuleren worden de industrieterreinen gemoderniseerd of verplaatst en wordt meer ingezet op toerisme als economische motor.

Ten slotte gebeurt er veel in en rondom de dorpen, net als veel grensregio's heeft het gebied heeft te maken met krimp. Hierdoor zijn ingrepen nodig om de dorpen leefbaar te houden. Bij deze ingrepen is belangrijk dat zichtlijnen, de groene assen tussen de dorpen behouden blijven en waar mogelijk worden hersteld.

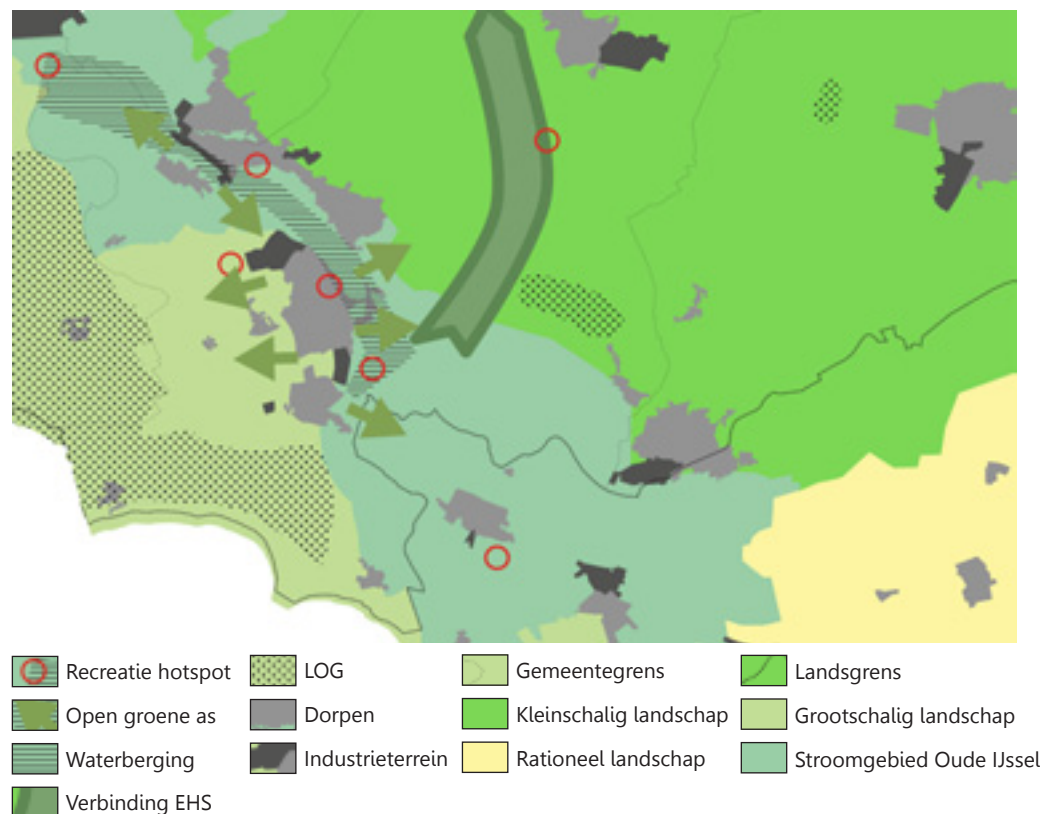

Fig. 1.3.1: Hoofdlijnen beleid.

Inleiding

1.4 Ontwikkelingen

Vanuit het eerste deel van de inleiding kwam al naar voren dat er veel ontwikkelingen spelen in de Oude IJsselzone. Dit is een vrij complexe combinatie van veel ontwikkelingen die op het eerste oog niet van groot belang lijken. Hieronder zijn ze schematisch weergegeven. Daarbij worden de problemen weergegeven, maar ook de mogelijke kansen die de ontwikkelingen bieden.

Algemene ontwikkelingen Oude IJsselzone

Identiteitscrisis

De Oude IJsselzone heeft zich lang geprofileerd met de ijzerindustrie, echter vertegenwoordigd deze in de huidige situatie het gebied niet meer. Daarnaast lijken de verschillende landschapstypes steeds meer op elkaar, doordat de karakteristieken verdwijnen. Ten slotte is de Oude IJsselzone onbekend.

- Profilering met ijzerindustrie is bijna verdwenen.	+ Kans tot nieuwe profilering en identiteit.
- Landschappelijke elementen verdwijnen.	+ Breder inzetten op cultuurhistorie, Oude IJssel, rust en ruimte.
- Geen (nationale) bekendheid van de Oude IJsselzone.	+ Toerismepotentie kan veel meer worden benut.

Wateropgave

In de Oude IJsselzone is vraag naar locaties voor piekberging van water.

- Momenteel te weinig ruimte voor het water op piekmomenten.	+ Waterberging biedt de kans tot ontwikkeling natuur.
- Oude IJssel en beken veelal gekanaliseerd.	+ Oude IJssel en beken een aantrekkelijker karakter geven.

Grens

De grens speelt geen rol in de problematiek, maar biedt wel verschillende mogelijkheden.

- Verschil in beleid, kan leiden tot ruimtelijke scheefgroei.	+ Landsgrens speelt geen rol, focus meer op landschappelijke grens
	+ Samenwerking versterken

Ontwikkelingen dorp

Bevolkingskrimp

De Oude IJsselzone heeft net als veel andere randregio's van Nederland te maken met het fenomeen krimp. Wanneer niets aan deze ontwikkeling wordt gedaan, kan het een grote bedreiging vormen voor de leefbaarheid in de Oude IJsselzone. Dit zal het meest merkbaar zijn in de grotere dorpen. Wanneer wel met het fenomeen bevolkingskrimp wordt gewerkt, levert het ook vele kansen op.

- Daling inwonersaantal	+ Kans tot herstructureren dorpen
- Jongeren trekken naar de steden	+ Vraag/aanbod meer aansluiten
- Aantal huishoudens neemt af vanaf 2020	+ Meer ruimte voor groen/verbinding met landschap in de dorpen
- Regio vergrijst	

Ontwikkeling landelijke gebied

Agrarische sector

In het landelijke gebied van de Oude IJsselzone zijn veel ontwikkelingen. Enerzijds verschalen agrarische bedrijven door, anderszijds stoppen steeds meer boeren, waardoor het landelijke gebied verburgert.

Verschaling agrarische sector

- Megastallen, veroorzaken overlast	+ Economisch levensvatbaar
- Eentonig landschap, door economische activiteiten verdwijnen landschappelijke elementen	+ Goed voor de werkgelegenheid in het gebied

Verburgerlijking landelijk gebied

- Geen economische drager	+ Aantrekkelijke erven
- Wie onderhoud het landschap	+ Geen megastallen
	+ Vraag naar aantrekkelijk landschap

1.5 Ontwerpopgave

De opsomming van de ontwikkelingen met bijbehorende problemen en kansen leidt tot de ontwerpopgave. Wanneer de verschillende ontwikkelingen naast elkaar worden gelegd, valt op dat de meeste ontwikkelingen invloed hebben op de leefbaarheid van de Oude IJsselzone.

Leefbaarheid is een breed begrip waar veel onder valt te schuiven. Het richt zich niet op alleen op een prettige woonomgeving of een goede economie. Het is juist een gebalanseerde combinatie van de twee die een gebied leefbaar maken.

Alle toekomstige ingrepen die worden gedaan, moeten dan ook bijdragen aan een prettigere leefomgeving voor de inwoners, zodat de leefbaarheid van de Oude IJsselzone vooruit gaat.

Met inwoners worden hier niet alleen de dorpsbewoners bedoeld, maar ook de bewoners van het buitengebied en de boeren die graag hun vak willen blijven uitoefenen. Al met al is dit terug te brengen tot de ontwerpopgave:

“Hoe kan de Oude IJssel in de toekomst leefbaar blijven voor de inwoners?”

“Hoe kan de Oude IJssel in de toekomst leefbaar blijven voor de inwoners?”

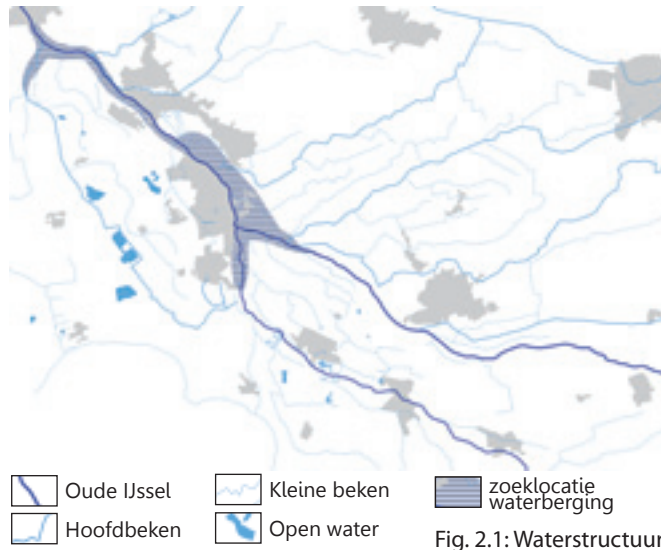
H2. Analyse

2.1 Waterstructuur

De Bocholter Aa en de IJssel komen in Nederland, ter hoogte van Ulft, bij elkaar. De Oude IJssel is de belangrijke ader door het gebied. Bijna alle beken wateren af op de Oude IJssel. Ten westen van de Oude IJssel zijn enkele grote beken en zandwinningsplassen aanwezig. Aan de oostzijde zijn ook verschillende beken aanwezig, deze vertakken sterk stroomopwaarts tot steeds kleinere stroompjes.

De Oude IJssel en veel van de beken zijn rechtgetrokken of gekanaliseerd. Dit vermindert de belevingswaarde sterk. Daarentegen vormt de Oude IJssel een fysieke en ruimtelijke verbinding tussen Bocholt, de tussenliggende dorpen en Doetinchem.

Voor waterberging wordt voornamelijk langs de Oude IJssel gezocht. Doordat de Oude IJssel in grote delen van Duitsland rechtgetrokken is, komt al het water te snel in Nederland.

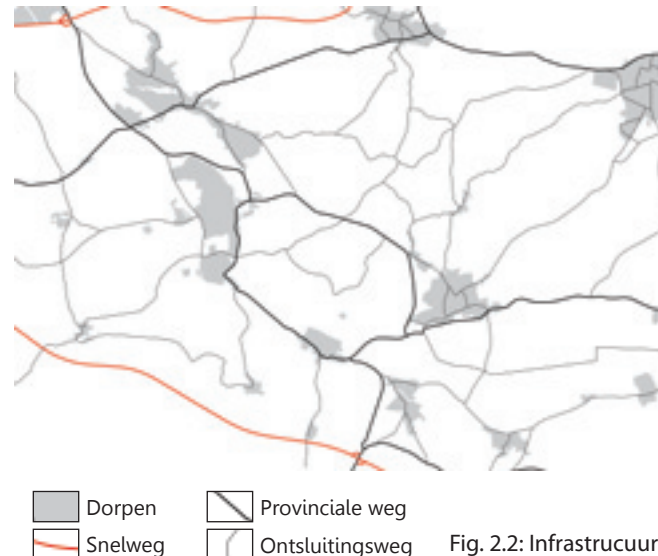

2.2 Infrastructuur

De boven- en onderzijde van het gebied worden omsloten door een snelweg. Hierdoor is het gebied vrij goed bereikbaar vanuit een grotere context.

Door het gebied lopen verscheidende provinciale wegen die de verschillende dorpen met elkaar verbinden. Ondanks de vele wegen is er geen snelle, directe verbinding tussen Nederland en Duitsland.

Wat opvalt is dat veel van de infrastructuur in de richting oost-west loopt, wat haaks is op de structuren van het gebied en de verwachte bewegingsrichtingen van het verkeer.

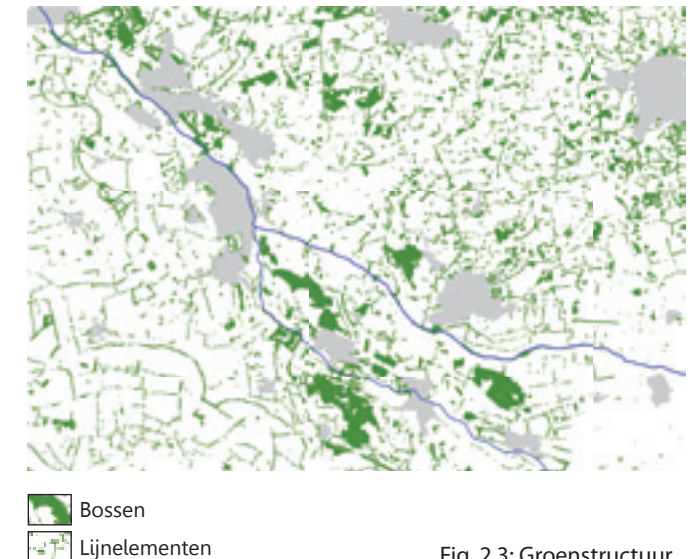
2.3 Groenstructuur

In het gebied is een driedeling te herkennen in de groenstructuur. Deze gaat samen met de verschillende landschapstypes.

In het oosten zijn veel groenelementen aanwezig in de vorm van houtwallen, lanen en bosjes. Dit zorgt voor grote variatie en geeft dit landschap een besloten karakter.

Rondom de Oude IJssel zijn voornamelijk bossen aanwezig. Deze bevinden zich vooral op de hoge delen, de lage delen zijn vaak helemaal open.

Ten westen van de Oude IJssel, in het grootschalige landschap, hier zijn voornamelijk lijnelementen aanwezig in de vorm van singels en lanen. Hierdoor blijft een open karakter aanwezig.

2.4 Landschapsstructuur

Het landschappelijke karakter van de Oude IJsselzone is grofweg in vier te delen: het stroomgebied Oude IJssel, een kleinschalig besloten landschap, een grootschalig open landschap en een rationeel landschap. Waarbij de laatste twee grotendeels overeenkomen. De hoofdstructuur is de Oude IJssel en haar bovenstromen in Duitsland. Hierop wateren verschillende beken af die verspreid in het hele gebied voorkomen. Wat betreft de ondergrond is rond de Oude IJssel oude rivierklei aanwezig. Richting het westen gaat dit over naar jonge rivierklei, richting het oosten gaat dit over naar verschillende zandgronden.

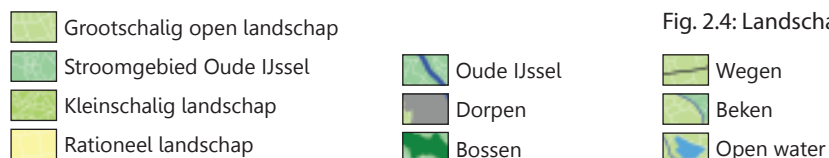
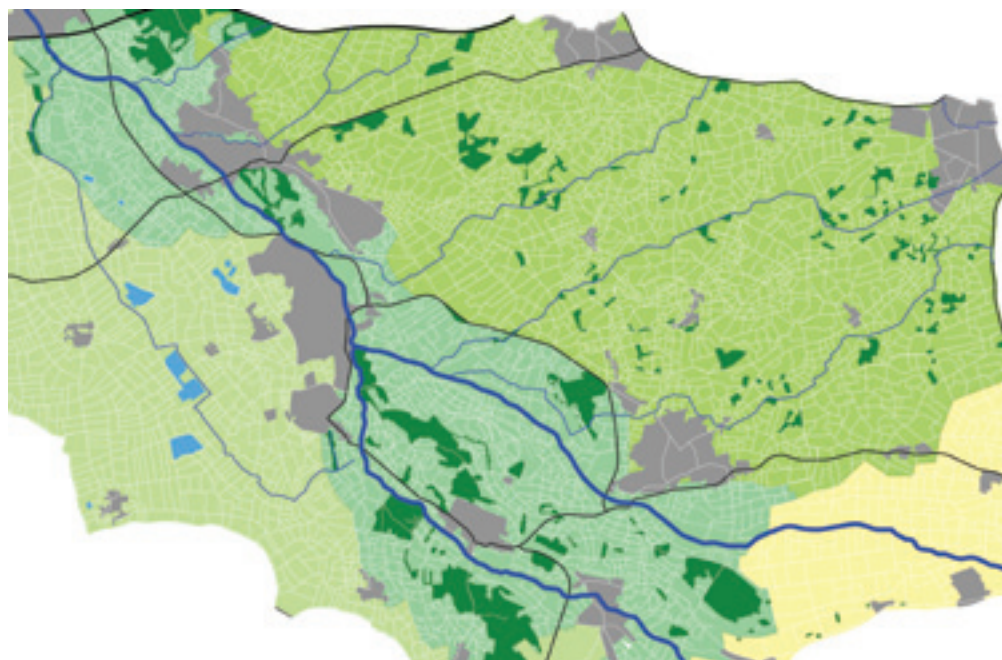
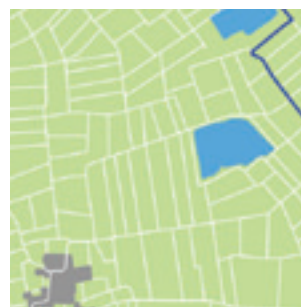

Fig. 2.4: Landschapsstructuurkaart

Grootschalig open landschap

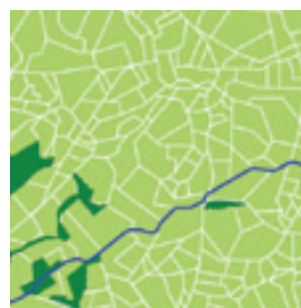
Dit is het gebied ten westen van de Oude IJssel, het is een open gebied met een rechte verkaveling en een lage bebouwingsdichtheid.

Verspreid door gebied komen landschappelijke in de vorm van lanenelementen voor, maar deze zijn niet ruimte bepalend. Verre doorkijken blijven mogelijk. Ook zijn er nog verschillende zandwinningsplassen aanwezig.

Stroomgebied Oude IJssel

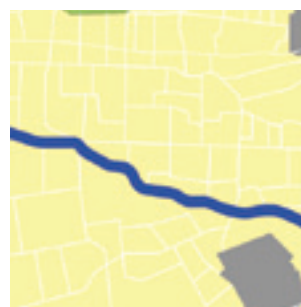
Binnen het stroomgebied is microreliëf aanwezig, wat kenmerken is voor een rivier. Daarnaast zijn verschillende bossen op de hogere delen. De kavelgrootte en -vorm is niet eenduidig in dit gedeelte. Wat opvalt is de verstedelijking, vele grote dorpen liggen langs de Oude IJssel.

Kleinschalig, besloten landschap

Dit komt voor in het gebied ten oosten van de Oude IJssel. Hier is het aantal landschappelijke elementen zeer hoog. Lanen, houtwallen en bosjes bepalen het beeld.

Verspreid door het hele gebied komen veel boerderijen voor en is de verkaveling relatief klein en rommelig. De kleinschaligheid is niet meer overal aanwezig.

Rationeel landschap

In Duitsland komt dit rationele landschap voor. Het lijkt qua sfeer en karakter veel op het grootschalige landschap in Nederland. Het verschil is dat dit landschap echt rationeel is, de verkaveling, wegen en andere structuren zijn allemaal recht. De structuren hebben geen link met de ondergrond.

Analyse

2.5 Bebouwingstypering

In de Oude IJsselzone komen verschillende verschijningsvormen van de bebouwing voor. Zo is het grootschalige landschap dun bevolkt en zijn alleen wat kleine dorpjes aanwezig. Verder staan her en der nog enkele boerderijen.

In het kleinschalige landschap is een hoge bebouwingsdichtheid. De bebouwing is verspreid over het hele gebied in de vorm van boerderijen. Hier komen enkele gehuchten voor, maar geen grote dorpen.

Langs de Oude IJssel is juist het tegenovergestelde aan de gang. Hier bevinden zich de grote dorpen. De dorpen zijn voor een deel al aan elkaar gegroeid of neigen hier toe.

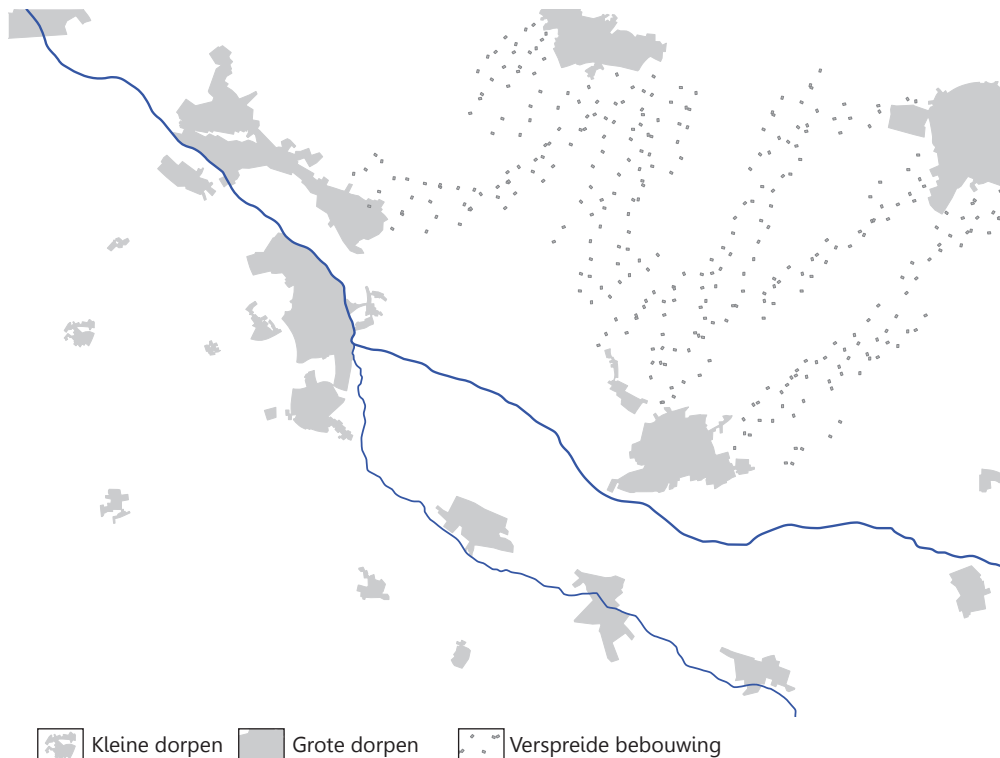

Fig. 2.5: Bebouwingstypering

2.6 Bereik

De dorpen langs de Oude IJssel zijn allemaal behoorlijk groot en deels aan elkaar gegroeit. Het levert de onderstaande bewonersaantallen op, waarbij de twee vierkanten Doetinchem en Bocholt voorstellen.

De gevolgen van bevolkingskrimp zullen in dit gebied de grootste problemen opleveren. Ingrepen om dit te voorkomen zijn dan ook noodzaak. Deze ingrepen kunnen direct een positief effect hebben voor meer dan 50.000 inwoners en ook nog eens van invloed zijn op de 116.000 inwoners in de directe omgeving.

Met de Oude IJssel als een sterke verbinding kunnen relatief makkelijk meer dan 170.000 inwoners met elkaar worden verbonden. Dit levert een grote potentie op voor het gebruik of bezoeken van de Oude IJssel.

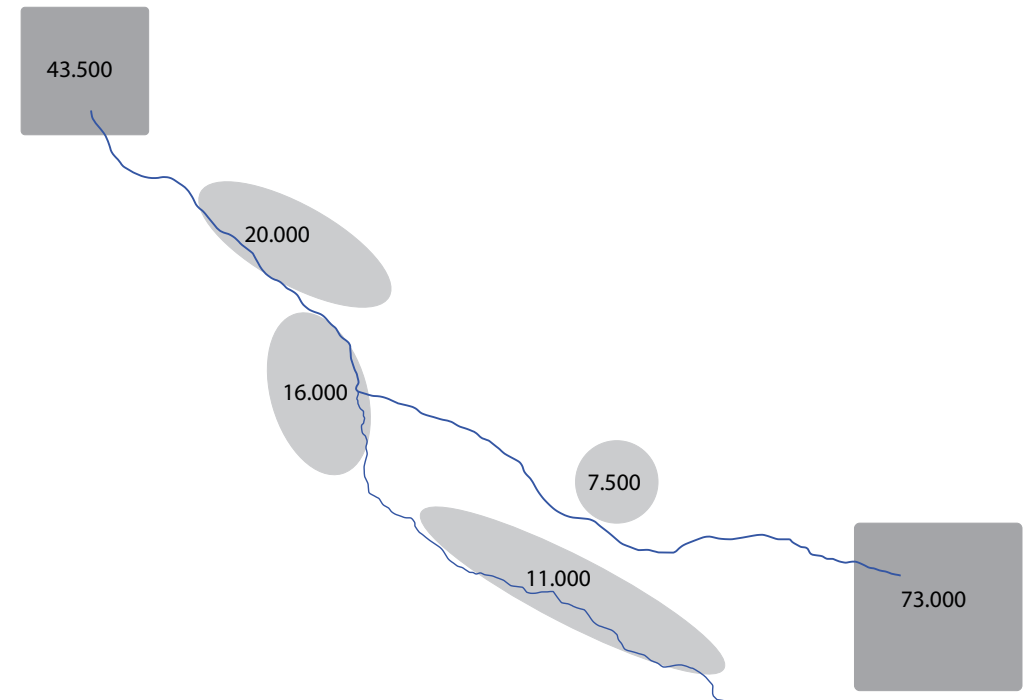

Fig. 2.6: Bereik bewonersaantallen

2.7 Natuur

In het gebied zijn vele kleine plukken natuur aanwezig, in vele gevallen zijn dit bosjes, beken en in sommige gevallen graslanden. Rondom het projectgebied zijn vier grote natuurgebieden aanwezig. In de Oude IJsselzone zelf wordt voornamelijk de verbindingen gezocht met de omliggende natuurgebieden. Deze worden momenteel te weinig of niet benut.

In het noorden begint de landgoederenzone die verder de Achterhoek in trekt. In het oosten begint het kleinschalige landschap van Winterswijk. Bij Bocholt liggen verschillende aaneengesloten natuurgebieden die ver Duitsland in trekken. Aan de westzijde wordt het gebied omsloten met de stuwwal en bossen van Montferland.

In Nederland worden heel specifiek plekken aangewezen als mogelijke natuur. In Duitsland wordt meer met zones gewerkt, waarin het landschap behouden moet worden.

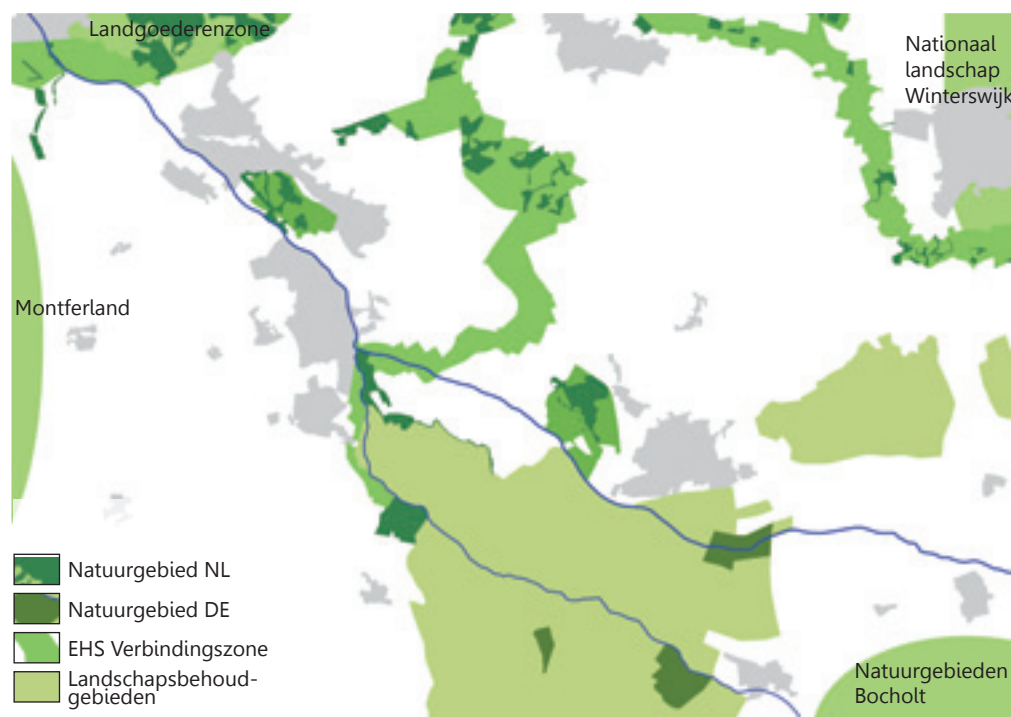

Fig. 2.7: Natuur

Cultuurhistorie & recreatie

De cultuurhistorie van het gebied is vooral langs de Oude IJssel nog te beleven, in de vorm van verschillende burchten en landgoederen. Daarnaast is in Ulft de historie van de ijzerindustrie aanwezig. Het voormalige DRU terrein wordt omgevormd tot een verzamelplaats voor cultuur en recreatie.

Op het vlak van recreatie gebeurt er weinig aan de Oude IJssel. Alleen enkele kano-overstappunten zijn aanwezig. Door het hele gebied ligt een uitgebreide structuur van fietsroutes. Terborg, Ulft en Dinxperlo hebben een centrum met veel voorzieningen, waarvan onder andere de recreanten graag gebruik van maken.

Het kleinschalige landschap heeft veel overnachtingsmogelijkheden in de vorm van kamperen bij de boer. Dit is opmerkelijk, omdat hier voor de rest weinig te beleven valt. Recreatief en cultuur historisch gezien geldt dat de Oude IJsselzone best wat heeft te bieden, maar dat kansen niet volledig worden benut.

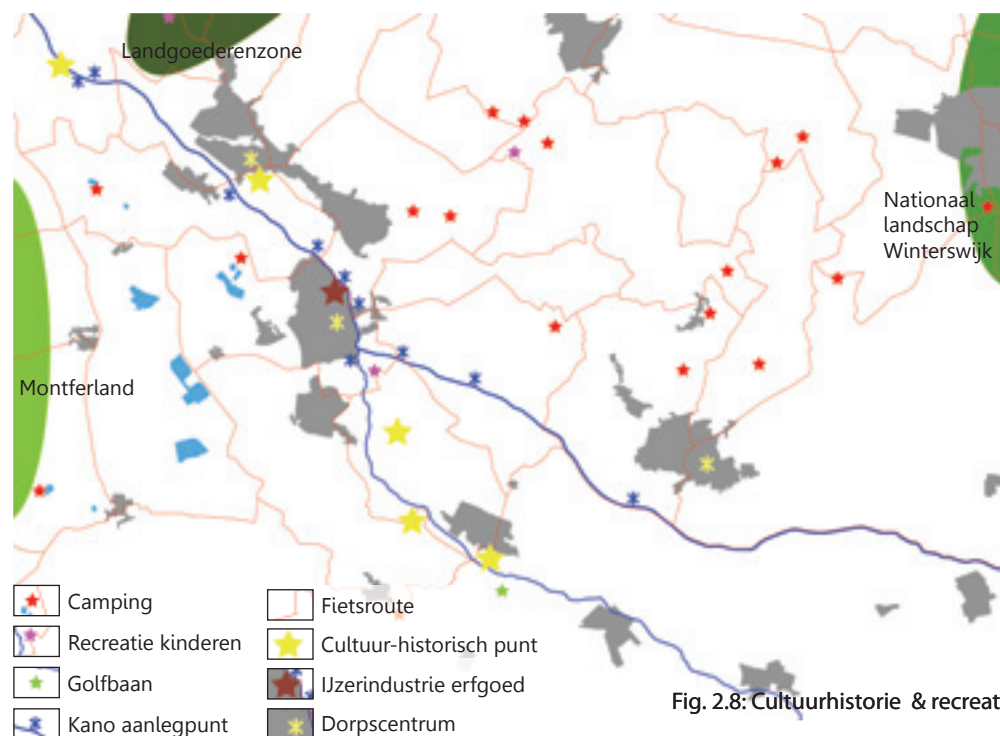

Fig. 2.8: Cultuurhistorie & recreatie

H3. Visie & concept

3.1 Visie

De Oude IJsselzone heeft alle potentie om vitaal te blijven, een fijne woonomgeving te blijven voor de inwoners. Echter is hiervoor van belang dat de verschillende ontwikkelingen een plek worden aangeboden. Naar voren is gekomen dat grofweg drie zones te herkennen zijn: het grootschalig open landschap, stroomgebied van de Oude IJssel en het kleinschalige besloten landschap.

In de verschillende zones komen de ontwikkelingen in verschillende verhoudingen voor. Om vitaal te blijven als gebied, moeten de bewoners centraal komen te staan. Zij zijn de bepalende factor voor de leefbaarheid en vitaliteit van de Oude IJsselzone.

Dit heeft als gevolg dat de focus van de ingrepen rond het stroomgebied van de Oude IJssel ligt. Hier is de stedelijke druk het hoogst. Voor het behouden van een vitale Oude IJsselzone is het van groot belang dat het stroomgebied van de Oude IJssel wordt getransformeerd tot een parkzone.

Beleven, ontspannen en prettig wonen bij de Oude IJssel

Optimale beleving, onspanning en woonomgeving staan centraal in de parkzone. De parkzone wordt ingericht aan de hand van verschillende karakters van een rivierengebied. Zo zal een deel van het gebied bestaan uit hoge beboste delen en lage open delen waar de beken doorheenlopen. Rondom de dorpen zullen waterbergingsgebieden zorgen voor nieuwe natuur, welk gecombineerd wordt met uitloopgebieden. In het overige deel wordt ingezet op het karakteriserende microreliëf van de oude rivierklei.

De landbouw in het stroomgebied zal extensiveren en verbreden. De focus van de boeren zal meer liggen op de beleving van landbouw. De cultuurhistorie van het gebied wordt optimaal beleefd, waarvan het DRU-terrein en de verschillende landgoederen de recreatieve hotspots vormen.

De Oude IJssel vormt een leidraad, het verbindt de verschillende dorpen. Dit is cruciaal voor het slagen van het plan. De dorpen individueel hebben niet de kracht om het gebied te trekken, maar met gezamenlijke kracht is veel te bereiken.

De dorpen

De dorpen spelen een belangrijke rol in het vitaal blijven van de Oude IJsselzone. Door krimp is het mogelijk om de dorpen te herstructureren.

Deze herstructurering biedt de kans om de dorpen meer te verbinden met het omliggende landschap. Enerzijds door de groene assen in en rondom de dorpen te versterken of te ontwikkelen. Anderzijds door de verbinding met de Oude IJssel sterker te maken. Bij een deel van de dorpen blokkeert industrie de binding tussen de dorpen en de Oude IJssel. Waar dit het geval is, wordt gestreefd om deze terreinen om te vormen, zodat de binding met de Oude IJssel ontstaat.

Woon- en werklandschap

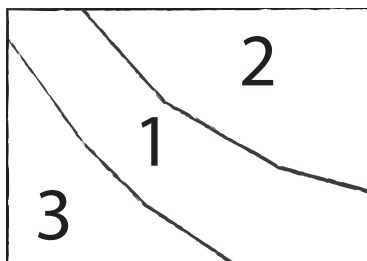
Dit is het kleinschalige landschap, echter is in de huidige situatie deze zone al lang niet meer overal even kleinschalig. Een deel van het gebied is onder invloed van de landbouw ook verschaalt. In de nieuwe situatie wordt daarom onderscheid gemaakt tussen de woon- en werkzones. De zone waarin de meeste boerderijen voorkomen, behoudt het landschap zijn kleinschaligheid. Waar de agrarische sector de overhand heeft, mag het landschap doorschalen.

Hiermee wordt enerzijds ingespeeld op de ontwikkeling dat veel boerenbedrijven stoppen en anderzijds dat de overige boeren steeds grootschalige bedrijven nodig hebben om rendabel te blijven.

Grootschalig werklandschap

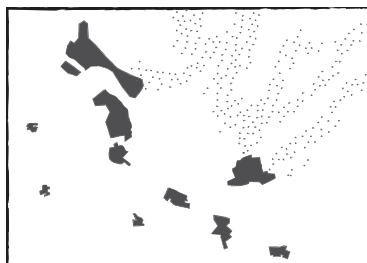
In deze zone staat de landbouw voorop, deze krijgt de ruimte om te ontwikkelen en te verschalen. Deze ontwikkelingen worden opgehangen aan een hoofdstructuur in het gebied. De hoofdstructuur bestaat uit een lanenstructuur langs de hoofdwegen en wegen richting de dorpen. Om de landbouw vrij door te laten schalen, zijn enkele randvoorwaarden opgesteld. Zo moet er rondom de dorpen een buffer blijven. Hier behoudt de landbouw een menselijke maat en vinden geen grootschalige ontwikkelingen plaats. Wat aangenaam is voor de dorpsbewoners.

De verschillende zones staan in verbinding met elkaar en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ze hebben allemaal hun sterke kant, zo is de ene meer gericht op landbouw terwijl de ander zich meer richt op recreatie. Op deze manier ontstaat in de Oude IJsselzone ruimte voor de verschillende ontwikkelingen.

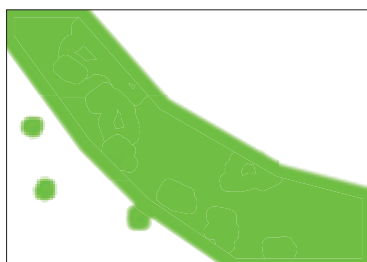

Er zijn drie zones te aanwezig:

1. Het rivierenlandschap, deze speelt de belangrijkste rol in de ontwikkelingen.
2. Woon- en werklandschap
3. Grootschalig werklandschap

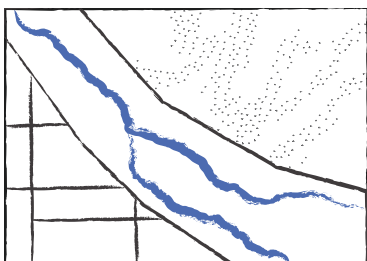
Grote dorpen langs de Oude IJssel.
Kleine dorpen in het grootschalige landschap.
Het kleinschalige landschap heeft de bebouwing verspreid over het hele gebied.

De zones die nodig zijn om de dorpen vitaal te houden. Binnen deze zones vindt geen grootschalige landbouw plaats. Alles draait om beleving en de gebieden functioneren als uitloophet voor de dorpsbewoners.

In de Oude IJsselzone is een onderscheid te herkennen tussen gebieden waar de landbouw doorschaalt of extensiveert.

Elke zone heeft een hoofdstructuur waar de ontwikkelingen op worden aangehaakt. In het rivierenlandschap is dit de Oude IJssel. Voor het woon- en werklandschap is dit de bebouwing en voor het grootschalige werklandschap is het de rechtlijnigheid.

Fig. 3.2.1: Deelkaartjes concept.

3.2 Concept

Wanneer de verschillende lagen over elkaar worden gelegd, is duidelijk te zien dat de drie zones van elkaar verschillen.

In zone 1, gebeurt het meest. Om de leefbaarheid hier te garanderen, moeten veel ingrepen worden gedaan. Het hele gebied moet extensiveren. De landschappelijke karakteristieken moeten worden hersteld, het wordt één grote parkzone van Doetinchem tot Bocholt.

Zone 2 kent een duidelijke tweedeling. Enerzijds is hier de ruimte voor de ontwikkelingen in de landbouw. Anderzijds ontstaat een zone waar veel boerderijen met een woonfunctie aanwezig zijn. De omgeving van deze boerderijen wordt landschappelijk aantrekkelijk.

Zone 3 is de laatste zone, deze zone is vooral gericht op de landbouw. Het De ontwikkelingen binnen de agrarische sector krijgen veel ruimte. Om deze ontwikkelingen te sturen, komt er een structuurdrager. Hier in de vorm van rechtlijnigheid. Rond de dorpen komt een zone die een menselijke maat behoudt.

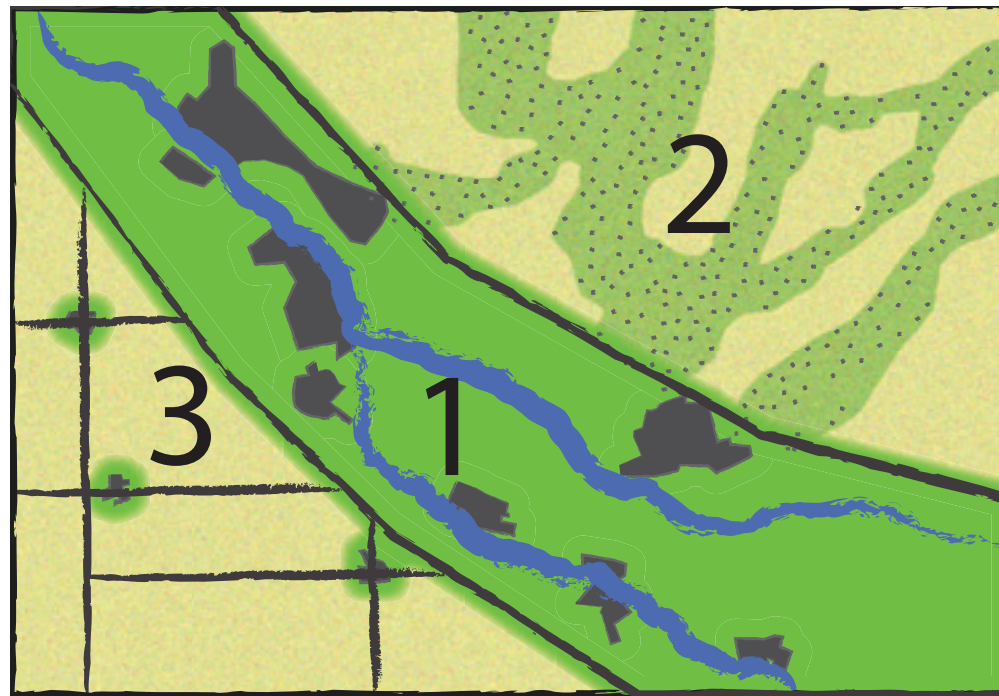

Fig. 3.2.2: Concept.

H4. Masterplan

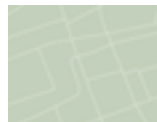
Legenda

Landschappen,

Grootchalig werklandschap

In deze zone is ruimte voor de agrarische sector om door te groeien. Bomenlanen zorgen voor een hoofdstructuur

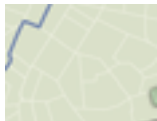

Rationeel landschap functioneert en heeft weinig ingrepen nodig

Rond de dorpen ligt een bufferzone, waar alleen landbouw met een menselijke maat aanwezig is

Het woon- werklandschap

In deze zone wordt onderscheid gemaakt tussen landbouwzones en woonzones. De landbouwzone mag doorschalen.

De woonzone blijft kleinschalig, boerderijen hebben een woonfunctie, veel aandacht voor landschappelijke elementen

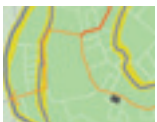
Rivierenlandschap

Het rivierenlandschap is in drie zones opgedeeld, in de eerste staat de beleving van open dalen en beboste duinen centraal

Uitloopzone tussen Ulft en Terborg waar waterberging en een natuurlijke Oude IJssel voorop staan

Het micro reliëf in een open landschap, waar de beken weer zichtbaar zijn in het landschap

Dorpen

Dorp

Bestaand industrieterrein

Herstructurering industrieterrein

Uitbreidingsmogelijkheid industrie.

Groene assen ontwikkelen of versterken, voor een sterkere binding met het omliggende landschap

Versterken dorpsrand voor een betere verbinding en beleving van de Oude IJssel.

Structuren

Bestaande bossen

Nieuwe bossen

Wegen

Oude IJssel

Beken

Recreatie

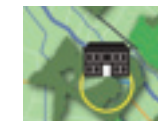
Uitloopgebied voor inwoners en recreanten. Verschillende faciliteiten zijn aanwezig

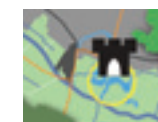
Beleving IJzerindustrie, een culturele hotspot

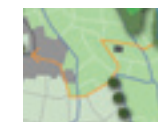
Centrumfunctie, met winkelveorzieningen, overnachtingen en horeca

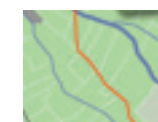
Landgoed met bijbehorende natuur

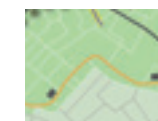
Waterburcht

Bestaande recreatieroutes

Uitbreiding recreatieroutes

Boerderij met nevenactiviteiten

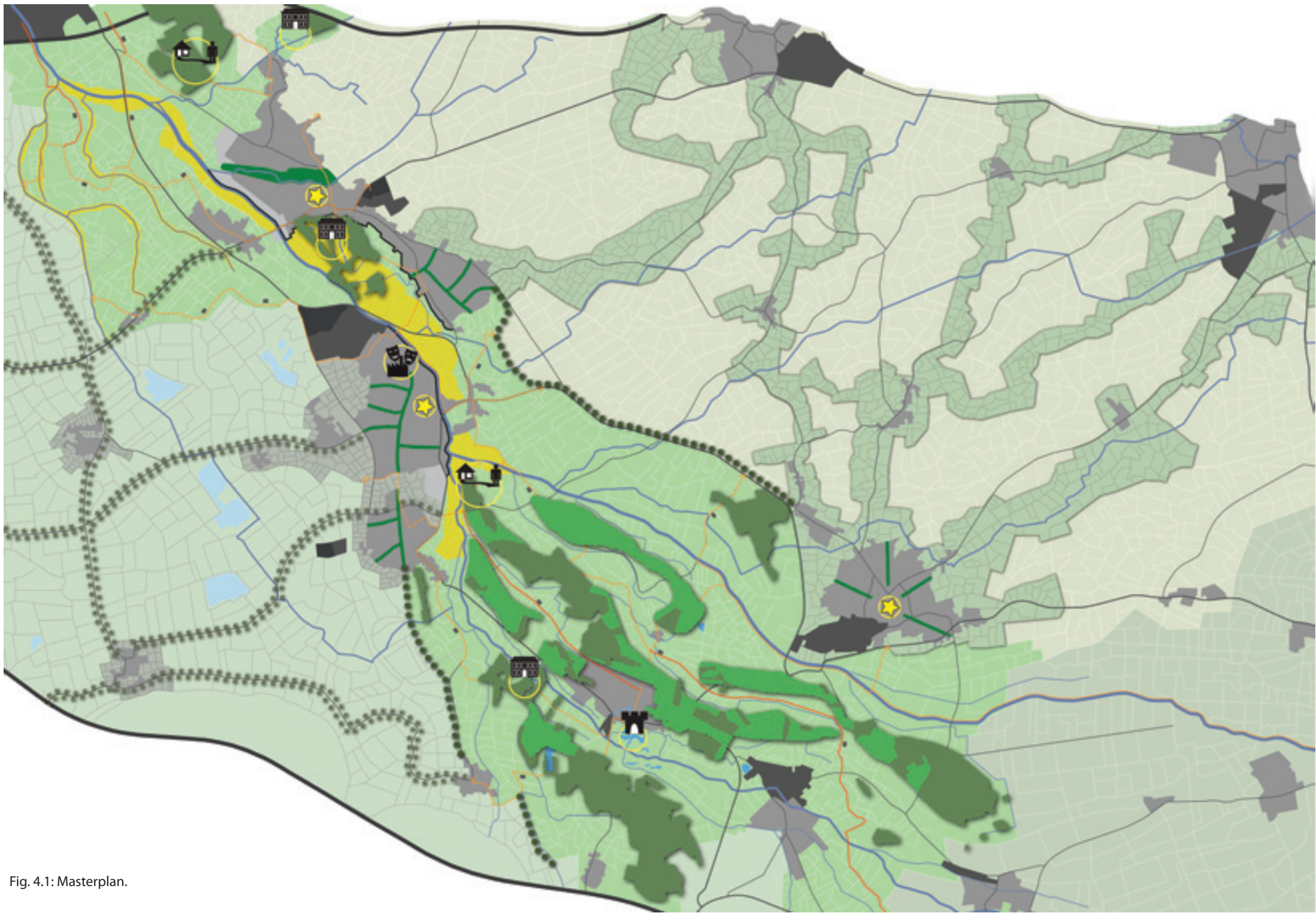

Fig. 4.1: Masterplan.

Masterplan

4.2 Toelichting masterplan

In het masterplan wordt onderscheidt gemaakt in drie verschillende zones, allemaal met een eigen karakter.

- 1 Rivierenlandschap
- 2 Woon- en werklandschap
- 3 Grootschalig werklandschap

Voor het leefbaar blijven van de Oude IJsselzone zijn de ingrepen in de ene zone van groter belang dan de andere.

Het rivierenlandschap is de belangrijkste zone van het masterplan. In deze zone vinden de meeste ingrepen plaats, omdat de stedelijke druk hier het grootst is. De zone wordt één grote parkzone waarin verschillende karakters van een rivierengebied naar voren komen. De waterbergingsgebieden in combinatie met nieuwe natuur zullen de dragers van deze zone worden. De dorpen krijgen veel meer binding met het omliggende landschap en de zone zal recreatief aantrekkelijk worden.

Na het rivierenlandschap is het woon- en werklandschap het belangrijkste. Hier staan veel boerderijen, maar steeds meer boeren stoppen. Veel van deze boerderijen zullen in de toekomst alleen een woonfunctie hebben. Om dit aantrekkelijk te maken, is rondom de zones met een hoge dichtheid van boerderijen meer aandacht voor het landschap. Elementen als lanen, houtwallen en bosjes zullen hier het beeld bepalen. Het overige gebied waar geen woonfunctie aanwezig is, krijgt de boer de ruimte om door te schalen.

De laatste zone, het grootschalig werklandschap heeft weinig ingrepen of veranderingen nodig. De agrarische sector mag hier vrij ontwikkelen. Deze ontwikkelingen worden aan een hoofdstructuur in het gebied gehangen. Uitzondering hierop zijn de dorpen en hun directe omgeving. In deze omgeving blijft de landbouw van menselijke maat. Enerzijds om overlast te beperken, anderzijds om een prettige omgeving te creëren.

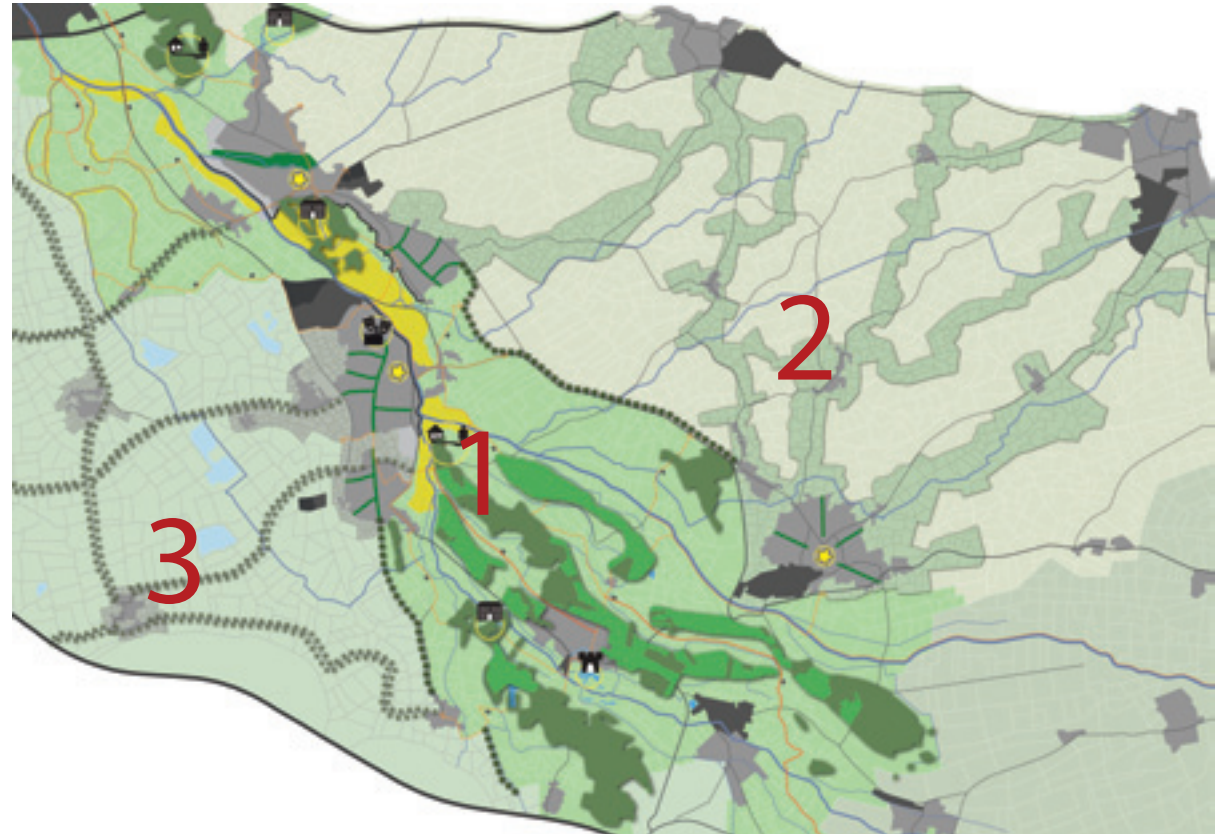

Fig. 4.2: Zonering

4.3 Rivierenlandschap

Deze zone is het belangrijkste voor de Oude IJsselzone. De ingrepen hier zijn nodig om het hele gebied leefbaar te houden. Doordat de nadruk op deze zone ligt, is deze verder uitgewerkt dan de andere twee zones. Bij deze zone is onderscheid gemaakt in drie verschillende karakters:

- 1.1 Open dalen, beboste duinen
- 1.2 Uitloopzone
- 1.3 Reliëf in een open landschap

Voor de zone als geheel geldt dat de focus op beleving en recreatie ligt. Er zijn verschillende recreatieve hotspots aanwezig die met elkaar worden verbonden. De landbouw heeft zich verbreedt en richt zich op de beleving en het ervaren van de landbouw dit door middel van nevenactiviteiten.

De dorpen zijn veel groener geworden. Door herstructurering is een sterkere binding ontstaan met het omliggende landschap en de Oude IJssel.

In de volgende subparagrafen worden de drie verschillende landschappelijke karakters toegelicht.

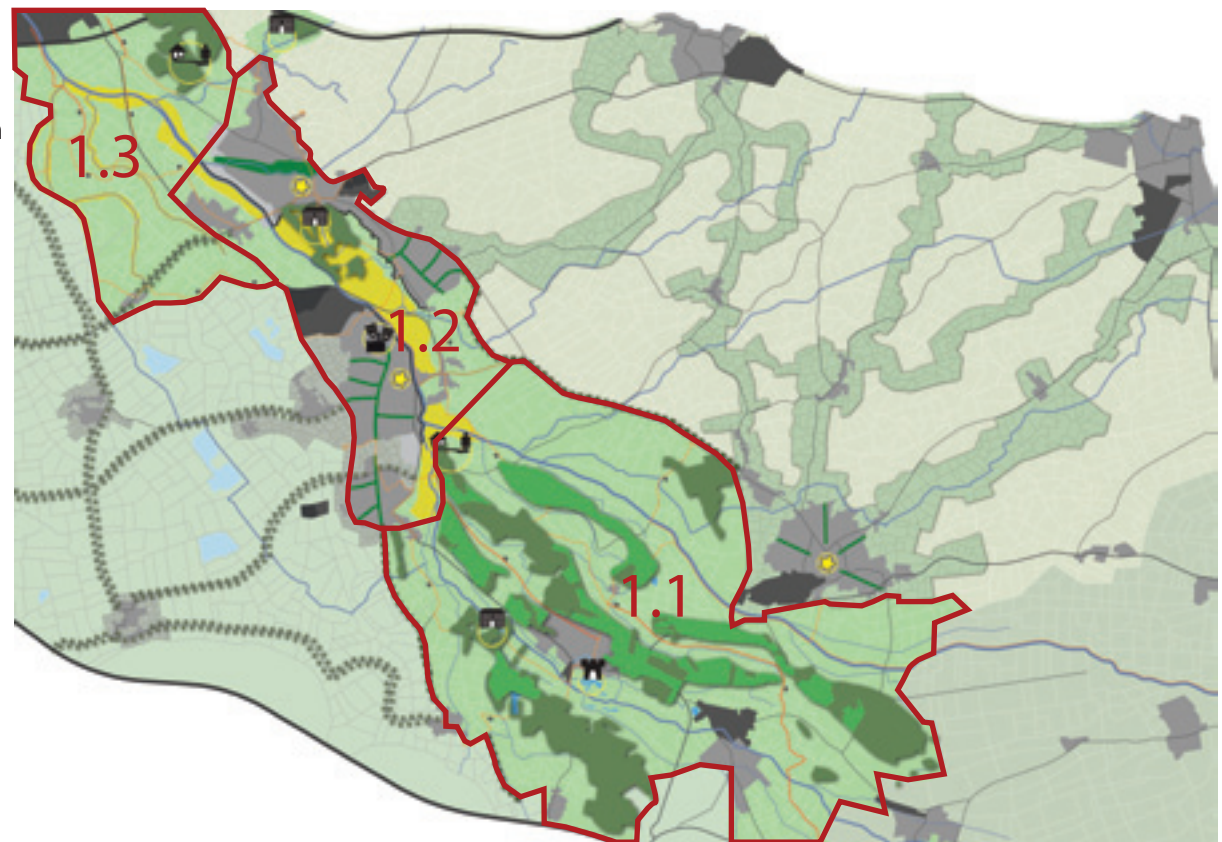

Fig. 4.3.01: Zonering rivierenlandschap

Masterplan

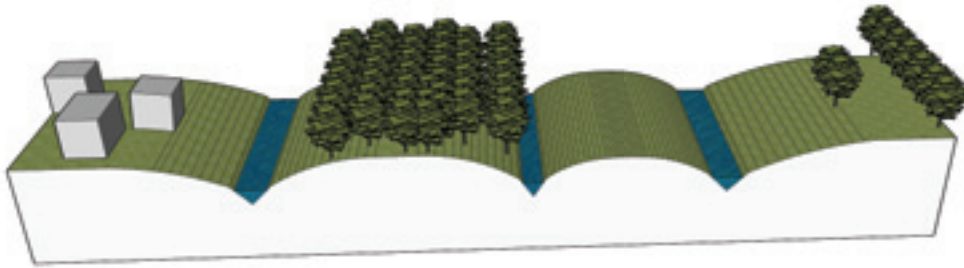

Fig. 4.3.02: Principe doorsnede huidige situatie, deels zijn de hoge delen beplant.

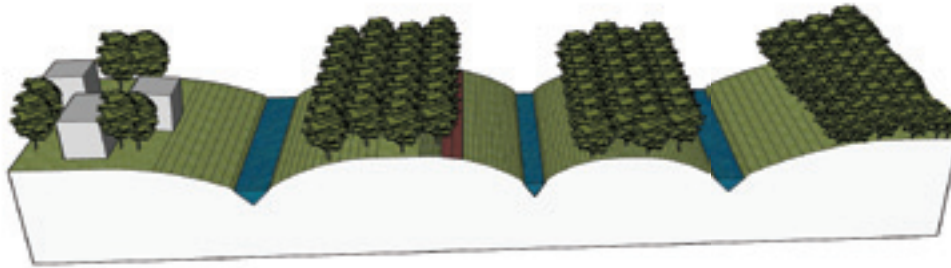

Fig. 4.3.03: Principe doorsnede nieuwe situatie, met open dalen endichte toppen consequent toegepast, wat een sterk beeld geeft.

4.3.1 Open dalen, Beboste duinen

In dit deel van het rivierenlandschap zijn al bossen aanwezig op de hoge delen. Dit karakter wordt consequent toegepast. De lage delen waar de Oude IJssel of beken liggen, worden opgehouden. Hierdoor wordt het hoogteverschil en de beken aangezet en veel meer beleefd. Dit besloten karakter is ter variatie op de overige open karakters. Vanuit het omliggende landschap zal deze zone als één bos worden ervaren. Eenmaal in de zone zullen de verschillende kamers opvallen. Waarin elke beek beleefd wordt als een eigen wereldje.

Dit karakter versterkt de bossen van de aanwezige burchten en landgoederen. Het gebied gaat zich veel meer richten op recreatieve en natuurlijke aspecten. De zone is dan ook goed ontsloten met recreatieve routes en de boeren zullen zich richten op nevenactiviteiten. De bossen en beken vormen een ecologische verbinding tussen Nederland en Duitsland.

Fig. 4.3.04: De Oude IJssel met een beboste rivierduin op de achtergrond.

Fig. 4.3.05: Beleving rivier vanaf een beboste duin.

Fig. 4.3.06: Contrast tussen hoge en lage delen wordt versterkt.

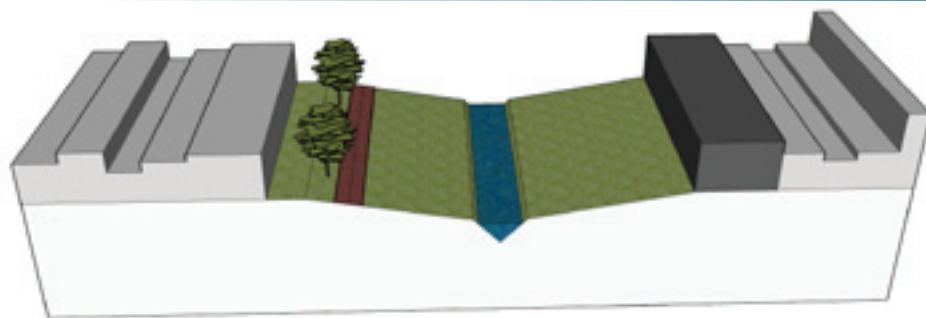

Fig. 4.3.07: Principe doorsnede huidige situatie, industrie vormt een barrière en het dorp is naar binnen gericht.

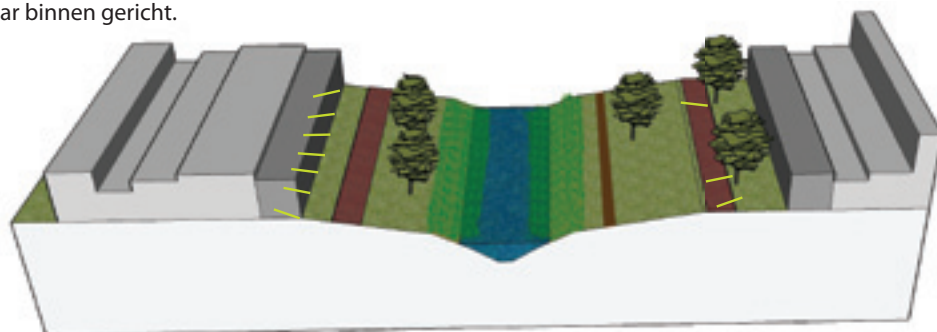

Fig. 4.3.08: Principe doorsnede nieuwe situatie, de Oude IJssel veel beter beleefbaar en natuurlijker. Industrie en dorpsrand herstructureerd en gericht op de Oude IJssel

4.3.2 Uitloophzone

Tussen de dorpen Ulft en Terborg zal de Oude IJssel veel meer beleefingswaarde krijgen. Enerzijds door het verbreden en natuurlijker maken van de Oude IJssel, anderzijds door de dorpsrand te richten op het water. Dit door herstructurering van woonwijken en hervormen industrieterreinen.

Wanneer de dorpsbewoners de Oude IJssel meer beleven, zal deze ook meer worden gewaardeerd en gebruikt. De Oude IJssel wordt een uitloophzone van de dorpen. Met routes langs de Oude IJssel en door de waterbergingsgebieden. De waterbergingsgebieden hebben een natuurlijk karakter van poelen, graslanden en riet. Het versterken van de Oude IJssel zal de dorpen omvormen tot een prettigere plek om te wonen.

Dit wordt gecombineerd met de groene assen die vanuit het achterliggende landschap de dorpen intrekken. Deels zijn deze al aanwezig en moeten ze worden versterkt, een ander deel moet nog worden ontwikkeld. Hier is de gelegenheid voor wanneer woonwijken worden geherstructureerd door de gevolgen van krimp. Wat ook de drijfveer is achter het ontwikkelen van een nieuwe dorpsrand. Elk van de dorpen heeft een eigen sterk punt, wat recreanten van buiten de regio aantrekt, deze punten moeten versterkt worden. Zo zal het ene dorp zich richten op de ijzerhistorie, terwijl een ander zich profileert als een dorp met een bruisend centrum.

Fig. 4.3.09: Waterberging kan tot een natuurlijker situatie leiden.

Fig. 4.3.10: Natuurlijk karakter is aantrekkelijk voor een uitloophged.

Fig. 4.3.11: Nieuwbouw versterkt binding tussen dorp en Oude IJssel.

Masterplan

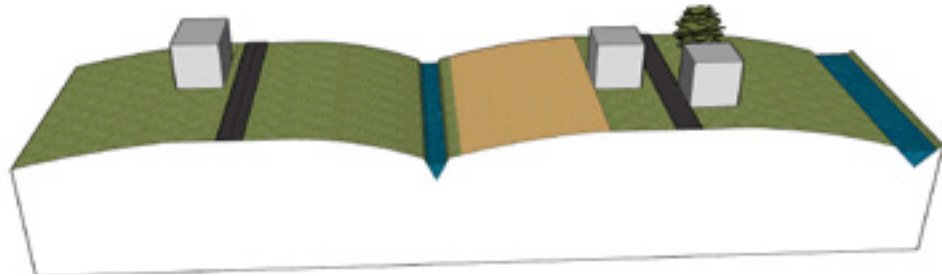

Fig. 4.3.12: Principe doornsneede huidige situatie, weinig beleving van het microreliëf.

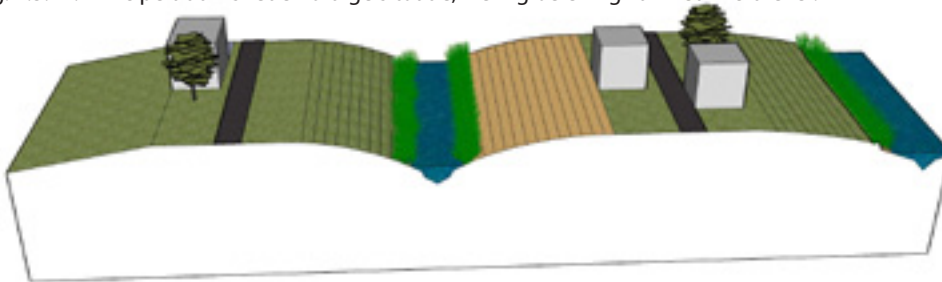

Fig. 4.3.13: Principe doornsneede nieuwe situatie, de beken worden meer benadrukt, hierdoor wordt ook het reliëf meer benadrukt.

4.3.3 Reliëf in een open landschap

Dit is een interessant gebied tussen de Oude IJssel en een beek die hierop afwatert. Door de verschillende oergeulen die hier hebben gelopen is microreliëf aanwezig in een open landschap. Dit is een interessant, subtiel landschap om doorheen te fietsen. Het lijkt veel op elkaar, maar door subtiele ingrepen steeds net een beetje anders. In dit gebied vinden weinig ingrepen plaats. De belangrijkste ingreep is dat de beken meer zichtbaar worden. In plaats van rechte, gekanaliseerde beken worden dit beken met een natuurlijk karakter. Gestreeft wordt dat in dit gebied geen megastallen voorkomen die grote invloed hebben op het ruimtelijk beeld. De boerenbedrijven die er zitten zullen zich voornamelijk inzetten op nevenactiviteiten.

Fig. 4.3.14: Beken die zichtbaar zijn door een rietkraag.

Fig. 4.3.15: Boeren verbreden hun activiteiten.

Fig. 4.3.16: Subtiel microreliëf zorgt voor afwisseling.

Masterplan

Fig. 4.4.1: Vogelvlucht, verschil tussen woonzone en werkzone duidelijk zichtbaar.

Fig. 4.4.2: Woonzone met veel landschappelijke elementen en boerderijen.

Fig. 4.4.3: Werkzone, met grotere kavels en een open karakter.

Fig. 4.4.4: Nieuwe ontwikkelingen of functies van de boerderijen zijn mogelijk.

4.4 Woon- en werklandschap

In de huidige situatie wordt het gehele gebied gezien als een kleinschalig landschap, terwijl dit al lang niet meer overal het geval is. In het plan is er een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de kleinschalige verkaveling en de grotere verkaveling. De onderbouwing van deze zonering is gebaseerd op de huidige kavelgrootte en de hoeveelheid boerderijen die aanwezig zijn.

Het kleinschalige landschap hangt dus samen met een hoge bebouwingsdichtheid van boerderijen. Veel van deze boerderijen hebben een woonfunctie, het is dan ook logisch om hier meer aandacht te besteden aan het landschap. Dit kleinschalige landschap is te bereiken door bijvoorbeeld een concept als knoopenerven toe te passen. Waardoor de boeren de nodige grond krijgen en de burgers hun aantrekkelijke woonomgeving.

Dit kleinschalige landschap is niet economisch interessant voor de boeren. Deze zullen dan ook voornamelijk werken in de grootschalige gebieden. Hier krijgen ze de ruimte om door te groeien. Wel kunnen in de boerderijen van de woonzone bedrijven voorkomen die geen negatieve, ruimtelijke impact hebben. Een zorgboerderij of een kantoor zijn hier voorbeelden van.

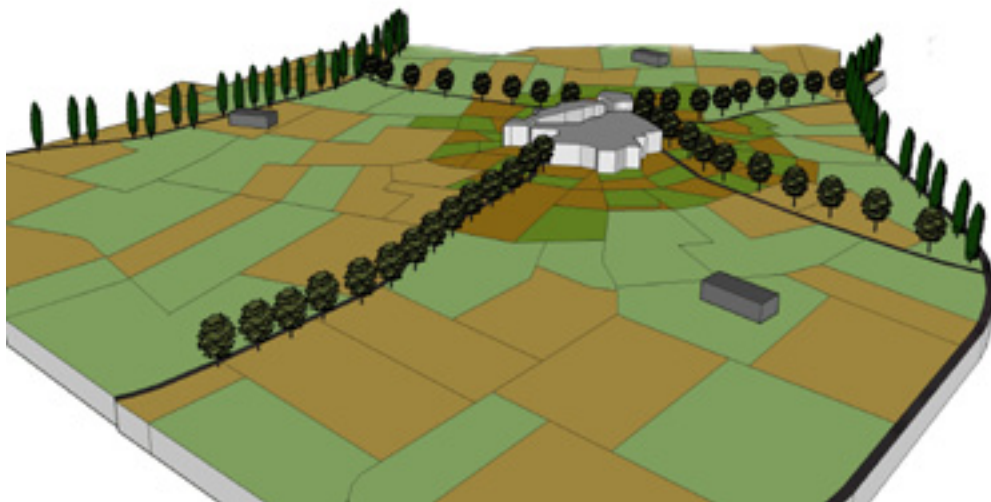

Fig. 4.5.1: Vogelvlucht, een grootschalig open landschap, rondom het dorp een kleinschaligere zone.

4.5 Grootschalig werklandschap

In het grootschalige werklandschap staat de landbouw voorop, agrarische bedrijven kunnen doorgroeien en opschalen. Echter zijn er wel randvoorwaarden aan deze ontwikkelingen. Wanneer een boer een nieuwe grotere stal wil bouwen, moet deze tegelijkertijd investeren in duurzame energie. Hierbij is te denken aan stal met zonnepanelen er op, een windmolen op het erf of mestvergisting. Zo zal de grootschaligheid tot meer goedkeuring van burgers leiden.

Voor de enkele dorpen die in het gebied liggen is het een ander verhaal. Waar de rest van het gebied doorgroeit, moet een zone rondom de dorpen een menselijke maat behouden. Waardoor een landschappelijk aantrekkelijke uitloopzone ontstaat voor de dorpsbewoners en de grootschalige landbouw op enige afstand blijft.

Dit grootschalige werklandschap heeft een hoofdstructuur nodig, waarbinnen de ontwikkelingen plaats vinden. Hierbij is te denken aan bomenlanen langs de hoofdwegen en bomenrijen langs de wegen die naar de dorpen gaan. Op deze manier zijn de routes en dorpen in het landschap te herkennen.

Fig. 4.5.2: Zone rondom de dorpen moet beschermt worden.

Fig. 4.5.3: Lanen als hoofdstructuur in het gebied.

Fig. 4.5.4: Duurzame ontwikkelingen gaan samen met de grootschalige ontwikkelingen.

Masterplan

4.6 Herziening masterplan

Zonering landschappen

Vrij ontwikkeling landbouw. In het grootschalige landschap bijna overal, in het woon- en werklandschap in specifieke zones.

Aandachtszone, landbouw kan, maar met aandacht voor landschappelijke elementen. In het hele stroomgebied en in de woonzones van het kleinschalig landschap

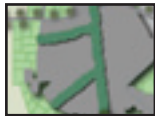

Uitloopgebied, rondom de dorpen in het stroomgebied en het grootschalige landschap. Beleving en landschappelijke karakteristieken staan voorop.

Ingrepen

Waterberging en natuurontwikkeling

Door herstructurering ontstaan groene assen in het dorp, voor een sterkere verbinding met het landschap.

Uitbreiden industrie

Ontwikkelen bossen ten behoeve van ecologische verbindingszone

Recreatieve hoofdroute

Omvormen industrie

Versterken dorpsranden aan de Oude IJssel

Bomenlanen zorgen voor een hoofdstructuur

Aanwezige structuren

Bestaande bossen

Oude IJssel

Industrie

Wegen

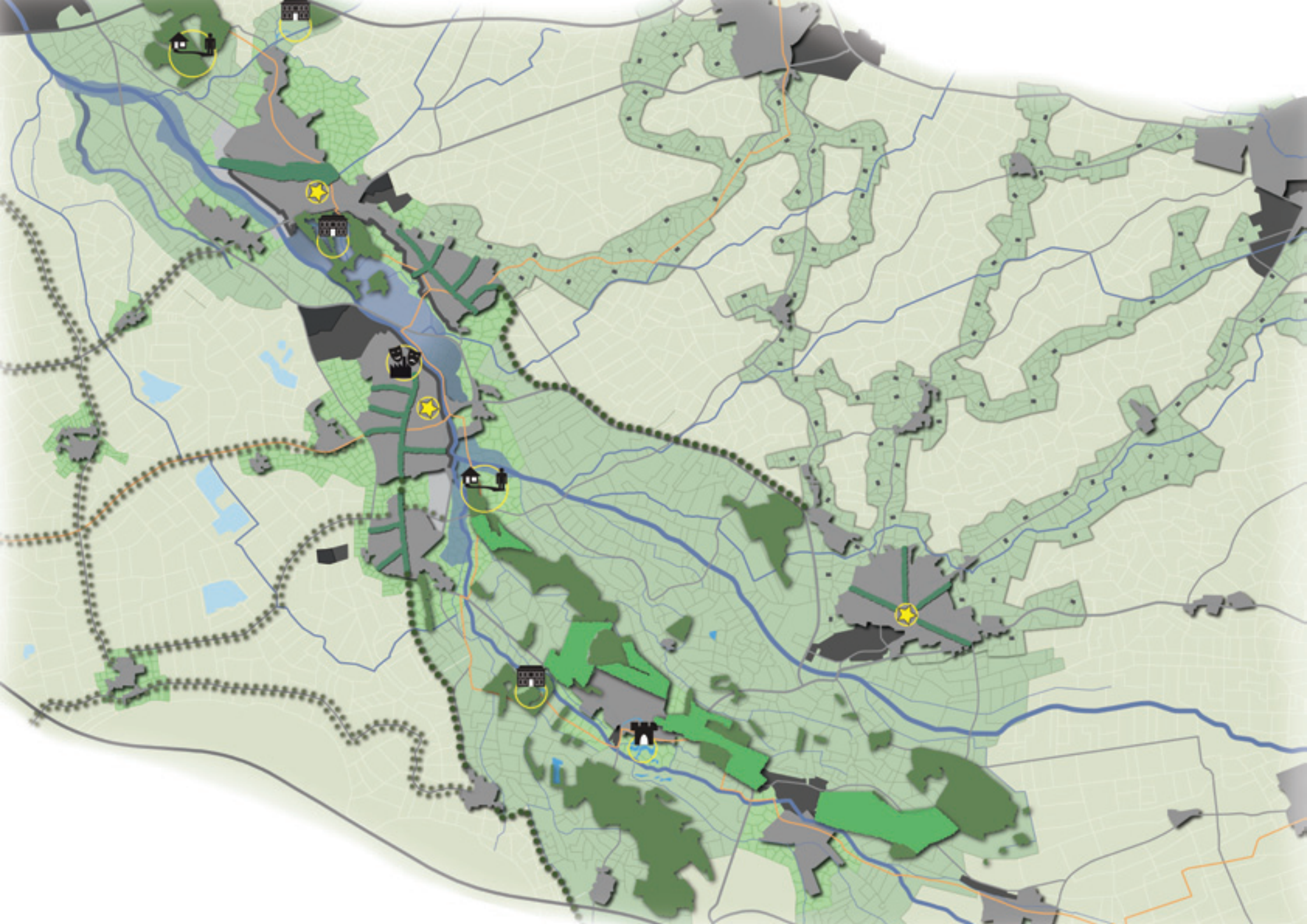
Beken

Recreatieve hotspots (verschillende vormen)

Dorpen

Masterplan

4.6 Herziening masterplan

Naar aanleiding van de feedback van de begeleiders na de presentatie en eigen overwegingen, is het masterplan op de volgende aspecten herzien of versterkt.

De zonering

In de voorgaande versie werden de zones te veel los van elkaar gezien, daarnaast zorgde de extra zonering van de zone rivierengebied voor de nodige verwarring. In de herziende versie is op hoofdlijnen de driedeling qua landschappen gebleven, alleen komen de zones onderling meer overeen.

Er wordt geen onderscheid meer gemaakt in de grootschalige landbouw in het grootschalige werklandschap of het woonwerklandschap. In de herziende versie is één zonering voor grootschalige landbouw, één zonering voor aandachtszones en één zonering uitloopgebieden.

Haalbaarheid

Eén van de kritiekpunten was dat vraagtekens werden geplaatst bij de haalbaarheid van het plan. Door de nieuwe zonering is de haalbaarheid sterk toegenomen. Waar in de vorige versie van het masterplan het gehele stroomgebied van de Oude IJssel opnieuw werd ingericht, gebeurt het in deze versie veel meer gericht. De zonering uitloopgebieden richt zich op een optimale beleving van het landschap, landschappelijke elementen en karakteristieken spelen een belangrijke rol. De verschillende karakters van het stroomgebied, zoals die eerder zijn verbeeld, zullen hier terug keren. Het overige deel van het stroomgebied valt onder de aandachtzone, net als de woonzone in het woon- en werklandschap. Hier speelt een karakteristiek landschap een belangrijke rol, maar er is ruimte voor andere ontwikkelingen, zoals grootschalige landbouw.

Integraal karakter

Tijdens de presentatie werd aan het integrale karakter van het plan getwijfeld, dit kwam grotendeels door de presentatie. In het plan heeft dit tot enkele kleine wijzigingen geleid. Zo is een duidelijke recreatieve hoofdroute ontstaan. Deze route verbindt alle recreatieve hotspots met elkaar en creëert een sterkere verbinding met de omgeving. Daarnaast zijn de groene assen en de versterkte dorpsranden grafisch duidelijker gemaakt.

Fig. 4.6.2 Uitloopgebied.

Fig. 4.6.3 Aandachtszone.

Fig. 4.6.4 Grootschalige landbouw.

Aangepast concept

De veranderingen in de zonering is het meest duidelijk te maken met het concept. Waar in de voorgaande variant het hele stroomgebied als uitloopgebied was gemarkeerd. Is het in de nieuwe variant alleen nog rondom de dorpen. Deze zone heeft de hoogste prioriteit als het gaat om het herstellen van de landschappelijke kenmerken en het beleven van de omgeving. Het overige deel van het stroomgebied, is net als de woonzone in het woon- en werklandschap, veranderd naar een aandachtszone. Hier spelen landschappelijke kenmerken en beleving nog steeds een belangrijke rol. Echter wordt hier meer flexibel omgegaan wanneer toch een agrarisch bedrijf wil uitbreiden.

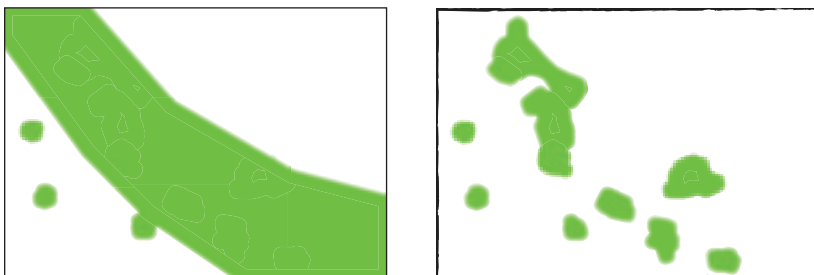

Fig. 4.6.5 De grootste verandering in het concept, zijn de groottes van de uitloopgebieden

Fig. 4.6.6 Nieuw concept.

Herziening visie

De veranderingen in het masterplan en concept hebben voor de visie van het grootschalige werklandschap en het woon- en werklandschap weinig gevolgen. Deze zijn alleen in zonering meer op elkaar gaan lijken. De visie veranderd voornamelijk voor het rivierenlandschap, het stroomgebied van de Oude IJssel.

Waar in het oude masterplan de hele zone werd omgevormd tot een parkzone, zal dit nu alleen rondom de dorpen gebeuren.

Juist omdat het belangrijk is dat rond de dorpen, waar een sterke mate van stedelijke druk is, het landschap wordt versterkt. De binding tussen de dorpen en het omliggende landschap wordt versterkt. Deze binding wordt bereikt door het landschap te versterken. Landschappelijke karakteristieken en landschappelijke elementen keren terug in het beeld. De verschillende karakters van het stroomgebied zullen voornamelijk in deze zones naar voren komen. Gecombineerd met de meer open en groene dorpen is een sterke binding tussen landschap en dorp mogelijk. Aan het versterken van het landschap en dorp worden nieuwe recreatieve routes opgehangen. Naast de hoofdroutes, zijn ook alternatieve routes en landschappelijke routes aanwezig. Op deze manier kunnen bewoners snel en eenvoudig van het omliggende landschap genieten.

Naast deze lokale structuur is ook een regionale structuur aanwezig. Enerzijds recreatief, anderzijds natuurlijk. Recreatief is het belangrijk dat er een sterke hoofdverbinding komt, die alle recreatieve hotspots in de Oude IJsselzone met elkaar verbindt. Deze verbinding zal aanhaken op recreatieve hoofdroutes in Doetinchem en Bocholt, maar ook richting Aalten en Montferland. De Natuurlijke verbinding vindt plaats in de vorm van waterberging en een ecologische verbidingszone.

Eerder is gezegd dat de beleving en ontspanning centraal staan. In de uitloopgebieden rond de dorpen is van groot belang dat dit nagestreefd wordt. Wat voor de landbouw inhoudt dat ze niet moeten verschalen en vergroten, maar gaan verbreden. Inspelen op beleving in de vorm van nevenactiviteiten. Het stroomgebied bestaat uit een veel groter oppervlakte, dan alleen de uitloopgebieden. Ook in de rest van het gebied staan deze kringen hoog in het vaandel, maar is wel meer ruimte voor ontwikkelingen die niet altijd evengoed aansluiten bij de termen beleving en ontspanning.

H5. Structuurplan

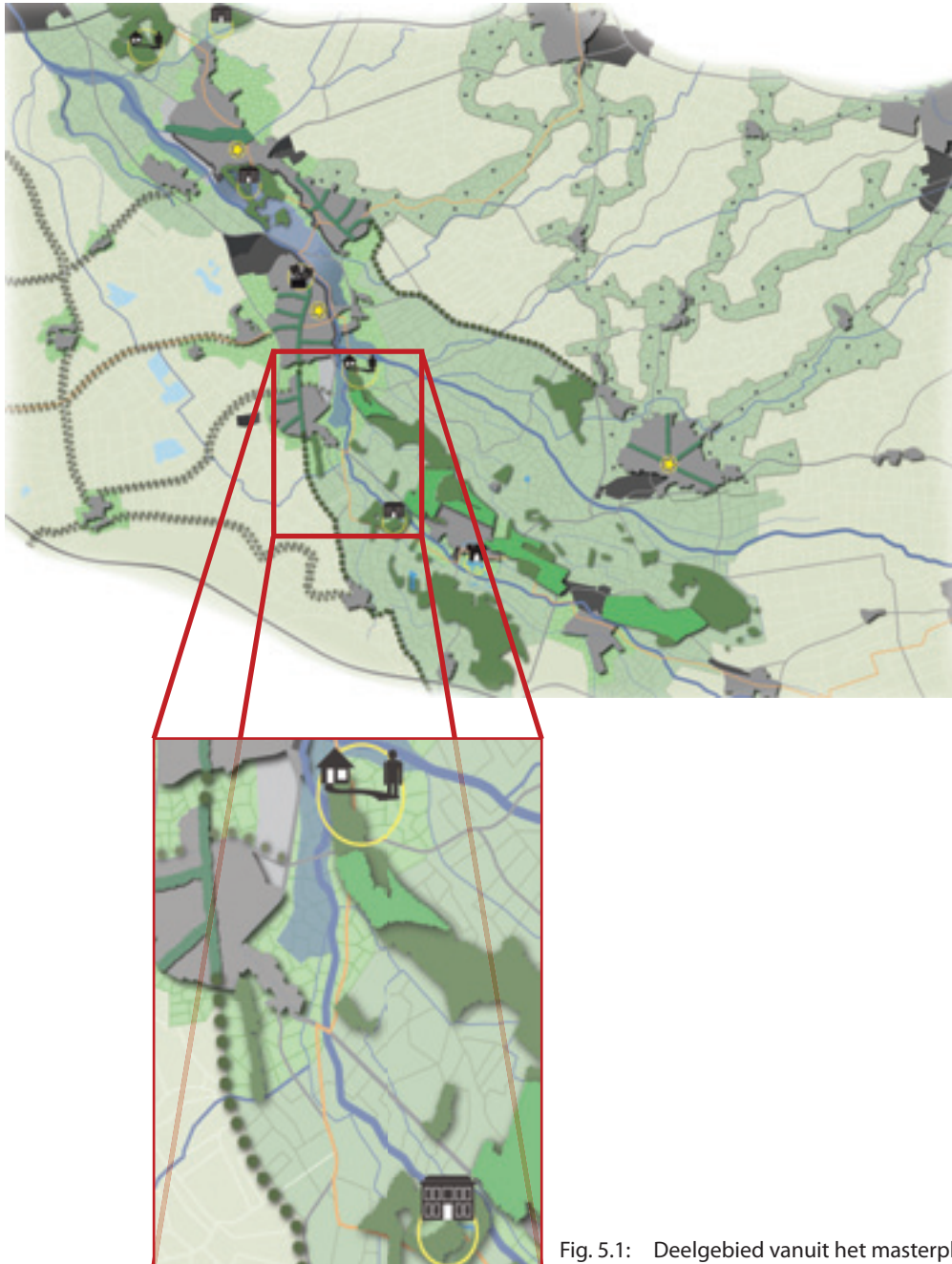

Fig. 5.1: Deelgebied vanuit het masterplan

5.1 Keuze deelgebied

Het plangebied voor het structuurplan en de detailuitwerking is gelegen rondom het dorp Gendringen. Voor dit gebied is gekozen, omdat de hoofdlijnen van het masterplan hier allemaal aan bod komen. In het masterplan staan de inwoners van de Oude IJsselzone centraal. De meeste ingrepen gebeuren dan ook rondom de dorpen in het stroomgebied van de Oude IJssel.

Dit geldt ook voor het dorp Gendringen, het dorp moet een groener karakter krijgen en zich sterker verbinden met het omliggende landschap. Enkele ingrepen hiervoor in het masterplan zijn het herstructureren van het industrieterrein wat tussen Gendringen en Ulft ligt en een uitloopzone rondom het dorp creëren.

Hiernaast is waterberging een belangrijk aspect uit het masterplan. In het masterplan zijn de waterbergingslocaties langs de Oude IJssel gepositioneerd. Deze waterbergingslocaties zouden worden gecombineerd met nieuwe natuur. Net als de ontwerpogave die speelt rondom de ecologische verbindingszone rondom de (nieuwe) bosschages.

Het laatste aspect is de aanwezigheid van twee recreatieve hotspots, landgoed Landfort en het uitloopgebied de Engbergen. Tussen deze twee punten loopt ook een recreatieve hoofdroute. Hoe ziet dit er nu concreet uit en op welke manier kan het dorp Gendringen hier aan worden gekoppeld.

Al met al vormt dit een interessante ontwerpogave, waarin een fijne woonomgeving, de ontwikkeling van natuur en recreatie de hoofddragers zijn.

5.2 Ontwerpopgave

In de hoofdgedachte van het masterplan draaide alles om de bewoners. Ingrepen zijn gedaan om een leefbare omgeving te creëren, waarin verschillende ontwikkelingen de ruimte krijgen. Deze gedachte wordt doorgetrokken naar het structuurplan.

Op het lokale schaalniveau van het dorp Gendringen en de directe omgeving vertaalt dit zich naar de volgende opgave. Het dorp Gendringen zal meer binding met het omliggende landschappen moeten krijgen. Enerzijds moet het landschap het dorp in komen door groene assen, anderzijds moet Gendringen weer los in het landschap komen te liggen.

Naast deze opgave op lokaal niveau spelen ook ontwikkelingen op regionaal niveau. Hier valt de waterbergingsopgave, het ontwikkelen van een nieuwe natuurverbinding en de recreatieve ontwikkelingen onder. Voor al deze ontwikkelingen moet een sterk structuurplan worden ontwikkeld, waardoor kansen optimaal worden benut. De kern van de ontwerpopgave is:

Op welke manier kunnen de ontwikkelingen in de lokale wereld van het dorp Gendringen worden verbonden met de ontwikkelingen van de regionale structuren, zodat deze elkaar benutten en versterken?

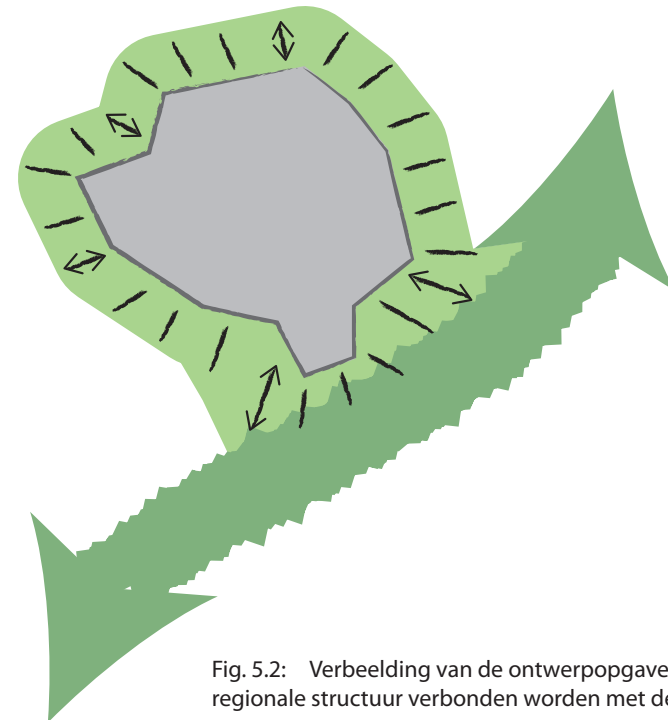

Fig. 5.2: Verbeelding van de ontwerpopgave, hoe kan de regionale structuur verbonden worden met de lokale structuren.

Structuurplan

5.3.1 Waterstructuur

Helemaal boven in het plangebied is nog net te zien hoe de bovenlopen de Bocholter Aa en de IJssel samen komen tot de Oude IJssel. De IJssel is de stroom die langs Gendringen loopt. In het hele gebied zijn verschillende beken aanwezig, echter hebben de beken net als de IJssel een rechtgetrokken, gekanaliseerd karakter. Helemaal onderin het plangebied is een aparte waterstructuur te herkennen, deze hoort bij het landgoed Landfort.

Ondanks dat Gendringen vlak bij de Oude IJssel ligt, heeft het weinig binding met de rivier. Wel liggen rondom Gendringen verschillende sloten en losse waterstructuren die tot aan de rand van het dorp lopen.

5.3.2 Groenstructuur

De grootste en opvallende groenstructuren zijn de bossen op rivierduinen van de Oude IJssel. Echter zijn niet alle rivierduinen beplant met bossen. Hiernaast zijn rondom het landgoed verschillende bosschages aanwezig. Dit landgoed heeft een natuurlijk karakter met enkele culturele elementen.

Een opvallend element is het natte bos dicht bij Gendringen. Rondom een sloot is een drassig milieu aanwezig, waardoor dit natte bos is ontstaan.

In het landschap zijn langs sloten of wegen nog verschillende hagen en lanen aanwezig. Deze elementen komen in veel mindere mate voor dan in de historische situatie.

Tussen Uift en Gendringen zijn verschillende sportvoorzieningen aanwezig. Deze voorzieningen zijn allemaal omsloten met struweel.

Fig. 5.3.1: Waterstructuur

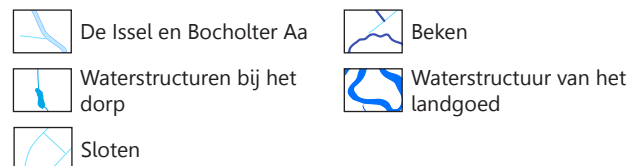

Fig. 5.3.2: Groenstructuur

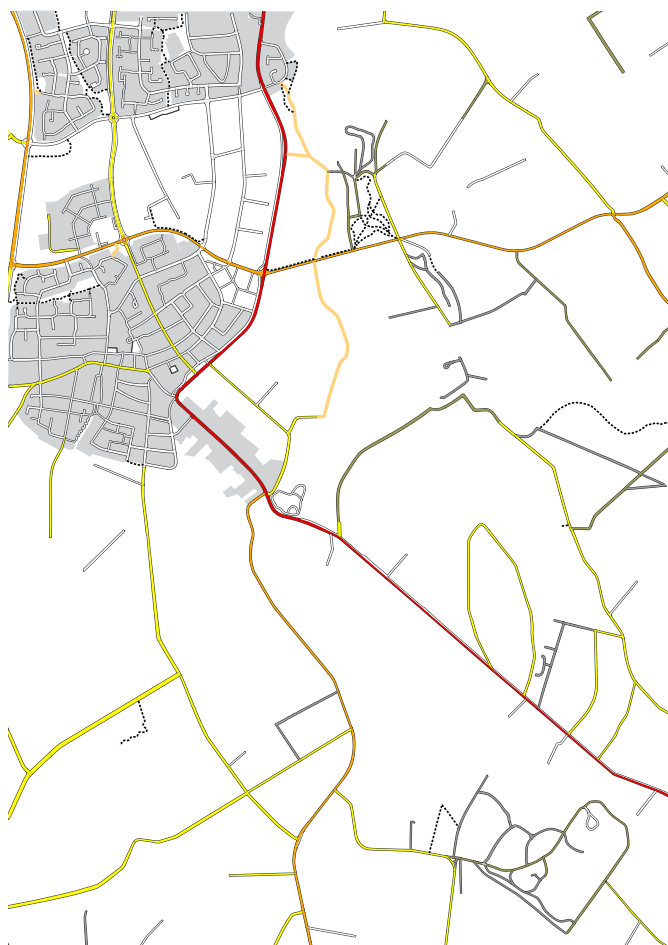

Fig. 5.3.3: Infrastructuur

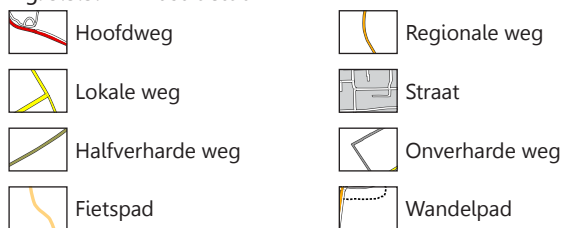

Fig. 5.3.4: Bebouwing

5.3.3 Infrastructuur

Het gebied is goed ontsloten, zo loopt er een hoofdweg van noord naar zuid, maar is er ook een sterke oost – west verbinding aanwezig. De secundaire wegenstructuur daarentegen is minder gestructureerd. Deels vormen de wegen een eigen structuur en sluiten ze niet aan op andere wegen.

In de dorpen en bij de recreatieve punten is al een uitgebreid routenetwerk aanwezig voor wandelaars en fietsers. Alleen zijn de verschillende netwerken niet met elkaar verbonden, waardoor het eilandjes op zichzelf blijven.

Dit geldt ook voor het fietspad wat onlangs naast de Oude IJssel is aangelegd. Deze start half in een woonwijk en stopt halverwege het gebied, waarna fietser op een drukke weg moeten fietsen.

5.3.4 Bebouwing

Bij de bebouwing valt op dat Gendringen zelf een behoorlijk dichte structuur heeft, helemaal in vergelijking met het stukje Ulft. Tussen de twee dorpen is een ruime groene buffer. Deze buffer wordt afgezwakt doordat het industrieterrein de twee dorpen aan elkaar verbindt. De industrie ligt op een landschappelijk interessante locatie.

Aan de onderzijde van Gendringen is lintbebouwing aanwezig die het landschap intrekt.

In het buitengebied zijn veel boerderijen aanwezig. Het merendeel van deze boerderijen hebben als hoofdfunctie de functie wonen.

In het Duitse gedeelte van het plangebied zijn verschillende kassen aanwezig. Voor een groot deel zijn deze omsloten, maar zijn ze ruimtelijk duidelijk aanwezig.

Structuurplan

5.3.5 Voorzieningen

Rondom Gendringen zijn verschillende voorzieningen aanwezig. Ten eerste het centrum zelf, ondanks dat alle basisvoorzieningen aanwezig zijn, is het geen aantrekkelijk centrum. Het gemeentehuis van de gemeente Oude IJsselstreek bevindt zich ook in Gendringen. Tussen de twee dorpen zijn verschillende sportfaciliteiten aanwezig, zoals voetbalvelden, tennisbanen, een atletiekbaan en een sporthal.

In het buitengebied van Gendringen zijn verschillende landgoederen aanwezig, twee oude historische, waarvan Landfort het belangrijkste. Daarnaast zijn ook twee nieuwe landgoederen aanwezig, de kleine aan het einde van het dorpslint is al uitgevoerd, de andere is in ontwikkeling.

De Engbergen is naast landgoed Landfort de andere recreatieve hotspot. Hier zijn al verschillende voorzieningen aanwezig: een speeltuin, een kinderboerderij, een restaurant en open lucht theater. Ten slotte zijn in het buitengebied nog twee kleine campings bij de boer aanwezig.

5.3.6 Hoogte

In het gebied is veel hoogteverschil. Het meest duidelijk aanwezig hoogteverschil is gecreëerd door de rivier. Tussen de IJssel en de Bocholter Aa zijn verschillende rivierduinen aanwezig. De hoogste punten gaan over de 20 meter tot 25 meter. De laagste gebieden liggen rondom de Oude IJssel en in het gebied tussen de twee dorpen, deze gebieden zijn het meest geschikt voor waterberging. Deze lage gronden gaan geleidelijk over naar wat hogere en drogere gronden. Niet alle overgangen zijn zo geleidelijk. Zo zijn verschillende steilranden te herkennen in het gebied. Op deze plekken verschilt het hoogteverschil in korte afstand veel.

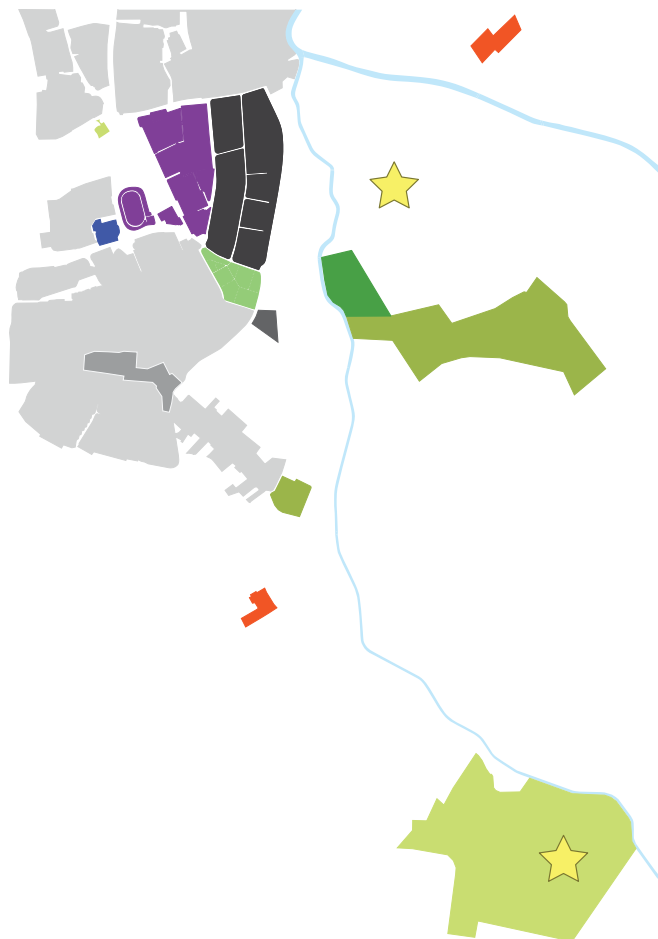

Fig. 5.3.5: Voorzieningen

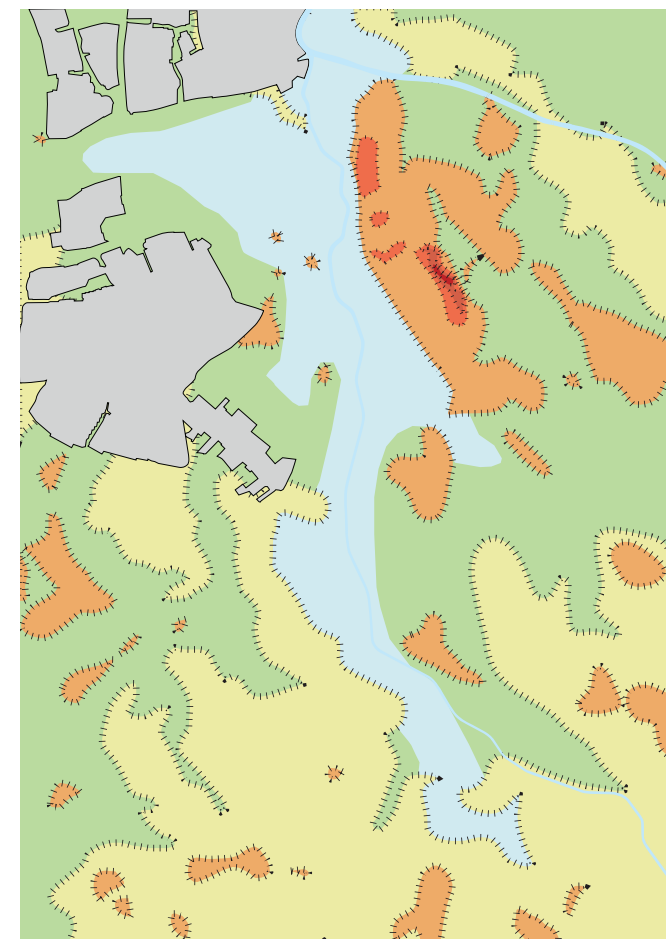
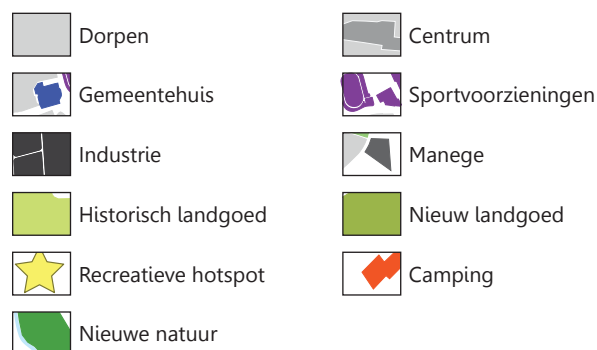

Fig. 5.3.6: Hoogtes

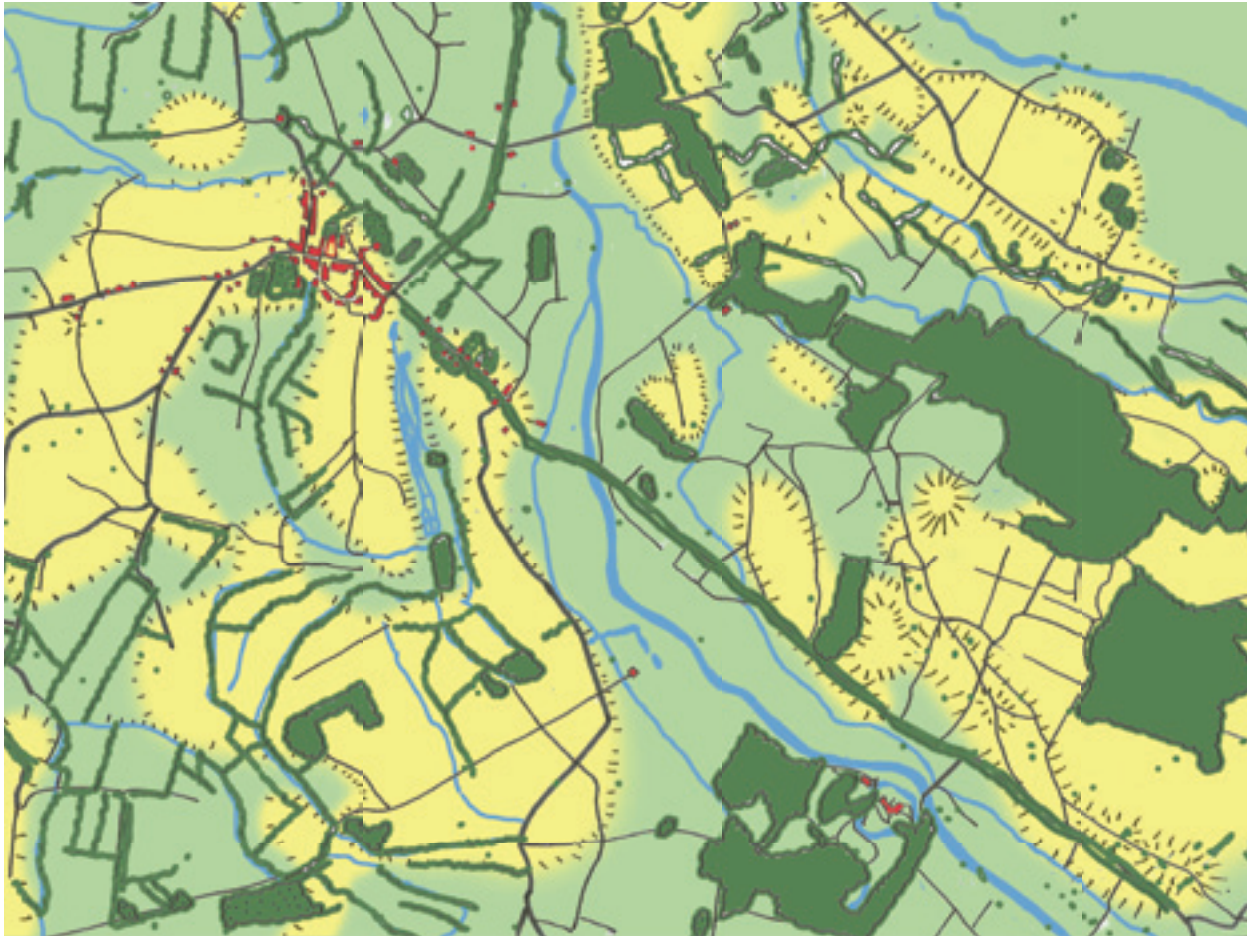
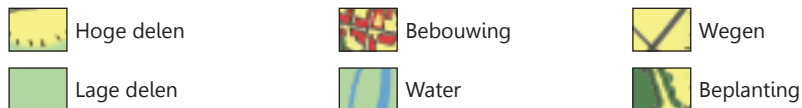

Fig. 5.3.7: Historie

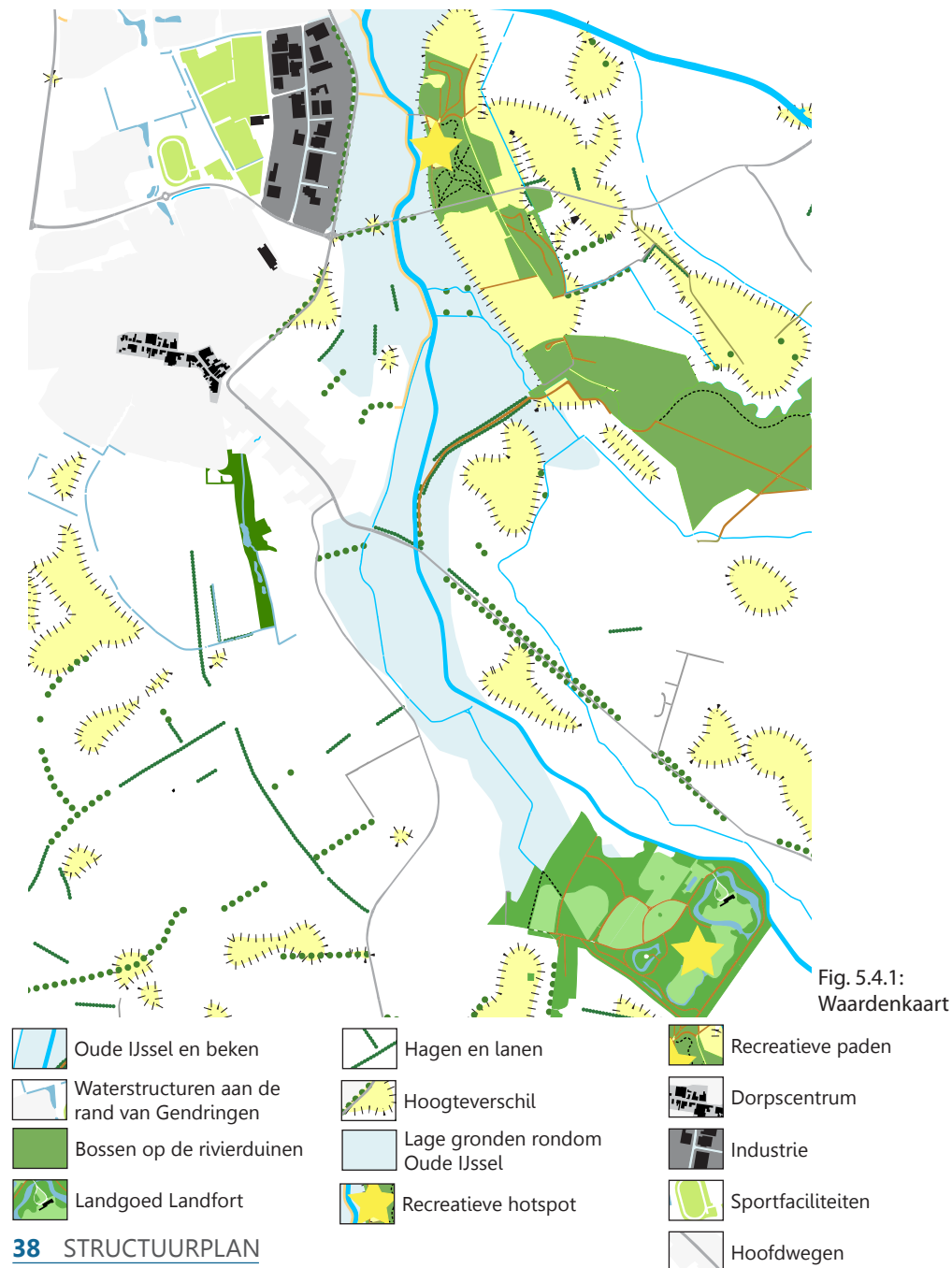
Historie

De schematische tekening geeft de situatie van rond 1930 weer. Sommige dingen zijn sterk veranderd, maar opvallend zijn de hoeveelheid overeenkomsten met de huidige situatie. Zo is het aantal bossen vrijwel gelijk aan de huidige situatie. Wel waren er in de historische situatie veel meer landschappelijke elementen in de vorm van hagen of lanen aanwezig.

Rondom Gendringen is de situatie ook zeer verschillend. In de historische situatie is het nog maar een klein dorpje, de lintbebouwing is al terug te herkennen. Ulft is in de historische situatie nog niet naar Gendringen toegegroeid. Gendringen ligt nog helemaal in het landschap.

De rivier en beken liggen op ongeveer dezelfde locatie, ze meanderen alleen wat meer. Hierdoor is de situatie rondom het reliëf ook niet veel veranderd. Net als dat landgoed Landfort veel overeenkomsten toont met de huidige situatie.

Structuurplan

5.4.1 Waarden in het gebied

De positieve aspecten die naar voren kwamen in de analyse zijn in kaart gebracht, voor de waardebeoordeling is deels sprake van een eigen interpretatie.

Van grote waarde voor het gebied is de aanwezigheid van de Oude IJssel en verschillende beken in het gebied. Ondanks hun gekanaliseerde uitstraling, zijn ze een belangrijke karakteristiek voor het gebied. Vanuit de analyse kwam naar voren dat de kavels rondom de Oude IJssel lage gronden zijn, dit is gunstig voor de waterbergingsopgave.

Daarnaast zijn de waterstructuren die tot aan de rand van Gendringen een waarde, deze kunnen worden gebruikt om de verbinding met het landschap te vergroten.

Verder zijn de bossen van Engbergen en op de andere rivierduinen een grote waarde. Ze zorgen voor variatie en een natuurlijk/origineel karakter. Hiernaast zijn de vele (recreatieve) activiteiten rondom de Engbergen positief, de mogelijkheid om te recreëren is aanwezig. De rivierduinen en het overige reliëf zijn op zichzelf ook een waarde voor het gebied.

Het dorp Gendringen heeft de nodige voorzieningen die bij dit formaat dorp past. Een dorpsstraat met winkels, sportfaciliteiten en economische activiteiten in de vorm van een industrieterrein.

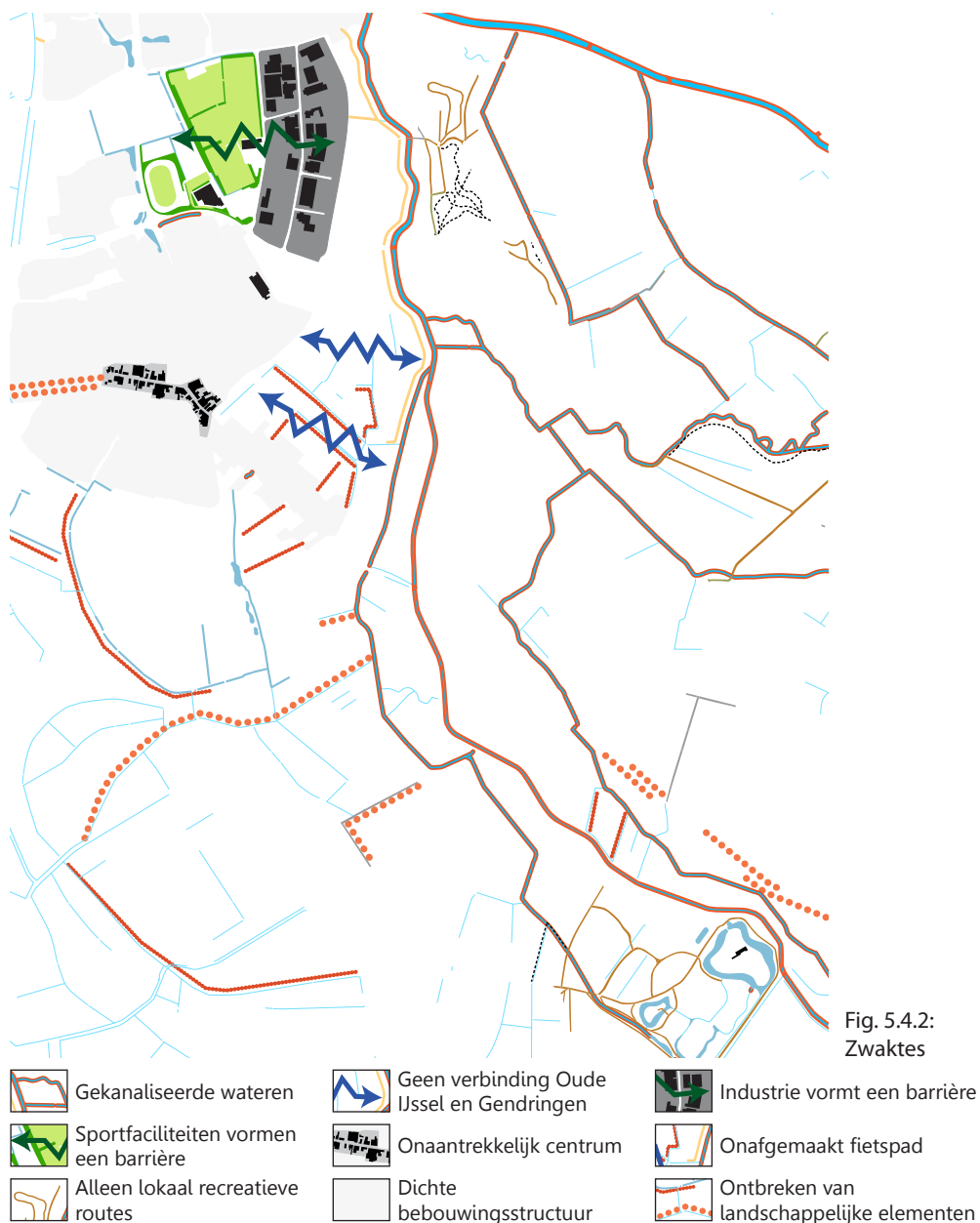
Voor de opbouw van het dorp geldt dat de lintbebouwing een grote waarde heeft en dat de open ruimte tussen Gendringen en Ulft zeer waardevol is.

Cultuurhistorisch gezien zijn ook verschillende waardevolle elementen aanwezig. Zo zijn verschillende landgoederen in het gebied aanwezig, waarvan landgoed Landfort de belangrijkste is.

In het gebied wordt ook een nieuw landgoed ontwikkeld, wanneer dit goed uit wordt gevoerd, kan deze een sterke waarde voor het gebied gaan vormen, wat betreft recreatie en natuur

In het landschap zijn ook cultuurhistorische elementen terug te zien, zoals hagen en lanen.

Ten slotte is het gebied goed bereikbaar voor snelverkeer en zijn op verschillende locaties al sterke recreatieve netwerken aanwezig.

5.4.2 Zwaktes in het gebied

Naast de sterke punten van het gebied zijn ook verschillende belemmeringen en zwaktes aanwezig in het plangebied.

Zo hebben de Oude IJssel en beken een rechtgetrokken, gekanaliseerd karakter. Dit zwakt de kwaliteit van deze structuren af. Hiernaast heeft het dorp Gendringen geen directe verbinding met de Oude IJssel, terwijl hemelsbreed de twee erg dicht bij elkaar liggen.

Bij de waardenkaart kwamen landschappelijke elementen als hagen en lanen aan bod. Wanneer gekeken wordt naar de historische situatie zijn deze aanwezige structuren nog maar een fractie van wat het ooit geweest is.

Waar de industrie een belangrijke rol speelt als economische factor, is het industrieterrein landschappelijk een belemmering. Het ligt op een landschappelijk interessante plek en verspert een groene as tussen de twee dorpen. Net als de industrie zijn de verschillende sportfaciliteiten aanwezig op een landschappelijk interessante locatie, waardoor een zichtlijn tegen wordt gegaan.

Juist omdat het dorp Gendringen een behoorlijk dichte bebouwingsstructuur heeft, is het van belang dat het omliggende landschap wordt beleefd. Het centrum van Gendringen is ondanks zijn voorzieningen niet erg aantrekkelijk om naar toe te gaan als inwoner of als toerist.

Wat betreft de infrastructuur functioneert de hoofdontsluiting prima, maar recreatief zijn nog veel verbeteringen mogelijk. Zo ligt er een nieuw fietspad wat halverwege het gebied stopt en aanhaakt op een autoweg. Engbergen en Landfort hebben op zichzelf goede recreatieve netwerken, maar ze zijn niet met elkaar verbonden, het zijn eilandjes op zich.

Visie & Concept

5.5.1 Visie

In het structuurplan draait alles om verbinden. Wat bij de ontwerpogave al naar voren kwam, is dat er sprake is van twee werelden. De grootschalige regionale waaronder natuurontwikkeling en waterberging vallen en de lokale ontwikkelingen in en rondom het dorp. De recreatieve ontwikkelingen vinden plaats in beide werelden, hierdoor vormt deze een verbindende factor tussen de twee werelden.

De natuurlijke verbinding

De ecologische verbingszone is één van de hoofdtragers van de ontwikkelingen. Op de hoge delen rondom Engbergen wordt een droge verbinding gecreëerd. Deze verbingszone zal de bestaande bossen versterken en worden droge graslanden en struweel ontwikkeld.

Rondom de Oude IJssel en de verschillende beken komt een natte ecologische verbingszone. De oevers van de wateren zullen een meer natuurlijk karakter hebben, met rietkragen en plas en dras gebieden. De natte verbinding wordt versterkt door de vraag naar waterberging. Tussen de Oude IJssel en naastliggende beken komt ruimte voor waterberging. De Oude IJssel zal niet meer ingekaderd zijn, waardoor verschillende graslanden rondom de rivier snel en regelmatig onder water zullen lopen. Terwijl andere graslanden alleen bij hoge nood onderlopen. Dit geeft een dynamisch beeld en bovendien interessant voor weidevogels.

Gendringen in het landschap

Het dorp wordt weer verbonden met het omliggende landschap, het komt hier midden in te liggen. Om het dorp weer in het landschap te laten liggen, zal het industrieterrein en het achterliggende sportpark worden hervormd. Op deze manier ontstaat een open landschappelijke verbinding.

Het landschap is meer dan alleen de zone rondom Gendringen, echter gebeurt hier weinig. Het is een landbouwzone wat goed functioneert. De enige ingrepen die hier plaats vinden, zijn om de hoofdstructuren van het landschap meer naar voren te laten komen.

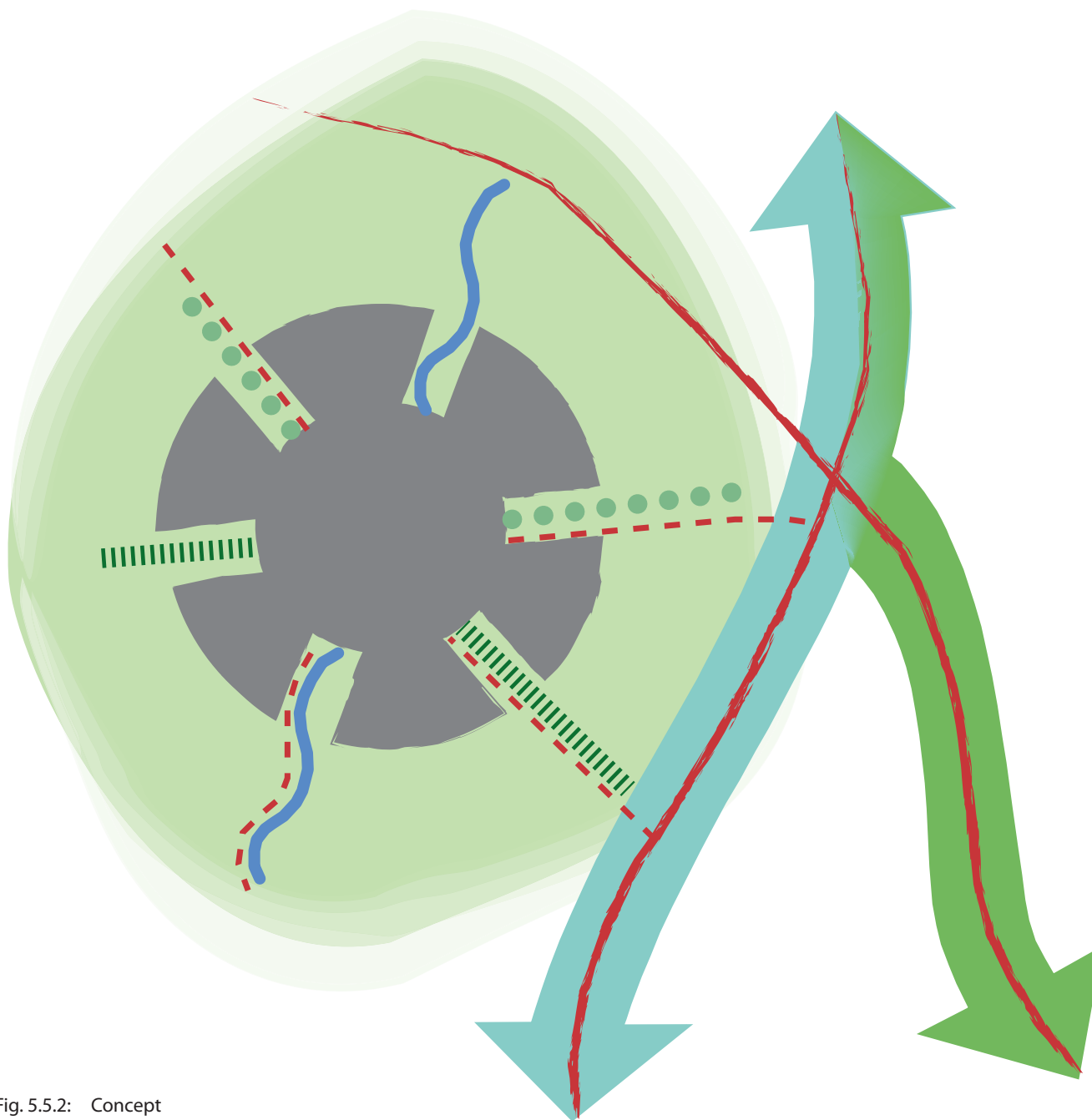
Op kleine schaal worden structuren uit het landschap het dorp ingetrokken, zodat ze in verbinding met elkaar staan. Hierbij zal het voornamelijk om beplantings- of waterstructuren gaan. Deze elementen lopen door de woonwijken richting het centrum. Het centrum wordt door de verschillende ingrepen dan ook aantrekkelijker om te verblijven.

Recreatie als verbindende factor

De twee werelden worden samengebracht door de recreatieve functies van het gebied. Zo lopen door de natuurlijke verbindingen twee recreatieve hoofdtroutes. De route verbindt de recreatieve hotspots Engbergen en landgoed Landfort met elkaar en met de rest van de Oude IJsselzone.

Langs de versterkte landschappelijke elementen die tot in Gendringen komen, zullen verschillende padjes worden ontwikkeld. Hierdoor ontstaat een uitloopgebied in de directe omgeving van Gendringen.

Deze hoofdroute en deze landschappelijke padjes worden met elkaar verbonden door alternatieve routes. Deze routes lopen niet altijd langs de landschappelijk aantrekkelijke punten, maar bijvoorbeeld meer door het landbouwgebied. Zo ontstaat een vertakt systeem, waarin enerzijds de bewoners op vele manieren op de recreatie hoofdroute kunnen komen en anderzijds recreanten het gebied van vele kanten kunnen bekijken.

5.5.2 Concept

In het concept zijn de twee werelden terug te herkennen en aan elkaar verbonden.

Het dorp wordt open gebroken en landschappelijke structuren trekken het dorp in. Langs deze structuren worden paden en routes ontwikkeld, waardoor een uitlooptgebied rondom het dorp ontstaat.

De grote pijl is de ecologische verbindingsszone, enerzijds de natte en anderzijds de droge verbinding. Aan deze twee verbindingen zijn de recreatieve hoofdroutes gekoppeld. Zowel de natuurlijke als recreatieve verbindingen lopen vlak langs Gendringen en zullen hierdoor met elkaar verweven.

Fig. 5.5.2: Concept

Structuurplan

Structuren dorp

- Verbreden activiteiten
- Nieuw landgoed
- Recreatieve hotspot
- Centrum Gendringen
- Nieuwe parkzone

Routing

- Hoofdwegen
- Recreatieve hoofdroute
- Alternatieve route
- Landelijke route

Lanen

- Bomenlaan aan structuren naar het dorp
- Waterbegeleidende bomenlaan
- Bomenlanen langs landschappelijke structuren

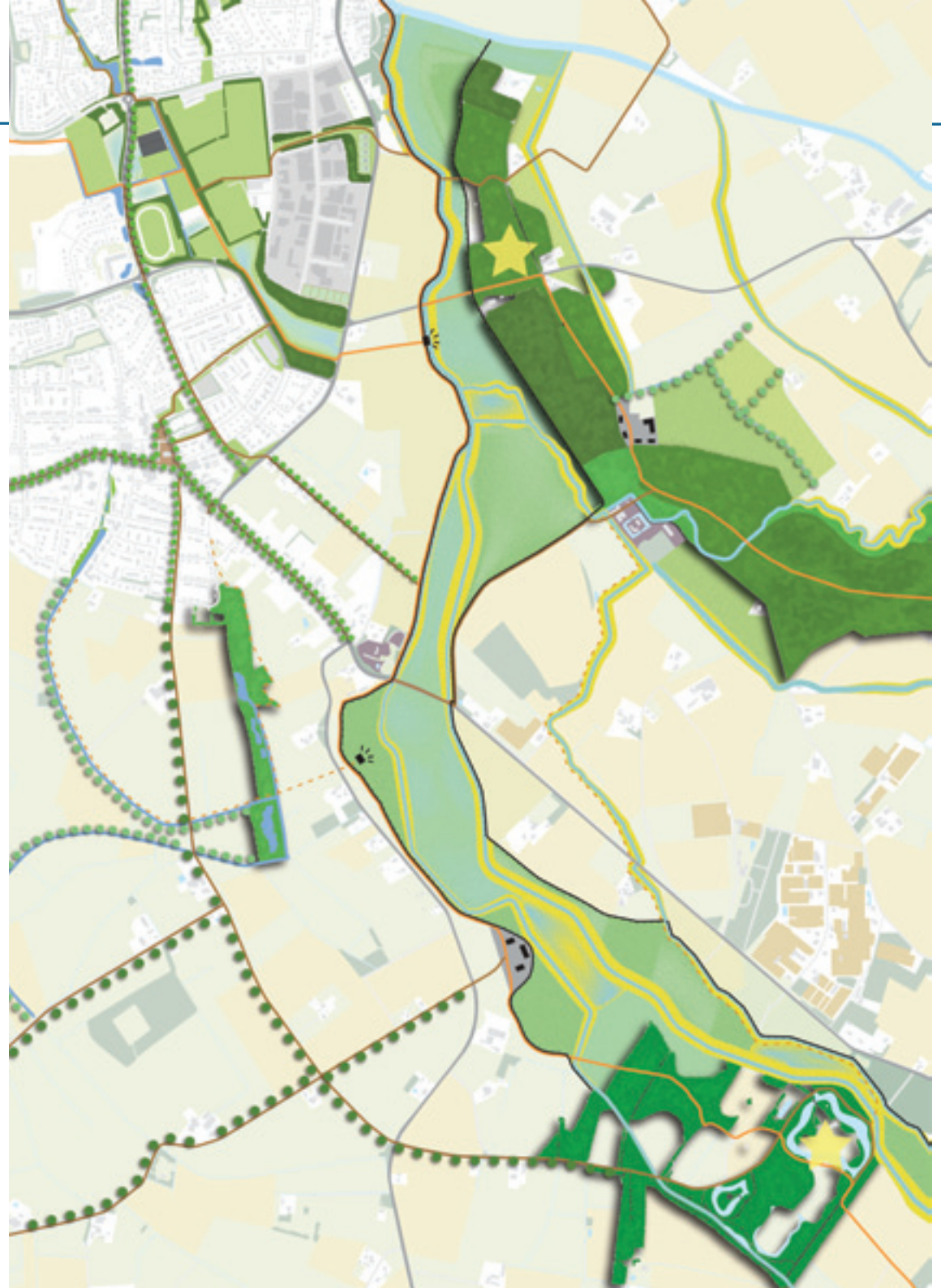
Droge ecologische verbinding

- Ruigtes
- Droge graslanden
- Nieuwe bossen
- Bestaande bossen
- Natte bossen
- Bossen landgoed Landfort

Natte ecologische verbinding

- Natuurlijke waterlopen met plas-dras oevers
- Waterberging
- Calamiteiten waterberging
- Uitkijkpunt

200m

De natuurlijke verbinding

De ecologische verbinding en zijn grootschalige ontwikkelingen. Waarbij onderlangs een natte verbinding en bovenlangs een droge verbinding aanwezig is. Beide delen hebben een eigen karakter. Zo zal de natte verbinding worden gekenmerkt door natuurlijke beken met plas-dras oevers en een waterbergingsgebied. Het waterbergingsgebied bestaat uit verschillende weilanden die met elkaar in verbinding staan en die op verschillende momenten onder water lopen.

De droge verbinding is een versterking van de bestaande bossen op de rivierduinen. Deze bossen worden uitgebreid en in de directe omgeving worden droge graslanden en ruigtes ontwikkeld.

Naast het feit dat deze zones natuurlijk aantrekkelijk worden, zullen ze recreatief ook worden versterkt. De twee recreatieve hotspots Engbergen en landgoed Landfort breiden hun activiteiten uit en gaan zich meer profileren. Ook zijn verschillende recreatieve stapstenen aanwezig, Zo zullen op verschillende locaties de boeren hun activiteiten verbreden en zal de ecologische verbindingen optimaal worden beleefd.

Een belangrijk aspect van de ecologische verbinding, zijn de nieuwe landgoederen. Deze ontwikkelen zich in of net naast de ecologische verbinding. De verschillende landgoederen hebben een eigen karakter en kunnen bijdragen als recreatieve stapsteen.

Door de verbindingen lopen twee recreatieve hoofdroutes, dit zijn aantrekkelijke snelle routes door het gebied. Wil men meer van het gebied zien, kan worden gekozen voor een alternatieve route. Deze gaan door het landbouwgebied of naar het dorp over lokale wegen.

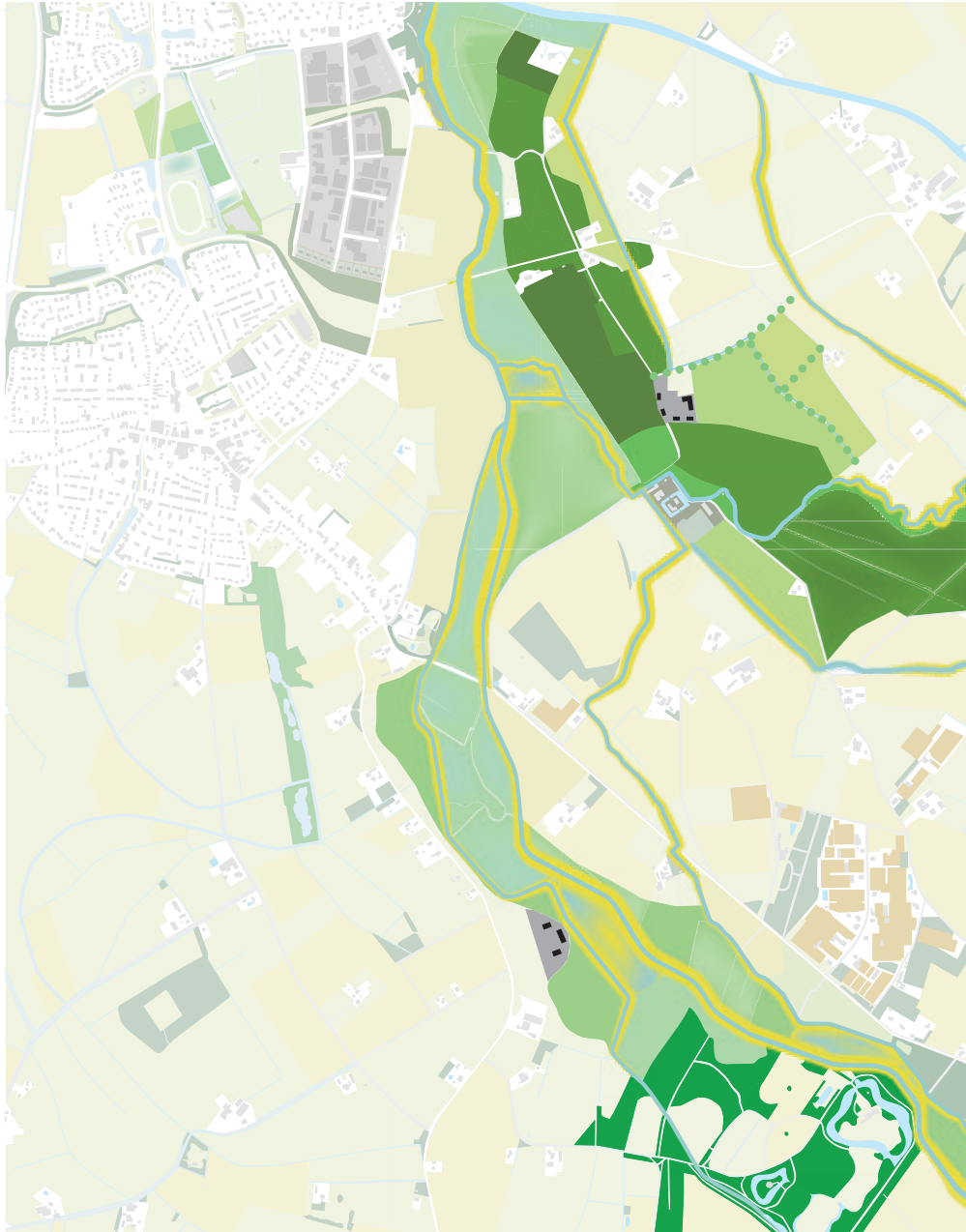
Gendringen in het landschap

Het dorp is de andere pijler van het structuurplan. Door het herstructureren van het industrieterrein en het aangrenzende sportpark ligt het dorp weer midden in het landschap. Het dorp is volledig omringd door het landschap.

Hiernaast trekken structuren, zoals waterelementen of beplanting vanuit het landschap het dorp in. Op deze manier ligt het dorp niet alleen in het landschap, maar is het landschap ook aanwezig in het dorp. Waardoor onder de dorpsbewoners een veel grotere binding met het omliggende landschap.

Aan deze structuren wordt een uitloopgebied gekoppeld. Rond het dorp zullen diverse landelijke paden aanwezig zijn. Deze routes zijn aangesloten op de alternatieve routes op direct aan de hoofdroute. Hierdoor ontstaat een vertakt routesysteem wat vele mogelijkheid en variaties oplevert voor de keuze van de route.

Al met al wordt met de ingrepen bereikt dat de ontwikkelingen in beide gebieden met elkaar worden verweven en één geheel vormen.

5.6.1 Ecologische verbindingzones

Een belangrijk thema van het structuurplan is de ecologische verbindingzone. In het plan bestaat deze uit een natte verbinding en een droge verbinding. Beide verbindingen hebben andere doelsoorten en dus een andere inrichtingseisen.

Om in beeld te krijgen wat deze inrichtingseisen inhouden, zijn modellen gebruikt. De inrichtingseisen van de ecologische modellen zijn gebaseerd op een kritische diersoort. De gedachte hierachter is, dat wanneer de ecologische verbindingzone functioneert voor een soort met hoge eisen, de ecologische verbindingzone ook zal functioneren voor soorten die minder kritisch zijn.

Voor de droge verbindingzone is het Model Das toegepast. Dit model levert een gevarieerd milieu op. Een brede zone met een afwisseling van bossen, struweel, houtwallen, vochtige graslanden. De burchten van dassen liggen vaak in boskernen.

Voor de natte verbindingzone is gebruik gemaakt van de Modellen Winde en Rietzanger. Deze twee modellen zijn in het structuurplan goed te combineren. Het levert natuurlijke beken op met plasdrasoevers. De gemeente Oude IJsselstreek en het waterschap werken houden deze modellen ook aan voor de inrichting van de ecologische verbindingzones.

Hiernaast zijn de specifieke voorwaarden van de drie verschillende modellen weergegeven. In de volgende paragrafen wordt weergegeven op welke manier de modellen zijn vertaald in het structuurplan.

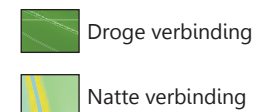
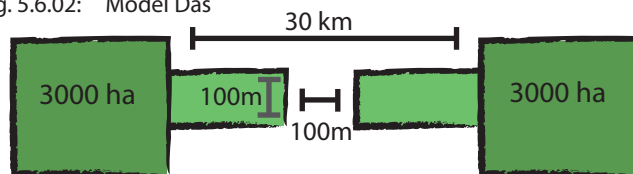

Fig. 5.6.01: Ecologische verbindingzones

Fig. 5.6.02: Model Das

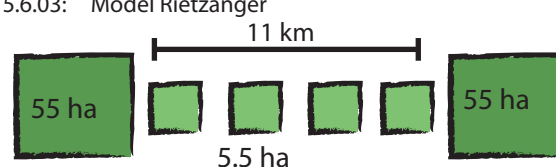

Sleutelgebied:	3000 ha.
Stapsteen:	idem
Corridor:	100m breed, max. onderbreking 100m.
Barrières:	Drukke wegen, steile waterranden en dubbelspoor
Inrichtingseisen:	afwisseling van bossen, struweel, houtwallen, vochtige graslanden. Eventueel poelen, sloten en greppels.
Andere doelsoorten	
zoogdieren:	Boommarter, div. muizen, div. vleermuizen
vogels:	Bos- en struweelvogels
Insecten:	vele soorten vlinders, krekels

Weinig gevoelig voor recreatie.

Fig. 5.6.03: Model Rietzanger

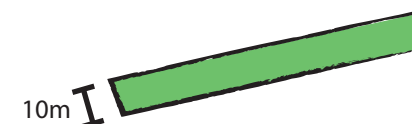

Sleutelgebied:	55 ha.
Stapsteen:	5.5 ha
Corridor:	-
Barrières:	-
Inrichtingseisen:	rietmoeras met overjarig riet
Andere doelsoorten	
vogels:	Andere rietvogels
Insecten:	verschillende libellen

Sterk gevoelig voor recreatie, dit is bij grote gebieden alleen aan de rand mogelijk.

Fig. 5.6.04: Model Winde

Sleutelgebied:	-
Stapsteen:	-
Corridor:	10m breed, één ononderbroken riviersysteem
Barrières:	-
Inrichtingseisen:	Nat profiel met plas dras oevers
Andere doelsoorten	
vissen:	Bermpje, Serpeling,
insecten:	Verschillende libellen
vogels:	IJsvogel, oeverzwaluw, grote gele kwikstaart

Sterk gevoelig voor recreatie, dit is bij grote gebieden alleen aan de rand mogelijk.

Droge verbinding

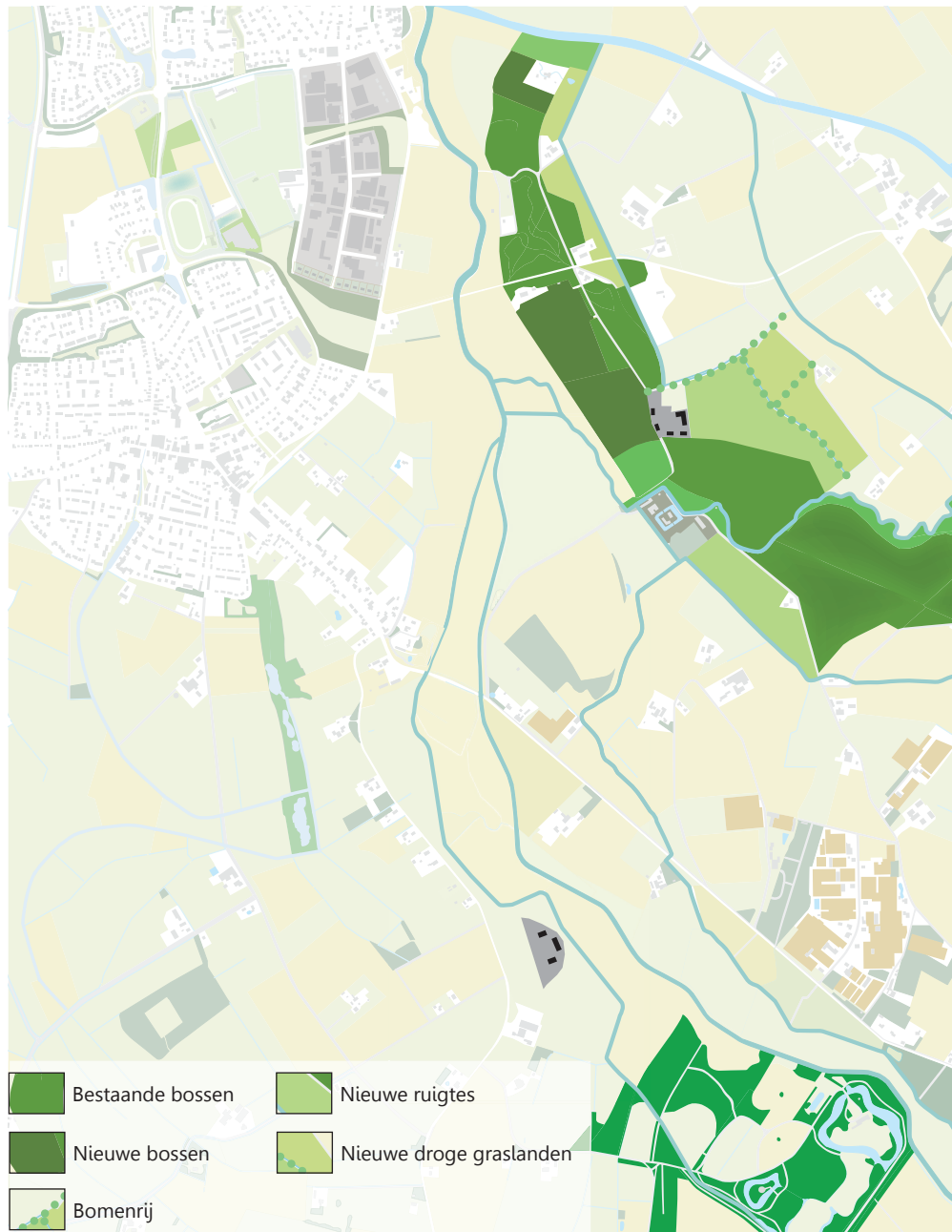

Fig. 5.6.05: Droge verbinding

5.6.2 Droge verbinding

De ene helft van de ecologische verbindingszone bestaat uit een droge verbinding. Deze verbinding start bij de bossen van Engbergen en gaat via de rivierduinen en andere hoge gronden richting Duitsland. Hier zal het de verbinding zoeken met de grootschalige natuurparken, net voorbij Bocholt.

In de huidige situatie zijn al een groot aantal bossen aanwezig. Op de overige hoge delen zijn nieuwe bossen aangeplant. Dit om het beeld van open dalen, beboste duinen te versterken.

Aan de randen van de bossen komen droge grassen en ruigtes voor. Dit alles past in het model Das. Om aan de eisen te voldoen, moeten natte graslanden aanwezig zijn waar de das kan foerageren. De droge verbinding zal daarom voor een groot stuk in directe verbinding staan met de natte verbindingszone, en hebben de beken een breed profiel.

Midden in de droge verbinding is een nieuw landgoed in ontwikkeling. Dit zal een sterke motor zijn voor het realiseren van de specifieke inrichtingseisen.

Fig. 5.6.06: Principe doorsnede, in de droge verbinding komt allerlei inrichtingsmaatregelen aan bod; een beek, graslanden, ruigtes en bossen.

Fig. 5.6.07: Bosschages op de hoge delen

Bossen

In de huidige situatie zijn al verschillende bossen aanwezig. Dit zijn voornamelijk gemengde bossen en plukjes loofbossen.

Voor de droge verbindingzone worden deze bossen uitgebreid op de hoge delen, de rivierduinen. Wat vertaald naar een droog bos op matig voedselrijke ondergronden. Een eiken- en beukenbos van lemige zandgronden.

Dassen vormen hun burchten voornamelijk in boskernen, voor de vestiging van de das is daarom van belang dat hier een aaneengesloten bos ontstaat.

Ruigtes en zoomen

Deze gebieden vormen de overgang van de bossen naar de graslanden. Afhankelijk het beheersniveau en de afstand tot het bos, kunnen de ruigtes een heel variërend beeld geven. Zo kan het zijn dat het een grasveld is met her en der een doorgeschoten boom. Maar op andere locaties kunnen het dichte zoomen rondom het bos vormen.

Graslanden

Om het nieuwe landgoed en aan de randen van de bossen komen verschillende graslanden voor. In de vorm van bloemrijkgrasland of?????????

Op sommige locaties gaan de droge graslanden geleidelijk over in de natte graslanden. Dit is ideaal voor de das, omdat voor deze voor het foerageren natte graslanden nodig heeft.

Fig. 5.6.08: Verschillende soorten droge graslanden zullen voorkomen in de droge verbinding.

Fig. 5.6.09: Op de overgang van bossen naar graslanden komen ruigtes en zoomen voor.

Natte verbinding

5.6.3 Natte verbinding

De andere helft van de ecologische verbingszone bestaat uit een natte verbinding. De hoofdverbinding loopt langs de Oude IJssen en beken die evenwijdig hieraan lopen. De overige beken in het gebied zullen ook een natuurlijker karakter krijgen en voldoen aan de ecologische modellen Rietzanger en Winde.

De watergangen krijgen voldoende plekken die kunnen vopdoen als paaiplaats voor vissen. Binnen het model houdt dit in dat luwe plekken in het stroomprofiel aanwezig moeten zijn. Plekken van 0,5-1,5 meter diep, dit geeft de oevers van de wateren een plas dras karakter.

De rietzanger vraagt om rietmoeras met meerjarig riet. Dit zal goed samen gaan met het plas dras karakter van de beken wat ontstaat door het model Winde.

De ingrepen die moeten gebeuren aan de beken en Oude IJssel worden deels gefinancierd door het ontwikkelen van een nieuw landgoed. Deze is gepositioneerd op de locatie waar vroeger een kasteel stond.

Fig. 5.6.10: Natte verbinding

Als bij de voorgaande toelichting vertelt, krijgen de watergangen natuurlijke oevers. Het gekanaliseerde karakter maakt plaats voor plas dras oevers. Deze oevers zullen uit verschillende moerasplanten bestaan,. Hoge moerasplanten als riet, lisdodde en biezen zullen het beeld bepalen.

Het profiel van de beek zal, zoals in de principeddoorsnee te zien is, veel geleidelijker, meer stapsgewijs verlopen. Op deze manier ontstaan verschillende milieus voor verschillende soorten waterbeplanting.

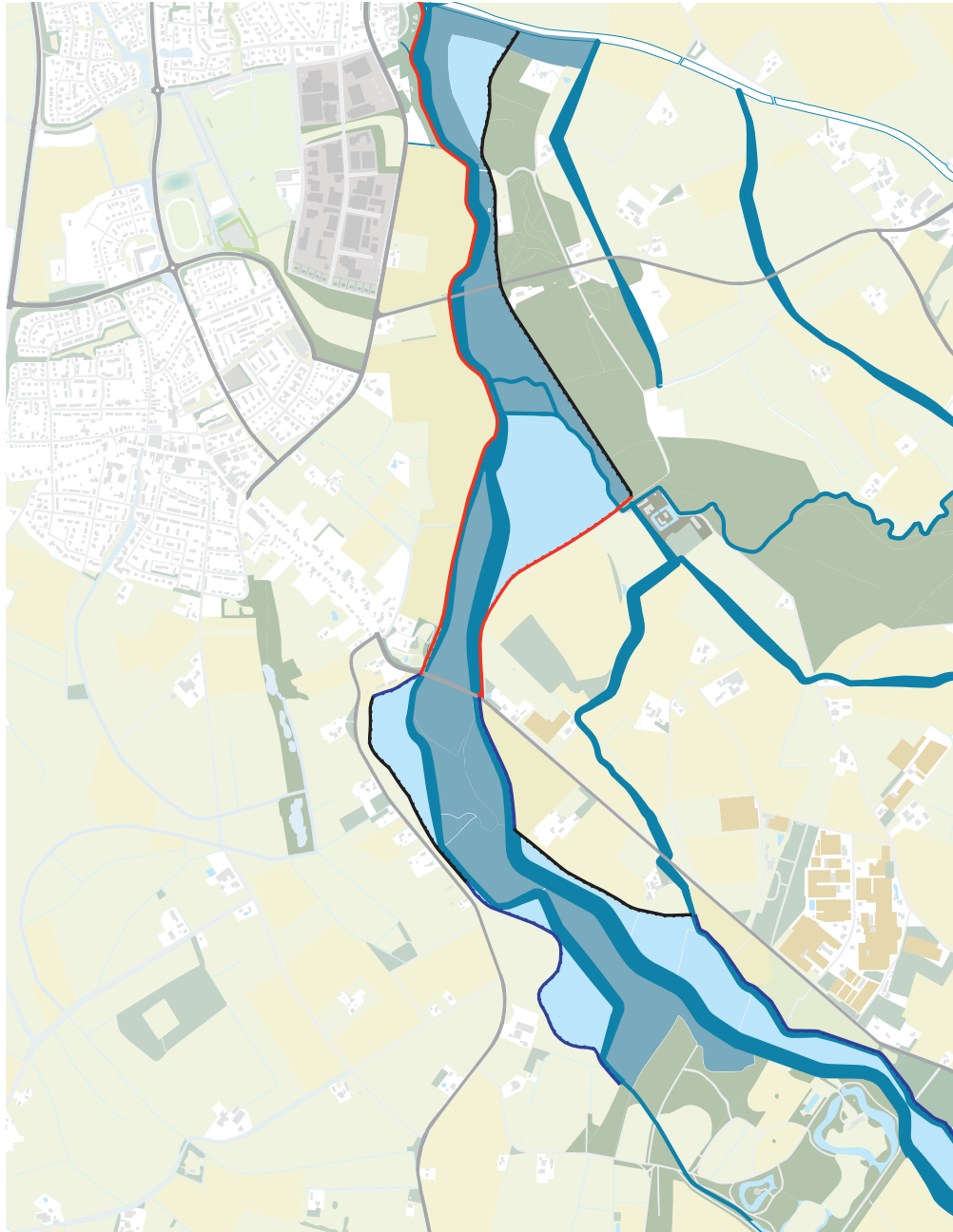
Het nieuwe karakter van de Oude IJssel en de beken zorgt er voor dat het water veel meer wordt beleefd dan nu het geval is. De nieuwe natuurlijke waterlopen zorgen voor een dynamisch beeld. Het beeld van de beken en Oude IJssel veranderd door het hele jaar heen.

Fig. 5.6.11: Verschillende karakters van de Oude IJssel en de beken

Fig. 5.6.12: Principe doorsnede, de watergangen hebben natuurlijke oevers en plas-dras gebieden

Waterberging

5.6.4 Waterberging

Rondom de natte ecologische verbingszone is een groot gebied aanwezig voor waterberging. Hierbij is een gradatie aangebracht in hoe vaak de verschillende graslanden ook daadwerkelijk nodig zijn voor waterberging.

De Oude IJssel en de nieuwe plas dras oevers hebben vanzelfspreken het hele jaar door een waterverbinding.

De graslanden om de Oude IJssel zijn relatief laag en zullen als eerste onderlopen. Na een stevige regenperiode of andere piek zal het overtollige water op deze graslanden terechtkomen. Deze graslanden zijn geschikt voor weidevogels, een variërend milieu van graslanden met een open karakter.

Verder van de Oude IJssel liggen weilanden die alleen bij echte piekmomenten onderlopen. Deze graslanden kunnen hierdoor mogelijk worden gebruikt als weiland voor vee.

De hele zone wordt omsloten met een veilig hoogteverschil, waardoor de Oude IJssel niet buiten deze zone zal stromen. Voor het grootste deel is dit al een bestaand natuurlijk hoogteverschil. Op andere plekken zal dit hoogteverschil worden gevormd door paden, die als kleine dijken verhoogd in het landschap liggen. Om voor alle boerderijen in het buitengebied een droge woonomgeving te behouden, zal op sommige het natuurlijke reliëf worden versterkt. Voor een groot deel zal dit met een gesloten grond balans kunnen worden behaald. Waar rond de Oude IJssel eventueel weilanden worden afgegraven, kan dit worden gebruikt om genoeg hoogteverschil te creëren.

Fig. 5.6.13: Waterberging

Fig. 5.6.15: Situatie bij een lage waterstand

Fig. 5.6.15: Situatie bij een hoge waterstand

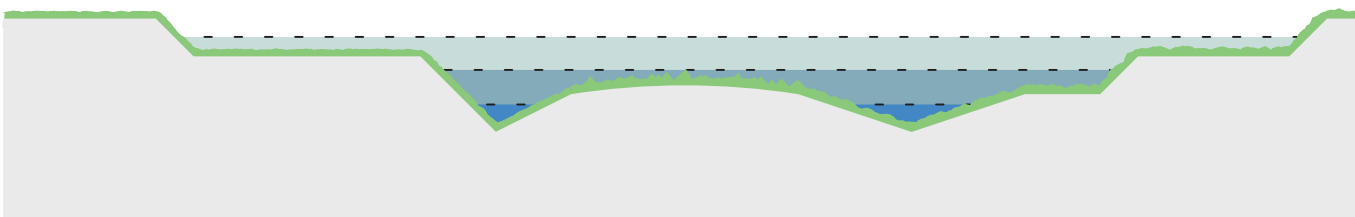

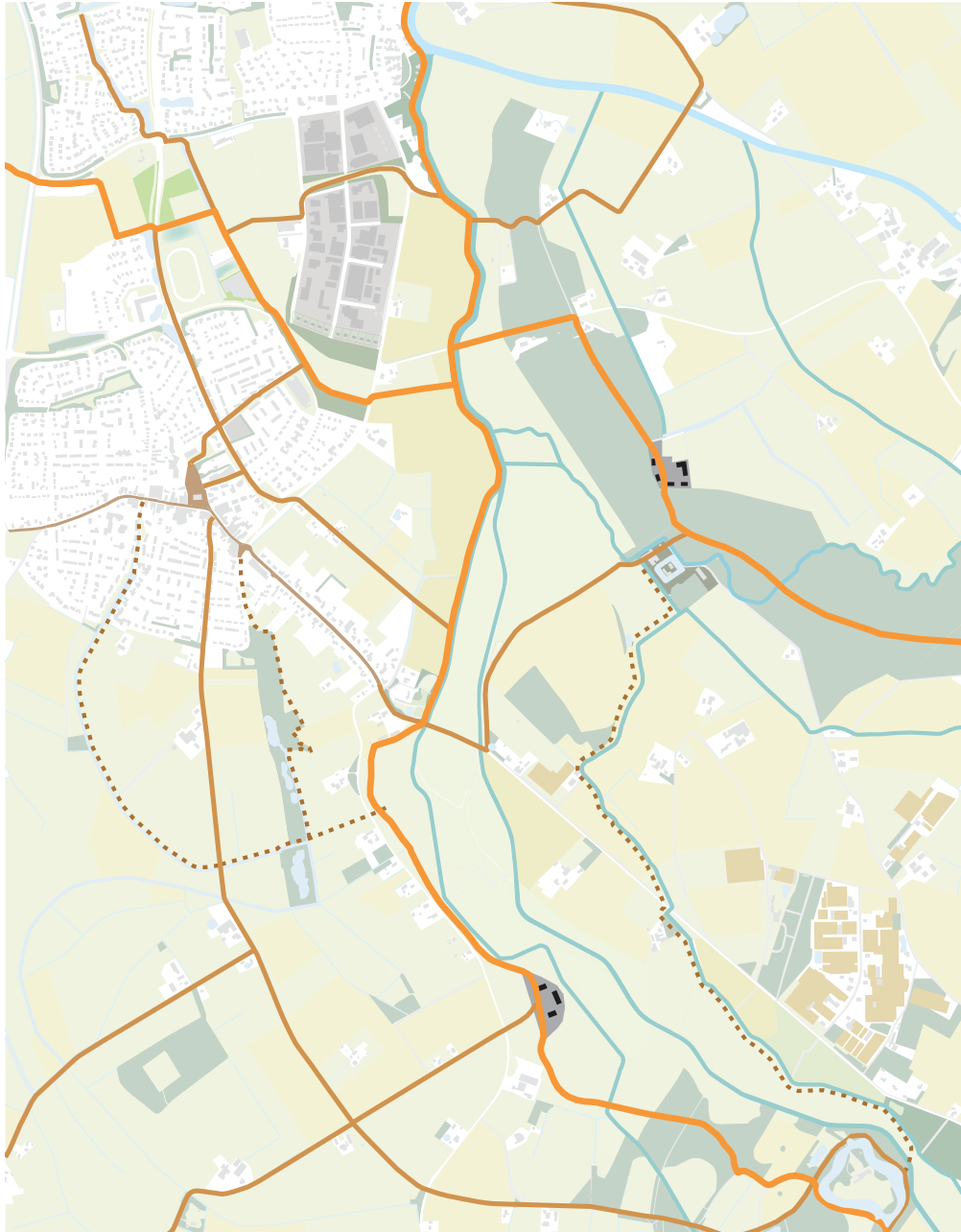
Fig. 5.6.16: Principe doorsnede, profiel van de waterlopen en de verschillende karakters die ontstaan bij verschillende waterstanden

Natuurkansen

Naast dat de waterberging voor veiligheid in het gebied zorgt, is het ook een kans voor de natuur. Met name voor de weidevogels.

Deze brede open zone van graslanden met verschillende waterhuishouding een soort, is ideaal voor weidevogels.

Het gebied van de waterberging en rondom de Oude IJssel staan dan ook voornamelijk in het teken van natuur. De recreatieve activiteiten en verbindingen vinden plaats buiten of aan de rand van deze natte verbinding. Hierdoor ontstaat een recreatieluw gebied waarin het mogelijk is om rust te creëren.

5.6.5 Routing

De routing vormt een belangrijk onderdeel van het masterplan. De routing zorgt voor een belangrijk deel voor de verbinding.

Centraal staan de twee hoofdroutes, deze zijn onderdeel van de recreatieve 'snelwegen'. De routes verbinden de recreatieve hotspots in de Oude IJsselzone met elkaar. In dit geval zijn dat Engbergen en landgoed Landfort.

Het zijn vrij directe verbindingen, die de hoogtepunten van het gebied laten zien. Ze liggen dan ook voornamelijk in of rondom de ecologische verbindingzones.

Wanneer men wat anders of meer wil zien, zijn er de alternatieve routes. Deze gaan regelmatig van de ecologische verbindingzones af en het landbouwgebied of dorp in.

Vanuit Gendringen lopen verschillende landschappelijke padjes het buitengebied in waardoor de directe omgeving van Gendringen als uitloopgebied kan worden gebruikt.

Door de driedeling in type routes ontstaat er een vertakt routesysteem. Wat zorgt dat enerzijds bewoners makkelijk het buitengebied in kunnen komen en op verschillende manieren kunnen beleven. Anderzijds zullen recreanten die op de hoofdroutes eerder geneigd zijn een omweg te nemen, om bijvoorbeeld het centrum van Gendringen te bezoeken.

Fig. 5.6.17: Routing

Hoofdroutes

Deze routes hebben een grote verbindende factor binnen het projectgebied, maar ook daarbuiten. Het zijn snelle routes, om zonder te veel omwegen van de ene recreatieve hotspot bij de andere hotspot te komen. Doordat het de hoofdroutes zijn, hebben deze routes een grote aantrekkelijkheid. Het zijn voor het grootste deel verharde paden die los liggen van de hoofdwegen. De route zal voornamelijk door de landschappelijk aantrekkelijke gebieden gaan, zoals de ecologische verbindingen.

Alternatieve routes

De alternatieve routes zijn een afwisseling op de hoofdroutes. In tegenstelling tot de hoofdroutes lopen de alternatieve routes niet altijd door de ecologische verbindingen. De ene keer zullen de alternatieve routes door het boerengebied lopen, een andere keer komen ze tot in het dorp Gendringen. De alternatieve routes zijn niet per se losliggende paden. In het buitengebied zullen ook lokale wegen worden gebruikt. De wegen zijn in het algemeen wel verhard.

Landelijke paden

De landelijke paden liggen voornamelijk rondom Gendringen. De paden dragen bij aan een sterke binding tussen het dorp en het landschap. Bewoners van Gendringen kunnen letterlijk door het landschap lopen. De landelijke paden sluiten altijd aan op of alternatieve routes of de hoofdroute. Op deze manier kunnen de gebruikers kiezen of ze een rondje om het dorp lopen of echt het buitengebied intrekken.

Fig. 5.6.18: Ontspannen Landfort

5.6.6 Recreatieve hotspots

De twee aanwezige hotspots in het projectgebied worden versterkt en gaan zich meer profileren. Zo is er enerzijds 'Ontspannen Landfort' en anderzijds 'Actief Engbergen'.

Ontspannen Landfort

Het landgoed Landfort heeft een zeer ontspannen karakter, een natuurlijke oase van rust op de grens met Duitsland. Binnen het ontspannen karakter passen de vele wandelmogelijkheden. Bij het versterken van deze hotspot wordt gedacht aan ontwikkelingen als een theehuis. Een rustpunt waar men volledig kunnen ontspannen.

Actief Engbergen

Engbergen is al een bruisende recreatieve hotspot, waar veel activiteiten plaats vinden. Dit karakter wordt echter nog meer benut en versterkt, er wordt actief met de Engbergen gepromoot. Ten eerste omdat het een natuurlijk pareltje is, ten tweede om de vele sportmogelijkheden. Als laatste is het ook een cultureel punt, met een openlucht theater en een restaurant. Een samenwerking met de Cultuurfabriek Uft is een van de mogelijkheden.

Fig. 5.6.19: Actief Engbergen

Fig. 5.6.20: Vogelspotten en uitkijken over de Oude IJssel

Recreatieve stapstenen

Eerder is vermeld dat nieuwe landgoederen zullen worden ontwikkeld. Ze spelen een belangrijke rol in het financieren van de natuurontwikkeling. Het ene landgoed bevindt zich net naast Engbergen, op een voormalig boerenerf. De bebouwing en het karakter van het landgoed sluiten hier bij aan. Bebouwing geïnspireerd op boerderijen en een natuurlijke omgeving passend bij Engbergen. Het andere landgoed bevindt zich op de plek van het voormalig kasteel Swanenburg, bijna midden in de natte ecologische verbinding. Het nieuwe landgoed zal een verwijzing vormen naar dit verleden. De bebouwing zal dan ook het karakter hebben van een landhuis of burcht.

Naast deze recreatieve hotspots, zijn er verschillende 'stapstenen'. Zo zal het centrum van Gendringen aantrekkelijker worden. In het buitengebied zullen verschillende boeren nevenactiviteiten opzetten. De droge ecologische verbinding is van binnenuit te beleven op bijvoorbeeld Engbergen. De natte verbinding kan ecologisch gezien niet veel recreatie hebben, daarom zijn er twee uitkijkpunten over het gebied. Deze bevinden zich aan de rand van de zone op recreatieve knooppunten.

Fig. 5.6.21: Landgoed met karakter van een landhuis.

Fig. 5.6.21: Landgoed met karakter gebaseerd op een boerenerf.

Dorp

Fig. 5.6.22: Waterstructuur buiten het dorp, met landelijk pad.

Fig. 5.6.23: Waterstructuur in het dorp, door middel van een wadi.

Waterstructuur

Verschillende structuren trekken van het omliggende landschap het dorp in. Ten eerste zijn er de waterstructuren. Vanuit het omliggende landschap komt een waterelement richting het dorp. Door deze aan te zetten met een bomenrij valt deze als landschappelijk element op in het landschap. Daarnaast functioneren de bomenrij en het water als een sturend element. Dit wordt gecombineerd met het uitloopgebied van Gendringen. Aan de waterstructuur wordt een route opgehangen. Dit zal een landschappelijk pad zijn, dit is subtiel en heeft weinig impact. Het landschappelijk pad zal onverhard zijn of volgt een beheersstrook die bij de watergang hoort.

In de woonwijken van Gendringen, met name aan de rand van het dorp, is veel openbaar groen aanwezig. Deze kunnen worden benut om de waterverbinding te maken. Door bijvoorbeeld wadi's te ontwikkelen, wordt regenwater opgevangen en ontstaat een duidelijke waterstructuur.

Verder in het dorp worden de ruimtes kleiner, hier zullen subtiel elementen voor de verbinding zorgen. Een lijngoot of een waterelement zijn dan mogelijke ingrepen.

Fig. 5.6.24: Een aantrekkelijke dorpsstraat, verkeersluw.

Fig. 5.6.25: Principe doorsnede, smal profiel, boom in wegprofiel

Fig. 5.6.27: Niet elk profiel laat beplanting toe, zorg dan voor duidelijke lijnen

Beplantingsstructuren

Niet alle profielen in het dorp zijn zo ruim van opzet, hier moeten creatieve ingrepen worden verricht om de binding met het landschap te krijgen. Enkele van de structuren zijn beplantingselementen, deze kunnen vrij eenvoudig het dorp worden ingetrokken. Hierbij is onderscheid te maken tussen een smal profiel, waar de beplanting in het wegprofiel moet worden gepast. Of een breder profiel waar losse groenstroken langs de weg kunnen worden gecreëerd. Wat de gehele route een ruim en aantrekkelijk beeld geven.

Al de structuren het dorp in moeten ergens naar toe leiden. Ze leiden naar het dorpscentrum, waardoor dit weer het bruisend middelpunt wordt. Voor bewoners, maar ook recreanten weten het centrum te vinden.

Het centrum wordt versterkt, in de huidige situatie is het een lange straat waar druk autoverkeer aanwezig is. Dit zal veranderen naar een verkeersluwe winkelstraat met een groen karakter. Bezoekers worden van buiten het dorp al naar het centrum geleid, doordat de toegangswegen zijn aangezet met beplanting. Deze beplanting loopt door tot in het centrum.

Fig. 5.6.26: Principe doorsnede, breed profiel, boom in groenstrook

Fig. 5.6.28: Beplanting in een groenstrook.

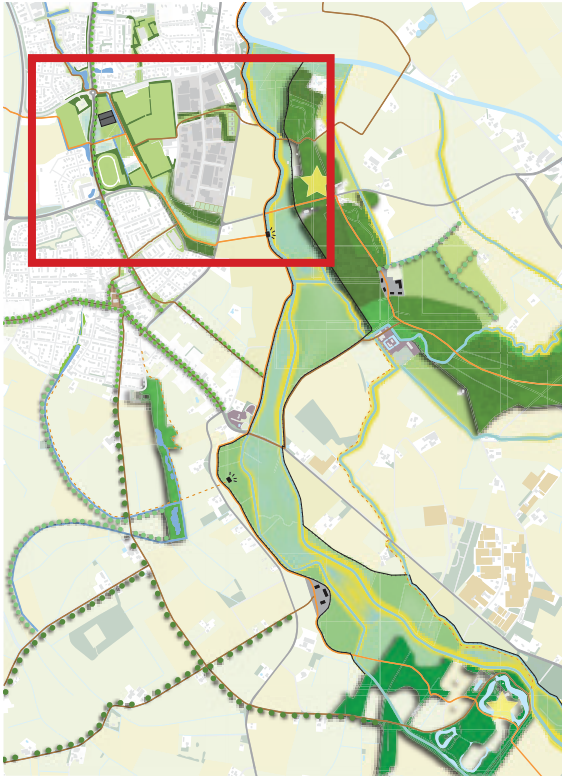

Fig. 6.1.1: Detailgebied vanuit het structuurplan

6.1 Detailuitwerking

De laatste stap in het proces is de detailuitwerking, het detail gaat dieper in op het structuurplan. In het structuurplan zijn de hoofdlijnen van het gebied toegelicht. Zo is toegelicht welk doel de ecologische verbinding heeft en wat van beeld dit oplevert. Daarnaast zijn de ingrepen rondom het dorp toegelicht. Het abstractieniveau van het structuurplan was voor de meeste ingrepen concreet genoeg. Eén onderdeel in het plan is nog niet uitgebreid toegelicht. Dit is de groene as bij het industrieterrein. Voor de beide werelden uit het structuurplan vervult dit gebied een sleutelrol.

De groene as is één van de locaties waar de twee werelden worden verweven met elkaar. Enkele opgaves die spelen zijn:

- Een landschappelijke verbinding creëren, waarbij het dorp weer los in het landschap komt te liggen.
- Het dorp beter laten verbinden met de omgeving, aansluiten op de recreatieve hotspots als Engbergen.
- Op welke manier wordt het industrieterrein het sportpark omgevormd.
- De groene as zal een uitloopgebied worden tussen de dorpen en heeft een hoge gebruikswaarde.

Fig. 6.1.2: Detailgebied op de topografische kaart.

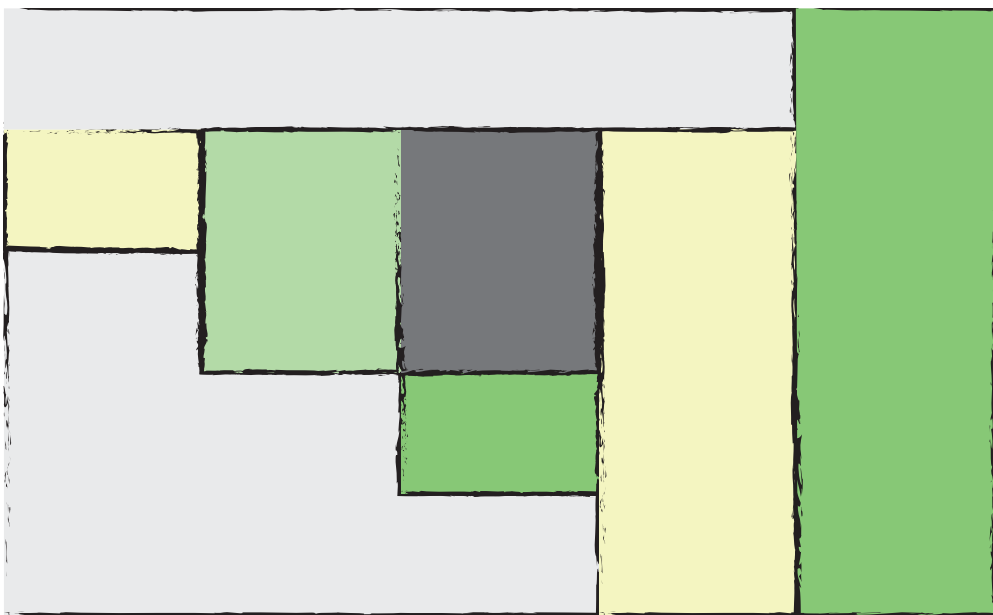

Fig. 6.1.3: Bestaande situatie

Bestaande situatie

Om beter antwoord te kunnen geven op de ontwerp-opgaven, is eerst gekeken naar de bestaande situatie. In de bestaande situatie is het gebied opgedeeld in verschillende aparte zones. De verschillende zones functioneren los van elkaar en hebben geen uitwisseling met elkaar.

Zo ligt de recreatieve hotspot Engbergen los van Gendringen zonder een sterke verbinding met Gendringen, omdat er een landbouwgebied tussen ligt. Daarnaast is het industrieterrein een grote ruimtelijke blokkade. De landschappelijke verbinding van oost naar west is niet mogelijk. Dicht bij het dorp is wel een verbinding aanwezig in de vorm van een park, maar deze functioneert niet. Vooral doordat het sportpark alle mogelijke verbindingen van het park tegenhoudt. Het park zelf is ook niet gebruiksvriendelijk, het is een onaantrekkelijke achterkant van Gendringen.

Het is een gebied met grote potentie, doordat het precies tussen twee dorpen in ligt, maar door alle losse werelden wordt het hele gebied achtergesteld.

Fig. 6.1.4: Streefbeeld

Streven

De uitdaging voor het gebied is om de verschillende werelden bij elkaar te laten komen. De verschillende werelden moeten elkaar gaan gebruiken en versterken.

Ruimtelijk zal de landschappelijke verbinding het belangrijkste streven zijn. Het industrieterrein wordt opengebrouwen waardoor deze verbinding mogelijk is.

Nu de verbinding mogelijk is, biedt dit niet alleen landschappelijke kansen, maar ook recreatieve. Het sportpark zal van karakter veranderen. In plaats van een besloten eilandje, wordt dit letterlijk een sportpark. Grootschalige faciliteiten als de voetbal en atletiek hebben hun plek, maar rondom de velden een rondje hardlopen is ook mogelijk.

Het wordt een park waar bewoners vaak komen, om te sporten, ontspannen. Door de open verbinding met Engbergen zullen bewoners ook eerder in het buitengebied komen.

Detail, 1 op 2000

Hoofdstructuren

De hoofdstructuren van het gebied worden gevormd door waterelementen, beplanting en routes. Water vormt de leidraad in de verbinding met het omliggende landschap, maar ook binnen het park zelf. De waterstructuren nemen verschillende vormen aan.

Het hele parkgebied zal verkeersluw worden. Hiervoor worden twee wegen verplaatst die dwars door het gebied kruisen. In de nieuwe situatie lopen ze langs de rand van het park. In de parkzone zijn verschillende routes aanwezig die alles ontsluiten voor voetgangers en fietsers. Van binnenuit is alles met de fiets of te voet te bereiken, met de auto kan dit via de randen van het parkgebied. Dit onderscheid in routing en functie van de wegen wordt met bomenrijen aanzet. Aan de rand van de parkzone zijn knooppunten ontstaan waar de autowegen samenkomen met het interne netwerk. Dit zijn de entrees van het gebied. Deze worden duidelijk aanzet en hebben een wisselend karakter.

Binnen het parkgebied zijn verschillende werelden aanwezig. Deze verschillende werelden worden met elkaar verbonden door een waterstructuur. Waar in het structuurplan bij de Oude IJssel grootschalige waterberging plaats vindt, zal dit in het detail op kleine schaal terugkeren.

Bij deze waterstructuur loopt een hoofdroute door het gebied. Deze takt af van de Engbergen en loopt door naar het achterliggende landschap. Aan deze route komen verschillende werelden voor.

Parkzone

Zo zal op de locatie van het voormalig park een nieuw park komen. Dit park heeft veel meer een open karakter en een duidelijke zichtas. Qua karakter heeft het veel weg van een singel.

De verbinding heeft hier nog een grote maat, waardoor functies uit het buitengebied hier naar binnen trekken. De naastgelegen manege zal bijvoorbeeld een weide in het park krijgen.

Met een dubbele bomenrij aan de kant van de industrie wordt deze afgeschermd. De parkzone is verbreed ten koste van het industrieterrein, echter is de impact beperkt gebleven. In het huidige plan, waar op het smalste stuk een hoek van het industrieterrein is afgehaald, zouden twee bedrijven moeten verplaatsen. Sportzone

De parkzone gaat over in de sportzone. Het water krijgt hier al meer het karakter van die in het landbouwgebied. Rechtgetrokken sloten, maar wel met een breed profiel en op veel locaties aanwezig. De zone is herstructureerd, de oude sporthal is verplaatst naar meer het midden van het gebied. Op deze manier blokkeert niet meer de zichtlijn en markeert het een knooppunt van routes.

De functies voetbal en atletiek in het gebied blijven behouden. Wel worden ze meer betrokken bij het park. De besloten eilandjes worden deels opengebroken, zodat een ruimtelijke verbinding ontstaat.

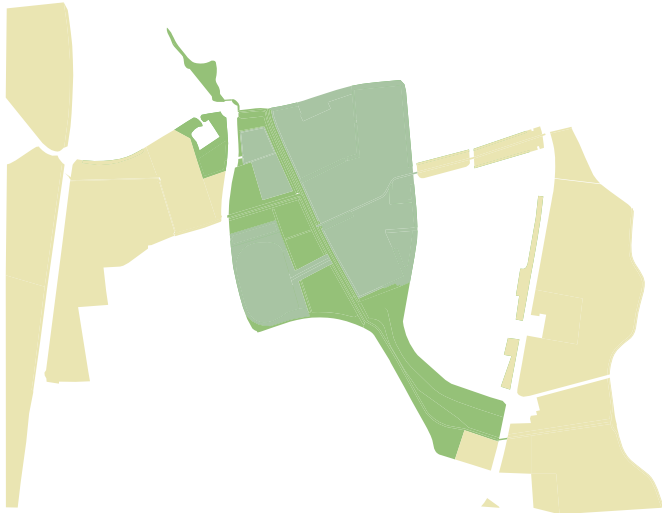
Hiernaast worden de sportactiviteiten uitgebreid. Deels in grote nieuwe voorzieningen als een klimtoren. Andere zijn klein en subtiel in de vorm van speeltoestellen, sporttoestellen en een hardlooperoute. Dit zal een groter gebruik van het gebied opleveren onder de dorpsbewoners. Waar de parkzone voornamelijk een cultureel karakter heeft, zal deze zone meer natuurlijk ogen met diverse graslanden.

Landbouwzones

Aan beide zijdes wordt het park ontsloten met een overgangsgebied. Aan de ene kant is dit het begin van een groter landbouwgebied, aan de andere kant een zone tussen dit park en Engbergen. Akkerbouw en weilanden bepalen hier het beeld. Wel is er extra aandacht voor de routing.

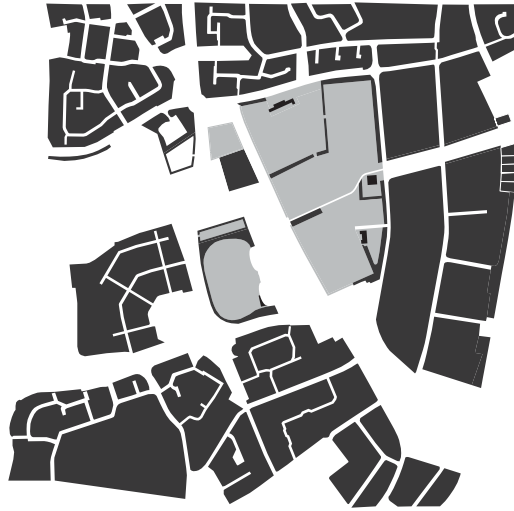
De verbindingen lopen vaak dwars door het open landbouwgebied. Deze worden dan ook aanzet met een bomenrij en vaak begeleid door een sloot. Dit levert een relatief smal profiel op, zodat enerzijds de landbouw van dichtbij wordt beleefd en anderzijds de boer geen grote overlast ondervindt.

Lagen plankkaart

Deelgebieden

Het parkgebied is qua functie en karakter op te delen in twee hoofdgebieden. Enerzijds het parkachtige gebied (groen). Binnen de parkzone is dit de verbindende factor. Het verbindt het omliggende landschap en het verbindt het park met de dorpen. Daarnaast is het de sportzone, hier staat sporten voorop, maar beleving van de sporten is ook belangrijk. Dit houdt in dat de sportfaciliteiten niet helemaal zijn ingepakt met beplanting, maar vanuit de parkzone beleefbaar zijn. Aan de randen zijn nog de landbouwgebieden aanwezig, dit zijn overgangsgebieden vanuit het park naar het achterliggende landschap.

Massa Ruimte

In de omgeving van het gebied is veel massa aanwezig. Door de woonwijken en de industrie is een sterke open as maar beperkt haalbaar. De zichtas heeft de neiging om midden in het park meer te richten op Ulft dan op het open landschap wat aanwezig is. Om vanuit het park het zicht te beperken op Ulft, is het sportcentrum in deze zichtas geplaatst. Wanneer men door het gebied heen gaat, is de lijn richting het open landschap veel vanzelfsprekender geworden. De sportvelden zijn half open massa's ze zijn wel zichtbaar en spelen grote rol in het ruimtelijke effect, maar ze zijn vaak niet te betreden.

Openbaar en Semi openbare gebieden

De sportzone is grotendeels semi openbaar. De sportvelden zijn uiteraard vrij om te betreden, maar er zijn regels waar men aan moet houden. Deze gebieden zijn dan ook niet volledig te beschouwen als openbare ruimte. Maar wat al naar voren is gekomen bij de zonering en de ruimte massa kaart, is dat de gebieden ook niet de belangrijkste factor zijn voor de zicht as of gebruik. Sportvelden zijn te beschouwen als een groene achtergrond die bijdragen aan het beeld van de parkzone.

Water

Het water vormt de ruggengraat van het park. Aan de ene zijde haakt het aan op de waterstructuren uit het dorp Uift aan de andere zijde watert het af op de Oude IJssel.

De waterstructuur heeft verschillende karakters. In de parkzone is een karakter aanwezig wat lijkt op een singel. Het water heeft een groot formaat en de oevers zijn flauw, het water is dus zeer aanwezig en goed beleefbaar. In de sportzone zijn veel sloten aanwezig. Deze sloten hebben een relatief breed profiel, maar wel steile oevers.

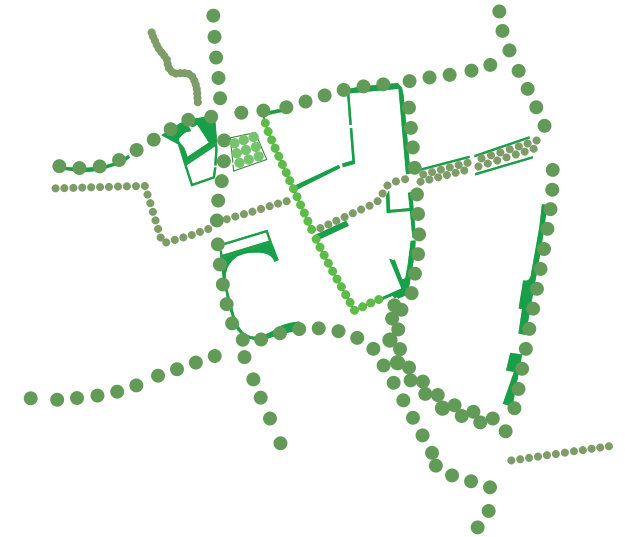
In het landbouwgebied zijn doorsnee sloten aanwezig. Ze zijn wel de structuur waar overige ingrepen, zoals een route en bomenrij op zijn gebaseerd.

Het gehele parkgebied is laaggelegen. De waterstructuur zal dan ook gaan functioneren als waterberging. De omliggende woonwijken en industrie kunnen hun overvloedige regenwater afwateren op deze zone. Hier zal het vervolgens richting de Oude IJssel stromen. Het is echter geen directe verbinding met de Oude IJssel om een constant waterpeil te garanderen.

Routing

De routing in het gebied bestaat uit twee verschillende structuren. In het parkgebied de structuren voor fietsers en voetgangers. Aan de randen van het parkgebied de structuren voor auto's. Hierdoor ontstaat in het midden een veilige parkzone waar men rustig kan verblijven. De functies in het gebied krijgen een dubbele ontsluiting, één voor langzaam verkeer en één voor snelverkeer. De functies liggen dan ook aan de rand van het parkgebied, wat voordelig is voor de ontsluiting. De interne structuur zal op een gegeven moment de wegenstructuren rond het gebied tegen komen. De punten waar dit gebeurt, worden extra benadrukt. Het zijn de entrees van het park.

Beplanting

De beplanting is een belangrijke ruimtelijke drager van het gebied. Het ondersteunt de verdeling van routes en zorgt voor de indeling van het gebied.

De wegen voor auto's rondom de parkzone zijn beplant met eerste grootte bomen, bijvoorbeeld een eik. Deze zijn duidelijk zichtbaar vanuit de parkzone. De interne routing voor fietsers en voetgangers worden grotendeels aangezet met een kleiner formaat boom. Een opgaande soort zoals een haagbeuk, met een hoogte van maximaal 15 meter.

Langs de voetbalvelden dwars door het parkgebied komt in plaats van struweel een haag met bomenrij. Dit schermt de voetbalvelden af, maar creëert wel mogelijkheden tot doorkijkjes, om de ruimte als één te ervaren.

Langs de randen blijft het struweel aanwezig, dit schermt achterliggende functies als industrie of achterkanten van woningen af.

Parkzone

Fig. 6.4.01: Impressie parkzone, breed profiel, de laan schermt de industrie af. Verschillende functies in het gebied.

Fig. 6.4.02: Mogelijk beeld met afschermende beplanting en een duidelijke route.

6.4.1 De parkzone

In dit gedeelte is alles gericht op de verbinding met het achterland. De bomenlanen, waterelement en de wegen hebben allemaal het zelfde focuspunt. De breedte van het profiel varieert veel in deze zone. Zo is de zone op het breedste punt bijna 160 meter breed. Dit is te breed om alleen een open verbinding te creëren, daarom trekt het landelijk gebied hier de parkzone in. Bij het begin van deze zone is een grote manege aanwezig. Zij zouden een deel van hun paarden in het park kunnen plaatsen. Dit past qua maat en brengt levendigheid met zich mee. Andere functies als sporttoestellen of speeltoestellen voor kinderen krijgen in deze zone ook een plekje. Door deze activiteiten in het park zullen de dorpsbewoners eerder naar het park gaan.

Niet overal heeft de parkzone zo veel ruimte. Op het smalste punt is de zone 60 a 70 meter breed. Hier wordt het profiel gevuld met de bomenlanen, waterelement en de route.

Aan de kant van het industrieterrein is een dubbele bomenlaan aanwezig, deze zal voor een groot deel de achterliggende industrie afschermen. Het waterelement varieert in breedte, op de smalste plekken is het totaalprofiel 15 meter, op de breedste plekken ruim 40 meter. De oevers zijn flauw, zodat het water goed beleefbaar is.

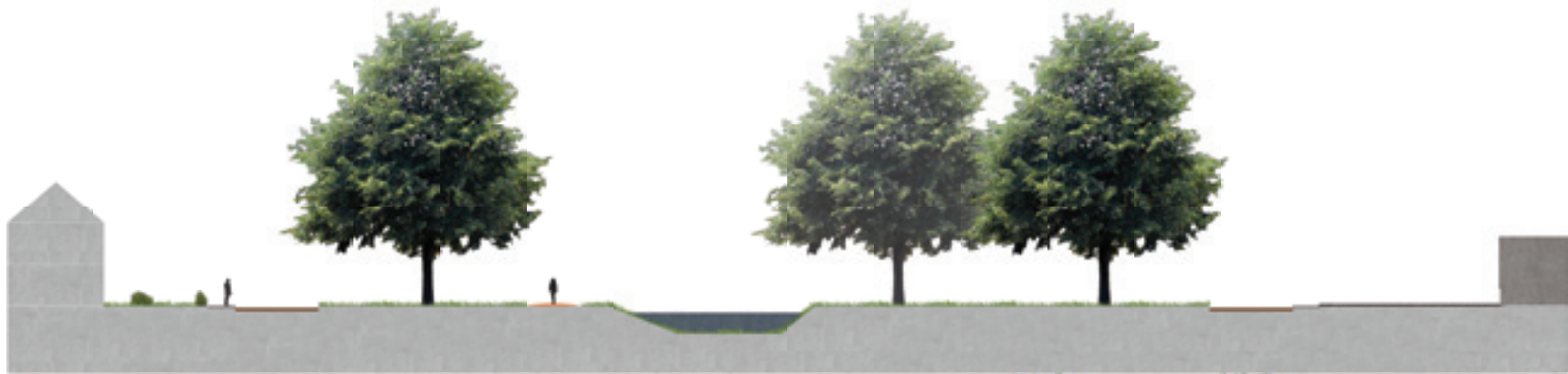

Fig. 6.4.03: Profiel, 1 op 500, smal parkprofiel

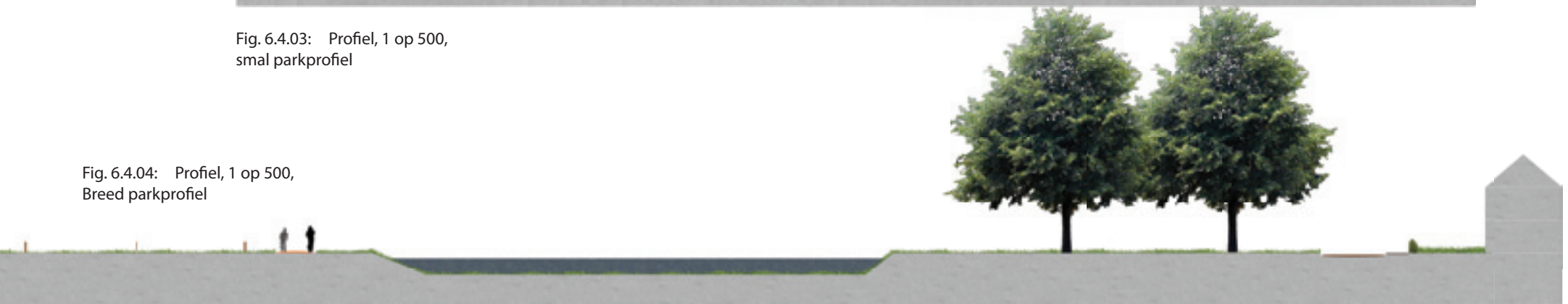

Fig. 6.4.04: Profiel, 1 op 500, Breed parkprofiel

Sportzone

Fig. 6.4.05: Impressie van sportzone, met centraal het nieuwe sportcentrum. Langs de voetbalvelden een open afscheiding en natuurlijke graslanden aan de andere kant.

6.4.2 De sportzone

De sportzone sluit aan op de parkzone. De waterelementen bestaan uit rechte sloten en het vrij cultureel karakter van de parkzone is veranderd naar een natuurlijk karakter.

Aan de rechterkant wordt dit gedeelte bijna volledig omsloten met de voetbalvelden. In plaats van een dikke laag struweel, is deze rand opengetrokken. Vanaf de hoofdroute zijn de voetbalvelden te beleven. Aan de linkerkant is een strook met verschillende graslanden aanwezig, variërend in waterpeil en soorten. In combinatie met de hagen en struweel wat ook aanwezig is in de omgeving ontstaat een interessant milieu voor flora en fauna.

Het nieuwe sportcentrum heeft een centrale rol in de sportzone en het park. Het is een multifunctioneel gebouw waarin de voormalige verouderde sporthal en sportcentrum zijn samengevoegd. Het gebouw zelf heeft een behoorlijk formaat en zal vanaf een grote afstand zichtbaar zijn. Daarom moet het ook geen standaard sporthal worden, maar een gebouw wat er uit springt, wat een mooie landmark kan vormen. Om het gebouw aantrekkelijker te maken, is een verbreding van de activiteiten een mogelijkheid. Zo zouden vergader- en conferentieruimtes in het pand komen. Maar bijvoorbeeld ook de plaatselijke kinderopvang of vereniging die op zoek is naar een ruimte.

Fig. 6.4.06: Referentiebeeld van een mogelijk sportcentrum

Fig. 6.4.07: Profiel parkzone, 1 op 200

Fig. 6.4.08: Impressie landbouwzone, weilanden en akkers voeren de boventoon. De recreatieve route langs sloten en aangezet met een bomenrij.

6.4.3 Landbouwzone

De landbouwzones vormt de overgang naar het achterliggende boerenland. Het is als recreant de landbouw van dicht bij meemaken. Deze functie staat dan ook voorop. De routes door het gebied zijn zodanig aangelegd dat ze de landbouw minimaal tot last zijn. Het aanwezig profiel is dan ook smal, meestal alleen een pad en een enkele bomenrij langs bestaande sloten.

Door de sloten wel aan te zetten met beplanting, vallen deze meer op en is te zien waar de route naar toe gaat. Het zorgt voor een sturing van de gebruikers.

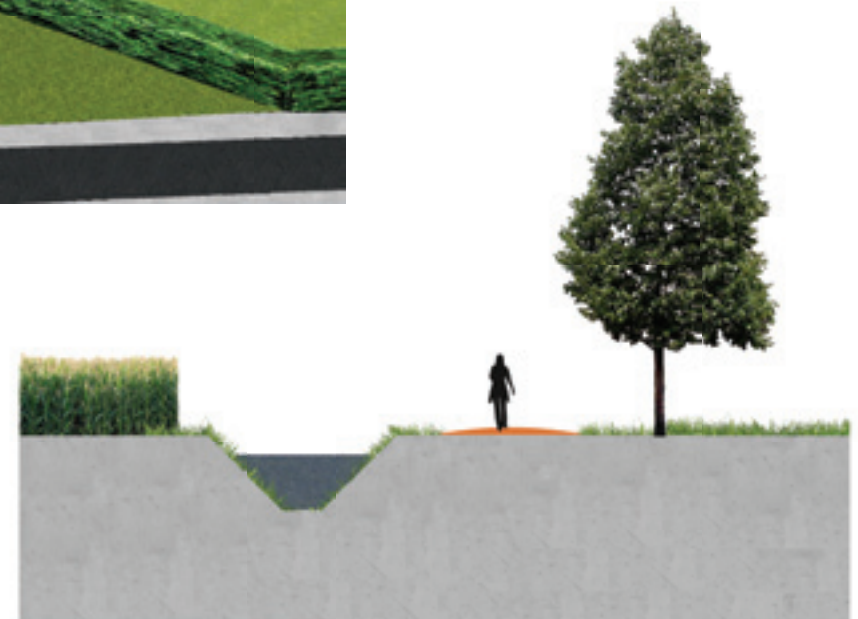

Fig. 6.4.09: Profiel landbouwzone, 1 op 200

Entrees

Fig. 6.5.01: Impressie entree Engbergen de route die leidt naar Engbergen, op het knooppunt staat een uitkijktoren.

6.5.1 Entree Engbergen

Dit is de hoofdentree van het gebied, recreanten komen hier van de Engbergen vandaan of dorpsbewoners gaan hier juist naar toe. Deze entree is gelegen in het landbouwgebied, daarom is een smal profiel aanwezig. De route loopt langs een sloot en is aangezet met een bomenrij. Het knooppunt waar men op de hoofdroute langs de ecologische verbinding uit komt, is gemarkeerd. Op het knooppunt is een uitzichttoren aanwezig waarop over de Oude IJssel en de omliggende natuur kan worden gekeken. Ook is de parkzone en de verbinding met het achterliggende landschap grotendeels te zien.

Fig. 6.5.02: Referentiebeeld van een uitkijktoren.

Fig. 6.5.03: Impressie van de entree UIFT, waarin het nieuwe sportcomplex alle aandacht naar zich toe trekt

6.5.2 Entree UIFT

Deze entree is een relatief besloten. Vanuit een bestaande parkstrook is zicht op de nieuwe parkzone. Centraal in het zicht zullen het nieuwe sportcentrum met bijbehorende parkeerplaats zijn. De sporthal is een modern gebouw en is een echte landmark in het gebied. Gestreefd werd naar een autovrije parkzone, maar bij een sportcentrum is niet te ontkomen aan een parkeerplaats. Echter wordt deze parkeerplaats verhuld in een groen jasje. Het parkeerterrein is omringd met hagen en overdekt met dakbomen.

Fig. 6.5.04: Parkeren in het groen

Entrees

Fig. 6.5.05: Impressie van entree industrieterrein, de route wordt aangezet met een bomenlaan. De ingang wordt door interessante bebouwing gemarkeerd.

6.5.3 Entree Industrierrein

In de huidige situatie is op de plek waar de route door het industrieterrein heen loopt al voor 90 procent braakliggend terrein. Het is dus een kleine ingreep om deze route te creëren. De laatste ontwikkelingen op het industrieterrein zijn dat vanuit Ulft langs de hoofdweg enkele grote kavels met huizen zijn gebouwd.

Deze lijn met bebouwing is doorgetrokken, zodat het hele braakliggende gebied gevuld is met woningen. 5 grote huizen aan elke zijde van deze entree. Hierdoor wordt het niet zomaar een route door het industriegebied, maar een die opvalt. Als entree wordt ten eerste de route aangezet met een bomenlaan. Hiernaast zullen de woningen aan de weerszijden van de verbinding functioneren als toegangspoort. Door bijzondere architectuur springen deze er uit.

De randen van de verbinding zelf zijn omsloten met hoog struweel. De industrie is bijna niet meer zichtbaar en de recreant waant zich in een groene wereld.

Fig. 6.5.06: Profiel industrie, 1 op 500

Fig. 6.5.07: Bebouwing als entree

Fig. 6.5.08: Bebouwing letterlijk als poort naar het gebied.

Sporten, natuurlijk!

Het voetbalveld krijgt een meer open karakter en raakt meer betrokken bij het park. Nu de voetbalvelden zichtbaar zijn, zorgen ze voor levendigheid in het park doordat er mensen trainen of een wedstrijd spelen. Naast het open karakter wordt het gebied van de twee voetbalverenigingen letterlijk doorsneden voor de verbinding vanaf het industrieterrein. Op de locatie van de oude sporthal is een nieuwe sportfunctie gekomen. Een klimtoren, deze draagt bij aan de oriëntatie in het gebied en zorgt voor een gevarieerd aanbod betreft het sporten.

Fig. 6.6.02: Voetbal zorgt voor levendigheid in het sportpark

Fig. 6.6.03: Referentie van een klimtoren

Fig. 6.6.04: Struweel zorgt voor afscherming

Sporten, natuurlijk!

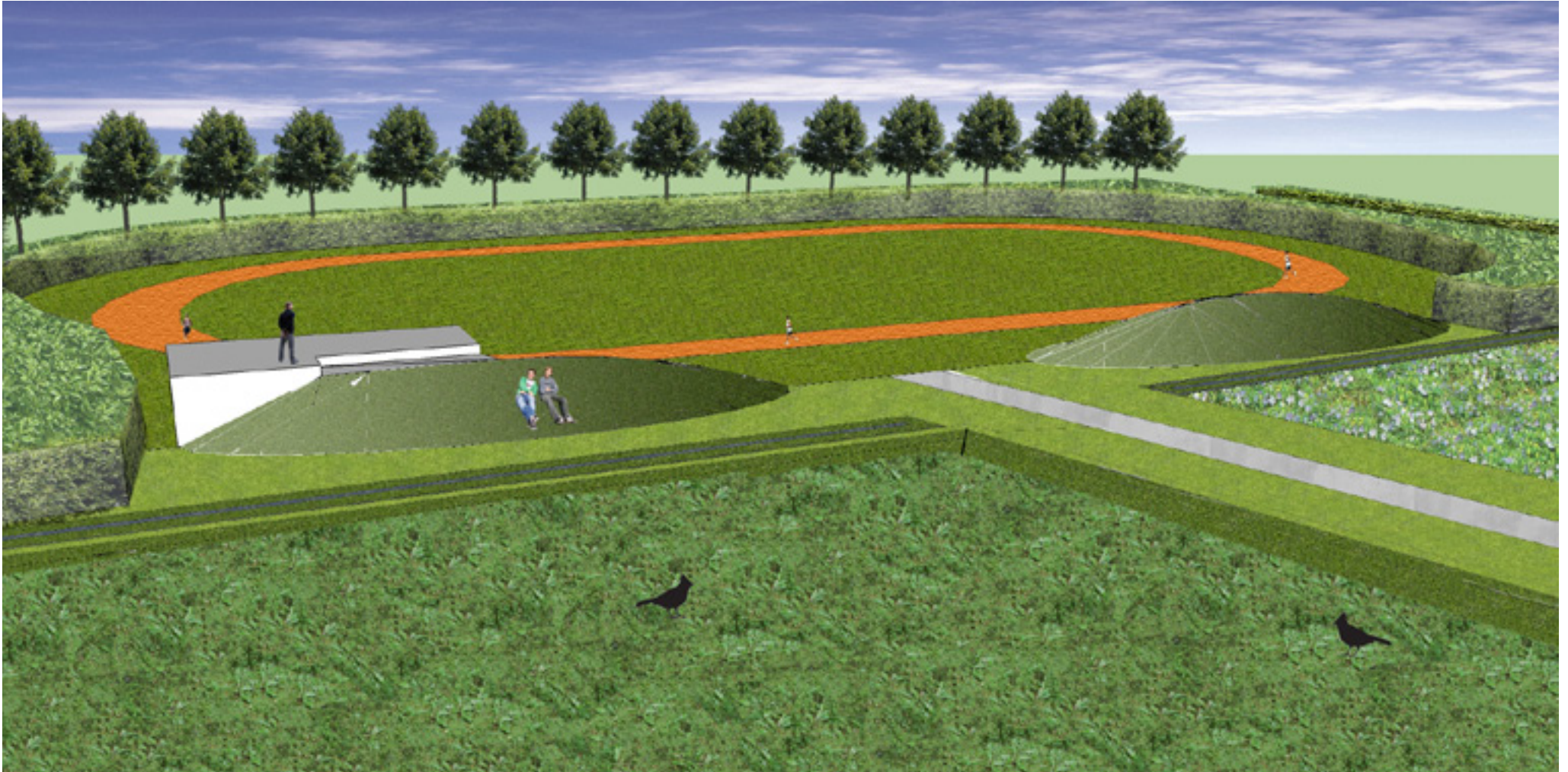

Fig. 6.6.05: Impressie van atletiekbaan, op de voorgrond natte natuur, bij de atletiekbaan heuvels en kleedkamers als tribune.

De atletiekbaan is aan de kant van het park opengetrokken. De dikke laag struweel heeft plaats gemaakt voor twee kleine heuvels. Wanneer een recreant langs fietst, kan hij de activiteiten zien en mogelijk gaan kijken. Voor een goed overzicht kan hij gebruik maken van de heuvels of op het dakterras van de kantine gaan zitten. Van deze verhoogde plek is alles goed te zien. Op de voorgrond is speciale, natte natuur ontwikkeld, dit is afgegraven en omsloten met een dijkje. Dit dijkje is er voor om in de winter het grasveld eenvoudig onder te laten lopen. Dan wordt het grasveld omgevormd tot een schaatsbaan.

Fig. 6.6.08: Tribune, kantine en kleedkamer gecombineerd.

Fig. 6.6.06: Sporten zorgt voor levendigheid in het gebied

Fig. 6.6.07: Verlaagde natuur, in de winter kan het functioneren als ijsbaan

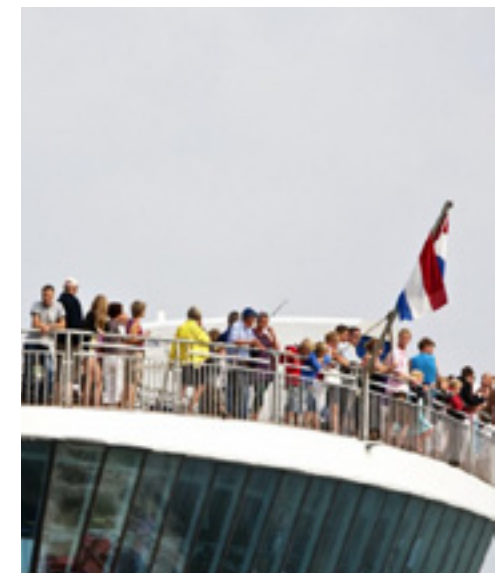

Fig. 6.6.09: Vanaf hoogte over de baan kijken.

Natuurlijk sporten

Naast de grote sportvoorzieningen komen verspreid door het park ook verschillende kleine sportvoorzieningen voor.

Zo zijn voor de kinderen verschillende natuurlijke speeltoestellen aanwezig. Het park is een veilige omgeving voor kinderen om vrij te kunnen spelen.

Ook zullen voor volwassenen enkele toestellen neer worden gezet, dit zijn sporttoestellen. Op deze manier wordt het laagdrempelig voor dorpsbewoners om te gaan sporten. Door middel van routing is een mooi hardlooppadje te creëren aanwezig, door het park, richting Engbergen en weer terug.

Een van de natuurlijke grasvelden ligt verlaagd met een klein dijkje er omheen. Deze zal in de winter onder water worden gezet, waardoor een natuurlijke ijsbaan ontstaat.

Deze ingrepen zijn vooral gericht om de dorpsbewoners het park te laten gebruiken en bewust te laten worden van de mogelijkheden. Wanneer een dorpsbewoner het gebied gebruikt om op zaterdag te voetballen en om op dinsdag een rondje te rennen, zal hij op andere dagen ook eerder gebruik maken van het gebied. Hierdoor is het park niet langer meer een achterkant van de dorpen, maar het groene centrum. Het startpunt en middelpunt van vele activiteiten.

Fig. 6.7.01: Ijsbaan in de winter

Fig. 6.7.02: Openbare sporttoestellen

Fig. 6.7.03: Natuurlijk spelen

